

2010

דו"ח רשות ההגבלים העסקיים

לשנת 2010

"הערך העומד בבסיסם של דיני ההגבלים העסקיים הוא הערך בדבר קיומה של תחרות חופשית. תחרות כזו מבטיחה לצרכן כי מבין היצע המוצרים בשוק, הוא יוכל לבחור ולרכוש את המוצר האיכותי ביותר, במחיר הזול ביותר... זאת ועוד, התחרות החופשית אף מעניקה ליצרן תמריץ לפתח ולחדש את מלאי המוצרים, ולא לקפוא על שמריו, שאם יעשה כן, יוכל לנסות לזכות ביתרון יחסי על פני מתחריו, יתרון שרווח בצדו. ברי, כי מהתפתחות זו יוצא גם הצרכן נשכר, אולם, תחרות חופשית מהווה גם תנאי הכרחי לקיומו של משק יעיל ובריא, ואף לצמיחה כלכלית..."

כב' שופט בית המשפט העליון, אדמונד לוי
ע"פ 7829/03 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה
בע"מ ואח', פ"ד ס(2) 120, 136 (2006).

2010

דו"ח רשות ההגבלים העסקיים

לשנת 2010

דבר שר התעשייה, המסחר והתעסוקה

כיום, כשבע עשרה שנים אחרי חקיקת חוק ההגבלים העסקיים במתכונתו הנוכחית, ברור כי הצורך להוסיף, לשמר ולבצר את התחרות במשק לא רק שלא התפוגג או נחלש, אלא שהוא מתקיים ביתר שאת.

חשוב לוודא כי גופים שונים אינם נוקטים פעולות החוסמות את התחרות החופשית וכך פוגעים בצרכנים, במיוחד במשק קטן יחסית כמו המשק הישראלי המתאפיין בריכוזיות ובהיסטוריה של מונופולים ממשלתיים ופרטיים רבים. תחרות בין ספקים שונים מרחיבה את מגוון השירותים והמוצרים הזמינים לציבור, משמשת תמריץ לפיתוחים חדשים ולשיפור מתמיד וכמובן משפיעה לטובה על המחיר לצרכן.

לעומת זאת, כאשר ספקים מסכימים על תיאום של מחירים, של מכרזים או של חלוקות שוק, הם גוזלים מהציבור הרחב את יתרונותיה של התחרות. הדברים מתעצמים, כאשר מדובר בצרכנים שמשתייכים לשכבות החלשות בחברה, שעבורם לניפוח מחירים כתוצאה מהתנהגות אנטי-תחרותית יש משמעויות קשות במיוחד.

רשות ההגבלים העסקיים ניצבת לצדו של ציבור הצרכנים, ובאכיפתה את חוק ההגבלים העסקיים משמשת מחסום מפני התנהגויות אנטי-תחרותיות. נוסף על כך, לרשות תפקיד חשוב בקידום התחרות במשק גם בהיבט של הגברת המודעות לחשיבות התחרות ולהשלכותיה, במיוחד בקביעה של מדיניות ממשלתית ובהסדרת ענפי כלכלה ספציפיים.

ברצוני לחזק את ידי הממונה על הגבלים עסקיים ועובדי הרשות על פועלם ועל נחישותם לשמירת התחרות לרווחת הציבור הישראלי, התעשייה והמשק בכללותו ולהודות להם על עבודתם הנאמנה.

תודה רבה,

בנימין (פואד) בן אליעזר

שר התעשייה, המסחר והתעסוקה

דבר הממונה על הגבלים עסקיים

רשות ההגבלים העסקיים מפקדת על אכיפתו של חוק ההגבלים העסקיים. עיקר תפקידה הוא בחינת השפעתן של עסקאות והתנהגויות עסקיות שונות על התחרות, ולאחר בדיקה ודרישה עליה לעצור את שעלול לפגוע בתחרות וברוחת הצרכן ולאפשר עסקאות ופעולות שאינן מאיימות על התחרות. הרשות משקיעה מאמץ רב במטרה להגיע לתוצאה הנכונה ביותר בכל הנוגע להשפעה התחרותית של כל עסקה המובאת בפניה, אך גם מייחסת חשיבות רבה, שאינה פחותה, לשמירה על הוגנות של הליך הבדיקה ושקיפותו.

הרשות מחויבת להגברת השקיפות של החלטותיה כלפי הצדדים הבאים בפניה, כמו גם כלפי כלל הציבור המושפע מהכרעותיה. בהתאם, הרשות פועלת לפרסום הנחיות המדריכות את הציבור באשר לאופן שבו הרשות מפעילה את שיקול דעתה, דוגמת גילוי הדעת בנושא דוקטרינת החברה הכושלת אשר פורסם ב-2010, טיוטת ההנחיות אשר הועמדה לעיון הציבור בנושא מיזוגים אופקיים וגילוי הדעת בנושא יחסי נשייה בין מתחרים כהסדר כובל. כמו כן, בשנה הקרובה עתידה לצאת לעיון הציבור טיוטת הנחיות בנושא תרופות במיזוגים שעלולים להקים חששות תחרותיים. הרשות גם מפרסמת הנחיות הנוגעות להיבטים פרודורליים של ההליכים המתנהלים ברשות במטרה לאפשר לצדדים ציפיה סבירה באשר לאופן שבו הרשות מפעילה את סמכויות האכיפה שלה, דוגמת ההנחיות בנוגע להליכי הדיווח והבדיקה של מיזוגי חברות לפי חוק ההגבלים העסקיים. גוף ההנחיות וגילויי הדעת שהרשות מפרסמת מעת לעת מחזקים את הודאות ואת העקביות של עמדות הרשות ואת הוגנות ההליכים של קבלת החלטות.

להוגנות ההליך ולשקיפותו תורמת גם העובדה כי במסגרת הליכי הבדיקה והשקילה של הרשות ניתן מקום משמעותי לשמיעת הצדדים לעסקאות הבאות בפני הרשות וגורמים אחרים אשר עשויים להיות מושפעים מן ההחלטות הרלוונטיות. ההזדמנות שניתנת לגורמים המעורבים להציג עובדות, ניתוחים כלכליים וטענות משפטיות חשובה ונועדה למנוע תחושה של שרירותיות בהפעלת שיקול הדעת, כמו גם לוודא שהרשות מקבלת החלטה מיודעת מתוך הבנה טובה של השווקים הנבחנו.

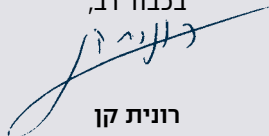
על כך נוספים המנגנונים הקבועים בחוק ההגבלים העסקיים ובמשפט המנהלי הכללי, שנועדו להבטיח את תקינות עבודתה של הרשות. אפשר למנות בהקשר זה, בין היתר, את חובות ההנמקה השונות, הליכים לפי חוק חופש המידע ובמיוחד את הערר לבית הדין להגבלים עסקיים, אשר יוצר פיקוח שיפוטי הדוק של גוף מומחה על שיקול הדעת של הרשות ועל דרך הפעלתו, ובמקרים המתאימים פיקוח שיפוטי של בית המשפט העליון כערכאת ערעור או בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק.

הדו"ח השנתי לשנת 2010 מציג את המסגרת החקיקתית הרלוונטית לעבודת הרשות, לצד סקירה של פעילות הרשות בענפים השונים. בשנה שחלפה בחנה הרשות 153 בקשות מיזוג ועשרות בקשות לפטור מאישור להסדר כובל ופניות אחרות. הרשות יוזמת חקירות ומנהלת הליכים פליליים, הליכים אזרחיים בבית הדין להגבלים עסקיים והליכים משפטיים אחרים בערכאות שונות. הרשות הגישה כתב אישום נגד שופרסל ומנהליה הבכירים בגין הפרה של תנאי מיזוג וניסיון להסדר כובל וערכה שימועים בטרם החלטה בדבר הגשת כתבי אישום בעבירות הסדר כובל נגד מפעל הפיס והאגודה למען החייל וכן נגד התאחדות הקבלנים וכמה חברות קבלניות. הרשות פתחה בחקירה נגד מאפיות בחשד לקרטל בתחום הלחם. הרשות סייעה לרגולטורים ייעודיים, לגופי ממשלה ולחברי כנסת בבדיקה ובניתוח של השלכות תחרותיות של הסדרים שונים, בין היתר בתחומים של דמי הקישוריות בתקשורת הסלולרית, זכייה במכרזים להתפלת מים וענף הספרים. כמו כן פרסמה השנה הרשות תזכיר חוק בנושא עיצומים כספיים בחוק ההגבלים העסקיים והעמידה לעיון הציבור טיוטה של כללי פטור סוג, ובהם פטור סוג חדש להסדרים בין חברות המשתייכות לאשכול חברות (חברות קשורות).

הרשות ממשיכה לפעול לקידום התחרות במשק לרווחת הצרכן ולטובת הכלכלה הישראלית.

אני תקווה כי תמצאו עניין ותועלת בדו"ח השנתי.

בכבוד רב,

רונית קון

הממונה על הגבלים עסקיים

עמוד	חלק א' - הגבלים עסקיים בישראל
8	א.1. על חשיבותה של התחרות החופשית
8	א.2. חוק ההגבלים העסקיים
9	א.2.א. מונופולין
10	א.2.ב. הסדרים כובלים
11	א.2.ג. מיזוגים

	חלק ב' - רשות ההגבלים העסקיים
13	ב.1. מטרת הרשות
14	ב.2. עצמאות הרשות
14	ב.3. מבנה הרשות

	חלק ג' - אכיפה של דיני ההגבלים העסקיים
17	ג.1. אכיפה מנהלית-אזרחית
17	ג.2. אכיפה פלילית
18	ג.3. ייזום הליכים שיפוטיים
18	ג.4. כלי אכיפה שבידי אחרים

	חלק ד' - פעילות רשות ההגבלים העסקיים לשנת 2010
19	ד.1. פעילות במישור המנהלי-אזרחי: עיקרי פעילות בראייה ענפית
19	1. אנרגיה
21	2. בנקאות, שוק ההון וביטוח
23	3. תקשורת, היי-טק, אינטרנט, מדיה ופרסום
28	4. קמעונאות, מזון ומוצרי צריכה
34	5. תעופה, תחבורה ותיירות
35	6. תעשייה, שירותים ונדל"ן
38	7. קניין רוחני, מוצרי תרבות ושירותי חינוך
40	2. חקיקה ומדיניות
42	3. פעילות בתחום המיזוגים
46	4. סיכום נתונים של החלטות פטור
47	5. פעילות במישור הפלילי
51	6. קשר עם הציבור
52	7. פעילות בין-לאומית
54	8. סיכום נתוני מנהל ותקציב לשנת 2010

55	חלק ה' - חוק חופש המידע
-----------	--------------------------------

57	חלק ו' - רשימת תרשימים והפניות
-----------	---------------------------------------

התיאור בדין וחשבון שנתי זה אינו בא למצות את הדין; הוא אינו בגדר ייעוץ משפטי ואינו הבעת עמדה מחייבת מטעם הרשות באשר למדיניותה. מטרת התיאור להקנות לקורא מושג כללי בדבר תפקידי מערך ההגבלים העסקיים, הוראות חוק ההגבלים העסקיים וכיוצא באלה. ככזה, התיאור כללי ונכתב בהפשטה רבה. מטרת התיאור אינה להקים בסיס שעליו ניתן להסתמך לצורך ביצוע עסקאות או אי-ביצוען או לכל צורך מסחרי או משפטי אחר. על גוף המבקש לעשות פעולה או להימנע מעשייתה, ויש לו עניין לבחון את הוראות דיני ההגבלים העסקיים בהקשר לאותה סוגיה, לקבל ייעוץ משפטי באשר לכך ולא להסתמך על האמור בדו"ח שנתי זה.

חלק א'

הגבלים עסקיים בישראל

בהיבט הפרט, התחרות החופשית היא יסוד חשוב וחיוני בהגנה על קניינו של הצרכן הישראלי. ידועה בהקשר זה קביעתו של נשיא בית המשפט העליון לשעבר ברק בפרשת תנובה כי "דיני ההגבלים העסקיים, הם ה"מגנא כרטא" של זכויות הצרכן והתחרות החופשית"³. התחרות אף מהווה חלק בלתי נפרד מחירויות יסוד, כגון: חופש הביטוי וחופש העיסוק.

2. א. חוק ההגבלים העסקיים

חוק ההגבלים העסקיים נועד למנוע מעסקים להציב מכשולים על מהלכה התקין של התחרות החופשית בשווקים. כפי שהסביר בית הדין להגבלים עסקיים בפרשת **בנק אדנים**: "התחרות הינה ערך מוגן ששיטת המשפט שלנו שמה לה למטרה לשמרו. תכליתו של חוק ההגבלים העסקיים היא להסיר מכשולים הנערמים על דרכה של תחרות חופשית. מטרה זו תואמת את התיאוריה הכלכלית כמו גם את הניסיון האמפירי המלמדים כי תחרות חופשית מהווה בסיס הכרחי לקידום הרווחה הכלכלית המצרפית לאורך זמן..."⁴.

חוק ההגבלים העסקיים מטפל בסוגים שונים של הגבלים עסקיים אשר קשורים כולם בטבורם לתופעה הכלכלית העיקרית שלמניעתה ולריסונה כונן החוק - תופעת כוח השוק. במובנו הכלכלי כוח שוק הוא היכולת של פירמה לגבות, בעד מוצר או בעד שירות המסופקים על ידה, מחיר גבוה מזה שהיה נקבע בתנאים של תחרות אפקטיבית. כוח השוק הנובע מהיעדר תחרות בא לידי ביטוי בדרך כלל בצמצום התפוקה במטרה לגרום להעלאת המחיר לצרכן או לפגיעה באיכות המוצר. מטרתם של דיני ההגבלים העסקיים היא למנוע היווצרות כוח שוק, חיזוק או שימורו שלא במסגרת תחרות נמשכת על לב הצרכן.

יצירת חיזוק של כוח שוק או שימורו נעשית בשלוש דרכים עיקריות שהן מעניינו של חוק ההגבלים העסקיים: הגבלה של יכולת הפעילות של מתחרים על ידי גורם דומיננטי - המכונה בחוק "ניצול מעמד לרעה"

1. א. על חשיבותה של התחרות החופשית

התחרות החופשית היא ערך בעל תפקיד מרכזי בהנעת גלגלי המשק, בשיפור הרווחה, בהגנה על ציבור הצרכנים וביצירת התשתית הנדרשת להגשמתן של חירויות יסוד. ההליכים של חקיקת חוק ההגבלים העסקיים, לראשונה בשנת 1959 ובהמשך בשנת 1988, לוו בהכרה הולכת וגוברת בדבר מרכזיותו של ערך זה בהבטחה של תקינות פעילותו של המשק הישראלי. כדבריו של בית המשפט העליון בפרשת **טבעול**, "הייתה דוקטרינת התחרות החופשית לדוקטרינת-תשתית בשיטת המשפט בישראל"¹.

בעשור האחרון התבססה התחרות החופשית בין עסקים כערך יסוד בשיטת המשפט הישראלית. לתחרות חשיבות הן בהיבטים הנוגעים להתפתחות כלכלת ישראל והן ברמת הפרט, בהיותה נדבך חיוני בהגשמתן של חירויות יסוד, כגון: חופש הביטוי וחופש העיסוק.

ההיבט הכלכלי הרחב, התחרות החופשית היא הכלי שבאמצעותו מועברות לציבור הרחב התועלות שבכלכלת השוק החופשי. התחרות היא מנוע של צמיחה כלכלית והקצאה יעילה של מקורות, של התייעלות, של יוזמה, של חדשנות ושל חלוקת הכנסות.

בית המשפט העליון קבע כי "חופש התחרות הוא אינטרס ציבורי מובהק; הוא מבטיח הקצאה יעילה של משאבים, חופש בחירה של הצרכן, והגברת התמריצים לייעול, לפיתוח, וחדשנות כלכלית וחברתית. התחרות משמשת מנוף לצמיחה כלכלית ולשיפור ברמת החיים ואיכות החיים: תחרות חופשית מהווה גם תנאי הכרחי לקיומו של משק יעיל ובריא, ואף לצמיחה כלכלית. התחרות מעודדת יזמות, גורמת לשיפור מתמיד של היצע המוצרים בשוק, ולהדרתם של יצרנים בלתי יעילים ממנו"².

חלק א' הגבלים עסקיים בישראל

כוח שוק הוא בעייתי ואינו תחליף לתחרות בין גופים, שאינם קשורים זה בזה מבחינה מבנית או הסכמית.

מסגרת החובות הייחודית שחלה על בעל מונופולין מצויה בפרק ד לחוק. הפרק כולל הגדרת בעל מונופולין (ס' 26), איסורים התנהגותיים עליו (ס' 29 ו-29א) וחלק מן הסעדים האזרחיים (ס' 30 ו-31). החובות חלות על כל אדם המספק או הרוכש למעלה ממחצית מהנכסים או מהשירותים בענף רלוונטי. ההכרזה על בעל מונופולין, מכוח סעיף 26א לחוק, היא דקלרטיבית גרידא ואינה מהווה תנאי הכרחי לסטטוס משפטי של בעל מונופולין⁵.

על בעל מונופולין נאסר להגביל את כושר התחרות של מתחרים בפועל ובכוח

בבסיסם של דיני ההגבלים העסקיים עומדת הכרה ביתרונות וביעילויות שטמונים במנגנון השוק החופשי. בין היתר, ועל ציר הזמן, לשוק יש יכולת לרפא פגמים וכשלים בתפקודו התקין. ניצול כוח השוק על ידי בעל מונופולין בדרך של העלאה נמשכת של המחיר לצרכנים או פגיעה באיכות המוצר צפויה אפוא למשוך לשוק מתחרים חדשים וכך להיטיב את מצב הצרכן. לפיכך בעל מונופולין השואף להשיא את רווחיו, עשוי לנסות להצר את צעדי מתחריו, הקיימים או הפוטנציאליים.

ביצור העמדה המונופוליסטית תאפשר להקטין תפוקה ולהעלות מחיר לאורך זמן

ביצור העמדה המונופוליסטית כרוך בשורה של הפסדים ופגיעות בציבור: ראשית, הוא מסייע להנצחת המונופולין על ידי שיבוש כוחות השוק המתקנים (המונופולין מגביל את המתחרים המנסים לנגוס בחלקו); שנית, ההתנהגות כרוכה בהקצאת משאבים על ידי בעל המונופולין שאין בצדם תועלת חברתית, ועיקר פועלם הוא שימור כשל התחרות בשוק. הקצאה זו היא הפסד חברתי גרידא - המשאבים לא רק שאינם מקדמים את רווחת הציבור, אלא מנציחים את חוליי השוק; שלישית, ההתנהגות כרוכה באובדן ההשקעה התחרותית של מתחריו של בעל המונופולין.

על בעל מונופולין נאסר להגביל את התחרות בשוק משיק

באמצעות החזקה בעמדה מונופוליסטית בשוק אחד עשוי בעל מונופולין לשבש את אורחות התחרות ואת

על ידי בעל מונופולין; תיאום ההתנהגות המסחרית של עסקים נפרדים ועצמאיים - המכונה בחוק "הסדר כובל"; ואיחוד מבני בין עסקים כאמור - המכונה בחוק "מיזוג חברות". להלן תיאור קצר של שלוש התופעות ההגבליות האמורות.

א.2.א. מונופולין מהו מונופולין?

על-פי התאוריה הכלכלית, במקום שבו מתקיימת תחרות משוכללת עם מידע מלא ועם ריבוי של קונים ומוכרים, אין בידי איש מן השחקנים יכולת של ממש להשפיע על מחיר המוצר, על כמותו או על איכותו. לעומת זאת, בשוק מונופוליסטי בעל המונופולין מחזיק בכוח שוק וכתוצאה מכך ביכולת להפחית את כמות המוצרים המוצעים בשוק, ויש ביכולתו להביא להעלאת מחיר המוצרים בשוק או לפגיעה באיכותם. התנהלות כזו פוגעת בציבור הצרכנים וברווחה החברתית.

צמצום התפוקה והתייקרות המחיר של מוצרים ושירותים ביחס לתנאים שהיו נקבעים בתחרות אפקטיבית, גורמים לעיוות בהקצאת המשאבים במשק. יתר על כן, בהיעדר תחרות מרסנת מצד יצרנים מתחרים, בעל המונופולין אינו נדרש לשפר את איכות מוצריו על מנת להשיג יתרון על מתחריו. לפיכך לרוב קיים קשר הדוק בין יעילות וקדמה טכנולוגית לבין רמת התחרותיות במשק.

הפיקוח על בעל מונופולין

החוק אינו קובע איסור על עצם רכישת מעמד של בעל מונופולין בדרך של גידול עצמי, אלא מפקח על הדרך שבה בעל המונופולין עושה שימוש במעמדו הייחודי בשוק, לאחר שכבר הגיע למעמד זה. החוק הכיר בכך ששלילת מצב של מונופולין כשלעצמו, כאשר הוא מושג בדרך של גידול עצמי, עשויה למנוע מגופים להתחרות בכל כוחם ומאודם, ואגב כך להגיע לנתח שוק מונופוליסטי, מחמת החשש כי הצלחתם אצל הצרכן תוביל אותם לכלל הפרת החוק. אשר על כן הנוסחה שבחוק הישראלי מאזנת בין הרצון כי העסקים יתחרו על לב הצרכן, ואגב כך יכבשו נתח שוק, לבין הצורך לפקח על מי שניצח במשחק התחרותי על מנת להבטיח כי לאחר שרכש זה את מעמדו הייחודי בשוק, לא ינצלו לרעה ולא ינסה לשמרו בדרכים שאינן תחרותיות. בד בבד קיים איסור בחוק להגיע למעמד של חברה בעלת כוח שוק בדרך של מיזוגים והסדרים כובלים מתוך הבנה כי פיקוח בדיעבד על חברה בעלת

אפשרות לנקוט הסדרים שעשויים ליצור או לחזק שיווי משקל על-תחרותי. להמחשה, העברת מידע מסחרי רגיש בין מתחרים, דוגמת כוונות עתידיות לנקוט מהלכים תחרותיים או להימנע מהם, עשויה להגביל את התחרות בשוק. גם הסדרים אנכיים מטבעם, דוגמת תניות MFN, עשויים להשיג תוצאה דומה.

הגבנה של חסמי כניסה: הפעלה נמשכת של כוח שוק מחייבת קיומם של חסמי כניסה לשוק, אחרת פירמות נוספות ייכנסו לשוק, וההנאה מכוח שוק תהא קצרת ימים. בשווקים אשר מועדים להפעלת כוח שוק, שחקנים עשויים להגיע להסדרים שמטרתם להערים חסמים בדרכם של מתחרים בכוח וכך לאפשר לעצמם להפיק רווחים על-תחרותיים. להמחשה, חסם כניסה עשוי להיות תוצר של תניית בלעדיות, אשר מגבילה את כושר התחרות של מתחרים בכוח, בין באמצעות הגבלת הגישה לערוצי הפצה ובין באמצעות הגבלת היכולת להשיג חומרי גלם.

שיתופי פעולה בין מתחרים: שיתופי פעולה בין מתחרים עשויים ללוש מגוון רחב ביותר של צורות ודפוסים ולהתקיים במשכי זמן משתנים. שיתופי פעולה עשויים להתקיים בחוליית המחקר והפיתוח, בייצור או בשיווק. המגוון הרחב של שיתופי הפעולה האפשריים משליך גם על המגוון הרחב של החששות התחרותיים שעשויים להתעורר כתוצאה משיתוף הפעולה; החל בחשש כי שיתוף הפעולה הוא דפוס של קרטל, או שהוא משמש לצורך פיקוח על קרטל; המשך בחשש כי שיתוף הפעולה מגביל את התחרות בין הצדדים, כיוון שבלעדיו היו הצדדים מגבירים את מאמציהם בשדה התחרות; וכלה בשורה ארוכה של חששות אפשריים, בהתאם לסוג שיתוף הפעולה, למשכו ולזהות הצדדים לו.

שולחן משותף: הביטוי שולחן משותף מתייחס להחזקה משותפת של שני מתחרים או יותר בעסק שלישי. שולחן משותף עשוי להוות תשתית להחלפת מידע ודיאלוג נמשך בין מתחרים. כמו כן כאשר הפעילות המשותפת מהווה נדבך ממשי בהכנסת הצדדים, השולחן המשותף עשוי לצנן את מאמצי התחרות של הצדדים בתחומים שבהם הם מתחרים.

כבילה עירומה: המונח כבילה עירומה מתייחס להגבלה של התחרות שבין הצדדים להסדר, שאינה

תוצאותיה בשווקים משיקים. כוח השוק שממנו בעל המונופולין נהנה, עשוי להיות מנוצל כדי להרחיב את תחום המונופולין גם לשוק משיק. הרחבתו של היקף המונופולין לשוק משיק פוגעת בתחרות שהתקיימה בשוק המשיק, וטמונה בה פגיעה בציבור.

העתקה של כוח מונופוליסטי משוק אחד למשנהו שלא בתחרות לגופה, תוך ניצול העמדה הדומיננטית בשוק שבמונופולין, מהווה ניצול מעמד לרעה. על בעל מונופולין נאסר לנצל את כוח השוק שלו, בשוק שבמונופולין, כדי לעצב את תוצאות התחרות בשוק משיק.

א.2.ב. הסדרים כובלים מהו הסדר כובל?

על-פי הגדרת החוק, הסדר כובל פירושו כל הסדר אשר עלול למנוע או להגביל את התחרות בין הצדדים להסדר או בין צד להסדר לבין אדם אחר, שאינו צד להסדר. נוסף על כך, החוק קובע כי סוגים מסוימים של הסדרים יהיו לעולם הסדרים כובלים. בין היתר, מדובר בהסדרים מסוג תיאום מחירים, חלוקת שוק גאוגרפית או לפי סוג המוצרים ותניות בלעדיות. החוק נקט מדיניות של הגדרה רחבה ל"הסדר כובל", לרבות הגדרה רחבה של היסודות השונים המשמשים בתוך הגדרת הסדר כובל.

בשדה הניתוח התחרותי החוק מכוון למנוע או להשית תנאים, הסכמות והבנות, שעשויים להגביל את התחרות. בין היתר, מדובר בהסדרים מהסוגים האלה:

קרטל: קיימת הסכמה רחבה כי קרטלים באשר הם מזיקים לציבור, וכי החברה לא מפיקה תועלת כלשהי מקיומם. המאבק בקרטלים נמנה עם היעדים המרכזיים של דיני ההגבלים העסקיים. קרטלים עשויים ללוש צורות שונות, ובהן תיאום מחירים, חלוקת שוק גאוגרפית בין הספקים או חלוקה לפי סוג המוצרים, תיאום מרכזים, קביעת מכסות לכל ספק ושיווק באמצעות גורם משותף.

הקלה על יצירה של שיווי משקל אוליגופולי או חיזוק: בשווקים ממועטי מתחרים עשויה להתקיים מידה מוגבלת בלבד של תחרות, אפילו אם אין תיאום מפורש בין השחקנים בשוק. תחרות מוגבלת כאמור עשויה להיות תוצאה של שיווי המשקל של הדינמיקה התחרותית בשוק. ואולם בידי שחקנים בשוק יש גם

חלק א' הגבלים עסקיים בישראל

כמה פטורי סוג, שעוסקים בהתקשרויות מסחריות מקובלות, דוגמת הסדרי הפצה בלעדית, הסדרי זכיינות, הסדרי מחקר ופיתוח וכדומה, אשר פטורים מקבלת היתר נוסף, אם מתקיימים תנאים אחדים שקבועים בגופו של כל פטור סוג.

תכליתם של פטורי הסוג היא הגברת היעילות של מערך ההגבלים העסקיים ומתן אפשרות לרשות ההגבלים העסקיים ולבית הדין לרכז את מאמצייהם בטיפול בנושאים מהותיים יותר מבחינה תחרותית.

עד כה הותקנו על ידי הממונה על הגבלים עסקיים שמונה פטורי סוג, אשר עניינם הסכמי הפצה בלעדית, הסכמי רכישה בלעדית, הסכמי זכיינות להפצת מוצרים ולמתן שירותים, הסכמי מחקר ופיתוח, הסכמים אשר פגיעתם בתחרות קלת ערך, הסכמי מיזם משותף, כבילות נלוות למיזוגים והסדרים בין מובילים באוויר.

א.2.ג. מיזוגים

הרציונל ביסוד הפיקוח על מיזוגים הוא מניעה של חיבור מבני בין עסקים, אם קיים חשש שתוצאתו של חיבור זה היא יצירת כוח שוק, חיזוק או שימור.

פעילותה של הרשות לאורך זמן מלמדת כי מרבית המיזוגים אינם מסכנים באופן מהותי את התחרות בעסקים. עם זאת, בכלל מאות המיזוגים שמתקיימים במשק הישראלי בכל שנה, מצויים גם מיזוגים אשר משנים את מבנה הענף ואת מבנה התמריצים של השחקנים בו באופן שיש בו להקים חשש סביר ליצירתו, לחיזוק או לשימורו של כוח שוק. מטרת הפיקוח על מיזוגים היא לזהות ולבלום את עסקאות המיזוג המקימות חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות, או – אם אין תחרות כזו בנמצא – לבלום את העסקאות אשר מקימות חשש סביר למניעה או לעיכוב של היווצרות תחרות כזו בעתיד. בנסיבות שבהן אפשר לפתור באופן אפקטיבי את החשש התחרותי בתנאים, ישתו תנאים על הצדדים למיזוג.

כיוון שהמיזוג יוצר שינוי מבני בשוק, החוק מחייב קבלת אישור מראש לביצוען של עסקאות מיזוג, ואין די בפיקוח בדיעבד, שכן פיקוח בדיעבד קשה לביצוע, קשה לאכיפה ותכופות אינו מונע את הפגיעה בתחרות שקמה כבר כתוצאה מביצוע העסקה ומהשינוי המבני.

הכרחית לחלקים הלגיטימיים של ההסדר או שאינה מידתית. הדוקטרינה המשפטית בדבר כבילה עירומה משקפת היבט ערכי של החוק, שעומד במנותק מנייתוח תחרותי-כלכלי. בעוד הניתוח התחרותי-כלכלי בוחן את השפעת ההסדר הכובל על הקמה, על חיזוק או על שימור של כוח שוק, דוקטרינת הכבילה העירומה דורשת צידוק ענייני ומידתיות מכל הגבלת תחרות, בלא תלות בהשפעת ההגבלה על כוח שוק בענף רלוונטי.

בניגוד למונופולין, הקרטל אינו נהנה מיתרונות הנובעים מפעילות פנים-ארגונית, הואיל ומדובר בכמה מנגנונים עסקיים שחברו יחדיו באופן מלאכותי, ולא בחברה גדולה אחת אשר נוצרה (לרוב) באופן טבעי ללא התערבות חיצונית. לכן לעתים תוצאתו של הסדר כובל היא נטל עודף גדול אף מזה של המונופולין.

הפיקוח על הסדרים כובלים

מודל הפיקוח על הסדרים כובלים שאומץ בישראל הוא מודל של בחינה מראש (ex ante). המחוקק הישראלי לא חפץ להותיר בידי צדדים להסדר כובל את שיקול הדעת אם ההסדר ביניהם עלול לפגוע בתחרות. לפיכך ציווה על הבאת כלל ההסדרים אשר עלולים לפגוע בתחרות לפתחו של בית הדין להגבלים עסקיים או אל הממונה.

מלאכת הניפוי בין הסדרים שעשויים להפחית את התחרות בעסקים לבין אלה שאינם כאלה ניתנה, אם כן, לגוף האמון על שמירה של אינטרס הציבור ולא לצדדים עצמם. לפיכך נקבע בחוק האיסור על היות אדם צד להסדר כובל, שלא ניתן עליו פטור הממונה או אישור מבית הדין (ס' 4 לחוק).

לממונה ניתנה הסמכות ליתן פטור להסדר כובל, אם שוכנע כי אין בו כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק (ס' 14 לחוק), ובכפוף לכך שאין המדובר בכבילה עירומה; היינו, שאין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. לבית הדין סמכות רחבה יותר, ובכוחו ליתן אישור להסדר כובל, אם מצא כי טובת הציבור מצדיקה את אישור ההסדר (ס' 9 ו-10 לחוק).

פטורי סוג

לצד מסלולי ההכשר הפרטניים נקבעו בדין מסלולים כלליים, שכל הסדר כובל שנופל בגדרם פטור מהצורך לקבל הכשר נוסף ממערך ההגבלים העסקיים. הותקנו

פיקוח על מיזוגים

מערך הפיקוח על מיזוגים בישראל עשוי שלושה נדבכים:

בשלב הראשון, **שלב סיווג העסקה**, מערך הפיקוח תופס ברשתו את שלל העסקאות המהוות מיזוג חברות, היינו - עסקאות המקימות זיקה בין מנגנונים של קבלת ההחלטות של עסקים נפרדים או עסקאות המחזקות באופן ממשי זיקה שהייתה כבר בנמצא ביניהם.

בשלב השני, **שלב זיהוי האינטרס הציבורי בבחינתה של העסקה**, החוק בורר בין עסקאות המיזוג, ורק עסקאות אשר לפי נפח הפעילות הכלכלית שהצדדים להן מנהלים או מעמדם התחרותי של צדדים אלה קם אינטרס ציבורי בבחינתן, טעונות אישור של הממונה. סעיף 17(א) לחוק קובע את החלופות אימתי מיזוג טעון אישור מאת הממונה.

רק עסקה אשר סווגה כעסקת מיזוג, ומתקיימת בה אחת או יותר מהחלופות הקובעות כי יש אינטרס ציבורי בבחינתה, מחייבת הגשה של הודעת מיזוג לממונה וקבלת אישור טרם ביצועה. עסקה כזו עוברת לשלב הפיקוח השלישי והסופי - הוא שלב הניתוח התחרותי.

רק בשלב השלישי, **שלב הניתוח התחרותי**, נבחנת ונאמדת בפירוט ההשפעה התחרותית המסתברת של עסקת המיזוג על התחרות. על-פי סעיף 21 לחוק, הבחינה התחרותית המתקיימת ברשות נעשית לאורו של המבחן המהותי ולפיו:

"הממונה יתנגד למיזוג חברות או יתנה אותו בתנאים אם לדעתו קיים חשש סביר כי כתוצאה מן המיזוג כפי שהוצע תפגע באופן משמעותי התחרות באותו ענף או יפגע הציבור באחת מאלה:

1. רמת המחירים של נכס או שירות.
2. איכות נמוכה של נכס או שירות.
3. הכמות המסופקת של הנכס או היקף השירות, או סדירות האספקה ותנאיה."

שלב הניתוח התחרותי כולל בחינת היווצרותו של כוח שוק חד-צדדי (Unilateral Conduct) הבא לידי ביטוי במיזוג למונופול או ביצירת כוח שוק הנובע מתיאום (Coordinated Effects) כתוצאה מהמיזוג.

רשות ההגבלים העסקיים

חלק ב'
רשות
ההגבלים
העסקיים

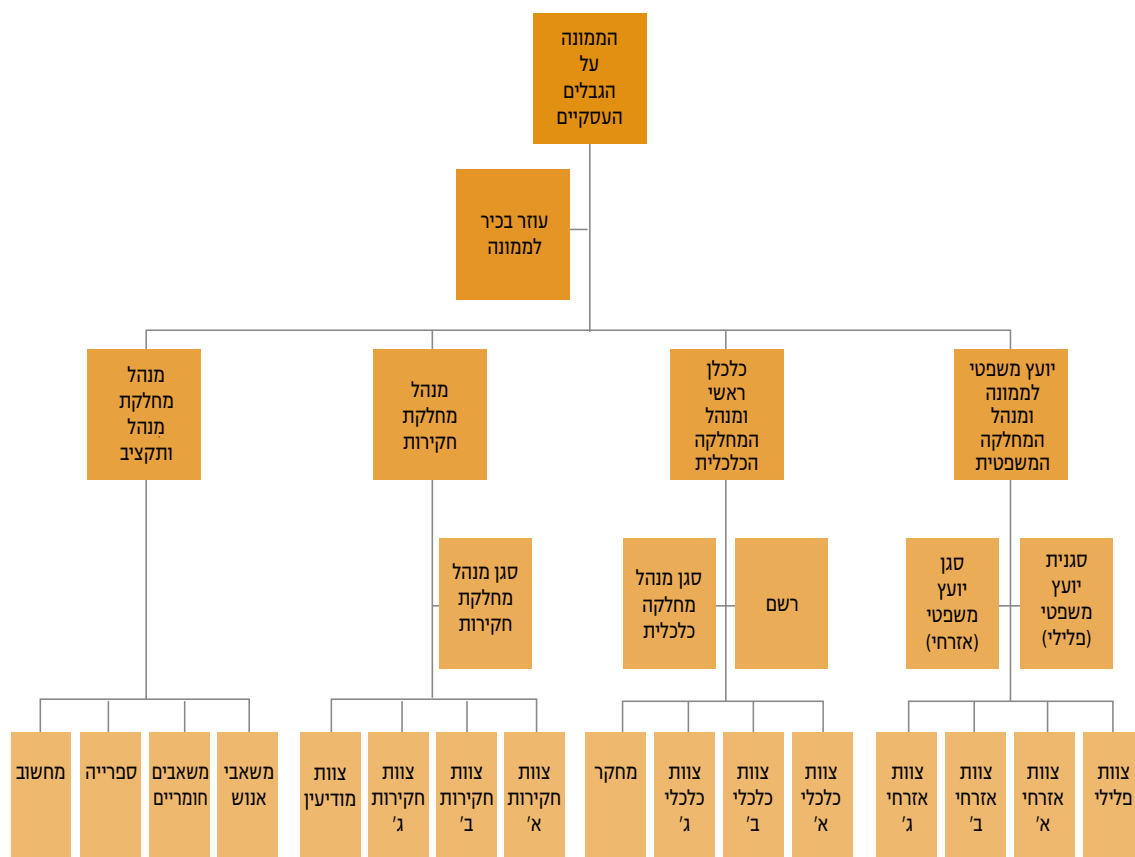
תנאים להיווצרותה במקום שבו אין היא מתקיימת, לאכיפת הוראות החוק, כאשר אלה הופרו, וכן להגברת המודעות לקיומם של דיני התחרות.

כפועל יוצא ממומחיותה של הרשות בתחום התחרות הרשות מעורבת בפעילות ממשלתית הנוגעת להגברת התחרות, בשיתוף משרדי הממשלה השונים. בראש הרשות עומדת הממונה על הגבלים עסקיים, אשר נקבעה בסעיף 41א(ב) לחוק להיות מנהלתה.

1.1. מטרת הרשות

רשות ההגבלים העסקיים והעומדת בראשה מופקדות על שמירת התחרות. רשות ההגבלים העסקיים הוקמה בשנת 1994, עם תיקון חוק ההגבלים העסקיים והוספת סעיף 41 לחוק. חוק ההגבלים העסקיים מקנה סמכויות שונות לממונה בהתמודדות עם כל אחד מההגבלים העסקיים אשר נדונו לעיל. באמצעות סמכויות אלה הרשות עושה מאמצים להעמקת התחרות ולעידודה במקום שבו היא מתקיימת, ליצירת

מבנה רשות ההגבלים העסקיים

2.2. עצמאות הרשות

הכרה בחשיבות של ערך התחרות מחייבת רשות עצמאית שתהא נטולת השפעות פוליטיות וחסרת פניות. עצמאות זו נדרשת, משום שתפקידה כולל התייצבות מול גופים עסקיים בעלי עוצמה כלכלית משמעותית, שעלולים להפעיל לחצים על תהליך של קבלת החלטות בעניינם. עצמאותה המוחלטת של רשות ההגבלים מאפשרת לה לקבל החלטות בצורה עניינית ולאכוף את החוק באופן יעיל ונטול פניות.

עוד באמצע שנות השבעים עמדה הוועדה למיזוגים וקונגלומרטים על החשיבות שבעצמאות הרשות במסגרת דו"ח המסקנות שהגישה לשר המשפטים ולשר המסחר והתעשייה. חברי הוועדה הציעו להקים "רשות מרכזית המופקדת על הבעיות השונות הקשורות במיזוגים והגבלים עסקיים", רשות שתהיה "גוף עצמאי".⁶ עצמאות זו באה לידי ביטוי בשלושה עוגנים מרכזיים: (א) עצמאות הממונה, (ב) עצמאות תקציבית, (ג) עצמאות מוסדית.

3.3. מבנה הרשות

תחת ניהולה של הממונה פועלות ארבע מחלקות מקצועיות: מחלקה משפטית, מחלקה כלכלית, מחלקת חקירות שכוללת צוות מודיעין ומחלקת מנהל ותקציב. כל מחלקה מנוהלת עצמאית בשיתוף פעולה בין-מחלקתי המאפשר אכיפה יעילה של הוראות החוק.

הנהלת הרשות

הנהלת הרשות כוללת את הממונה ואת מנהלי המחלקות:

- גב' רונית קון, הממונה על הגבלים עסקיים;
- ד"ר שלומי פריזט, כלכלן ראשי ומנהל המחלקה הכלכלית;
- עו"ד בועז גולן, יועץ משפטי לרשות ומנהל המחלקה המשפטית;
- עו"ד חיים ארביב, מנהל מחלקת חקירות;
- מר שיקו בר-דב, סמנכ"ל הרשות ומנהל מחלקת מנהל ותקציב.

לשכת הממונה

הממונה על הגבלים עסקיים מלווה בעוזר בכיר האמון על קשרי החוץ של הרשות מול ארגוני תחרות בין-לאומיים ורשויות תחרות עמיתות וכן על ניהול תחום הדוברות וההסברה. נוסף על כך, צוות הלשכה מונה מנהלת לשכה האחראית לפניות הציבור, רכזת לשכה בכירה ונאמן ביטחון המנהלים ומפעילים את לשכת הממונה תוך מתן סיוע אדמיניסטרטיבי לממונה ולצוות הרשות.

מחלקת מנהל ותקציב

מחלקת מנהל ותקציב אחראית לכל ההיבטים התפעוליים של רשות ההגבלים העסקיים ואמונה, בין השאר, על ניהול משאבי אנוש, על ניהול רכש ומשאבים חומריים, על ניהול הספרייה וארכיוב הרשות ועל תפעול מערך המחשוב. בראש המחלקה עומד מר שיקו בר-דב, סמנכ"ל הרשות.

המחלקה המשפטית

המחלקה המשפטית מורכבת מצוותים אזרחיים ומצוות פלילי, ועל הצוותים מופקד היועץ המשפטי של הרשות.

הצוותים האזרחיים מרכזים את הפעילות המשפטית בכל הנוגע להפעלת סמכויות הממונה על-פי החוק, ליישום החוק ולפרשנותו. במסגרת זו הצוותים שותפים לדיונים התחרותיים הנוגעים לפיקוח על מיזוגים ועל הסדרים כובלים וליישום החוק על הנסיבות המסחריות-כלכליות. הצוותים מופקדים על ניסוח החלטות הממונה בהליכי קביעות, על הכרזות על בעל מונופולין, על החלטות פטור ועל הנמקות בשדה המיזוגים.

תפקיד נוסף המוטל על כתפי המחלקה הוא ייצוג הממונה בערכאות המשפטיות. המחלקה מייצגת את הממונה, כל אימת שמוגש ערר על החלטותיה בפני בית הדין להגבלים עסקיים ובפני בית המשפט העליון. כמו כן המחלקה המשפטית מייצגת את הממונה בפני בית הדין בהפעלת סמכויות שונות על-פי החוק.

נוסף על ייצוג בהליכים אזרחיים עורכי הדין שבמחלקה המשפטית משמשים באי כוח היועץ המשפטי לממשלה בהגשת כתבי אישום ובניהול הליכים בגין עבירות על החוק. עיקר העשייה בתחום הפלילי מתמקדת בהגשת כתבי אישום ובניהול תיקים נגד צדדים לקרטלים ונגד

חלק ב' רשות ההגבלים העסקיים

ועוסקת בשגרת יומה בבחינת ההשפעות של מיזוגים, של הסדרים כובלים ושל התנהלותם העסקית של מונופולים - על התחרות ועל הצרכנים.

בתחום הפיקוח על עסקאות מיזוג המחלקה הכלכלית נושאת בעיקר הנטל הקשור בבחינת המיזוגים, באיסוף העובדות וניתוחן, תוך עמידה בלוחות זמנים צפופים, ומסתייעת במחלקה המשפטית לפי הצורך. במקרים מיוחדים שבהם דרושה בחינה טרם הליך מיזוג, המחלקה הכלכלית מקיימת הליך לבחינה מקדמית של מיזוגים ("פרא-רולינג"). כלכלני המחלקה גם בוחנים את ענפי המשק השונים, מגדירים שווקים רלוונטיים ומודדים את נתחי השוק כרקע להכרזות מונופולין. כמו כן הם מלווים את עורכי הדין בבחינה של הסדרים כובלים.

כלכלני המחלקה משמשים עדים מטעם הממונה בהליכים בבית הדין, הן בהגנה על החלטות הממונה בהכרזות מונופולין והן בהליכי ערר על אישורים או על התנגדויות למיזוגים. כמו כן כלכלנים ותיקים מהווים עדים מומחים בהליכים פליליים.

המחלקה הכלכלית רואה במתן שירות מהיר ואדיב לקהילת העסקים אבן יסוד בעבודתה, בד בבד עם שמירה על התחרות והציבור, ושואפת לשפר שירות זה הן במהירות התגובה והן בהשבחה של יכולות הניתוח הכלכליות.

המחלקה הכלכלית מורכבת מכמה צוותים מקצועיים תוך הקפדה על עקרון הליווי התחומי: כלכלן מתמקצע בתחום פעילות מסוים במשק ומלווה את הנעשה בו דרך קבע. נוסף על כך, צוות מחקר אחראי לבחינה של היבטי רוחב של פעילות הרשות, לארגון ימי עיון מקצועיים ולקביעת התכנים המועברים בסמינרים המקצועיים הפנימיים שהמחלקה מקיימת. המחלקה מונה שלושה עשר כלכלנים בעלי תארים בכלכלה אשר לחלקם תארים אקדמיים במשפט או במנהל עסקים נוסף על התמחותם הכלכלית וכן רשם ההגבלים העסקיים. על-פי סעיף 42 לחוק ההגבלים העסקיים, רשם ההגבלים העסקיים אחראי לרישומן של כל החלטות הממונה ופרסומן ברשומות ובעיתונות היומית לצד ריכוז פעילותה של הוועדה לפטורים ולמיזוגים. בראש המחלקה הכלכלית עומד הכלכלן הראשי של הרשות, ד"ר שלומי פריזט.

מנהלים בעסקים שעברו על החוק. מאפיינייה של עבירת הקרטל, דוגמת ניסיונם של הצדדים לשמור על חזות חיצונית של תחרות תוך הסוואת מעשה העבירה, וריבוי הנאשמים בעבירות מסוג זה (עסקים והמנהלים בהם כאחד) מובילים לתיקים מורכבים יחסית ועתירי פרטים. נוסף על אישומים בגין ביצוע קרטלים מוגשים כתבי אישום גם בגין מיזוגים שבוצעו תוך הפרת הוראות הדין, וכן מוגשים כתבי אישום עקב נקיטה של פרקטיקות מונופוליסטיות פסולות.

מלבד זאת, המחלקה המשפטית מעניקה שירות לציבור הרחב, לקהילייה המשפטית ולמנהלי עסקים בעניינים הנוגעים לפרשנות החוק, בעיקר בתחומי המיזוגים ופטורי הסוג וכן בטיפול בתלונות ובבקשות לסיוע בעניינים הקשורים לתחומי סמכותה של הרשות.

כמו כן המחלקה המשפטית שוקדת על שיפור מתמיד של דיני ההגבלים העסקיים, בין השאר באמצעות יוזמות לתיקון החוק, תיקון חקיקת המשנה ומעורבות בהליכי חקיקה אחרים, שיש בהם כדי להשפיע על התחרות.

חלוקת העבודה במחלקה המשפטית מבוססת על עקרון הליווי התחומי, ולפיו כל עורך דין מלווה תחום פעילות של המשק ומתמקצע בו. במסגרת ההתמקצעות כל עורך דין מכיר לעומק את המאפיינים הייחודיים של התחומים שבהם הוא עוסק, הן המשפטיים והן הכלכליים, לצד הכרת המציאות הרגולטורית בתחומים הללו.

המחלקה המשפטית מונה עשרים ושניים עורכי דין ושבעה מתמחים, אשר לחלקם הגדול תארים אקדמיים בכלכלה ובמנהל עסקים נוסף על התמחותם המשפטית, ובראשה עומד היועץ המשפטי, עו"ד בועז גולן.

המחלקה הכלכלית

דיני ההגבלים העסקיים הם מערכת של נורמות משפטיות אשר סובבות סביב תופעה כלכלית - כוח שוק. מטבע הדברים קיימת זיקת גומלין הדוקה בין ניתוח כלכלי-תחרותי לבין קיום חלקים מסוימים של הדין ואכיפתו. להמחשה, הניתוח הכלכלי-תחרותי מהווה נדבך מרכזי בהחלטה אם לאשר מיזוג חברות, בהכרזה על בעל מונופולין ובהחלטה אם ליתן פטור להסדר כובל. המחלקה הכלכלית ברשות ההגבלים העסקיים מופקדת על הניתוח הכלכלי-תחרותי

מחלקת חקירות

תפקידה של מחלקת החקירות של הרשות הוא לחקור חשדות לביצוע עבירות על חוק ההגבלים העסקיים. במהלך החקירות נאספות ראיות, בהתאם לעניין ולנסיבות, אשר יאפשרו העמדת החשודים לדין על ידי המחלקה המשפטית כבאת כוח היועץ המשפטי לממשלה.

לביצוע תפקידים הוסמכו חוקרי הרשות, לפי סעיפים 45 ו-46 לחוק ההגבלים העסקיים, לדרוש מכל אדם להעביר לידיהם ידיעות, מסמכים, פנקסים ושאר תעודות שיש בהם כדי להבטיח את ביצועו של החוק ולהקל עליו, לחקור כל אדם בשל עבירה לפי החוק, להיכנס לכל מקום שבו מתנהל עסק ולערוך בו חיפוש ולתפוס כל חפץ שיש יסוד סביר להניח כי ישמש ראיה במשפט בגין עבירה על הוראות החוק. החוקרים

רשאים לעכב, לעצור ולשחרר חשודים בהתאם לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. בתום כל חקירה מחלקת החקירות מעבירה את חומר החקירה לידי המחלקה המשפטית של הרשות, אשר מחליטה בהתאם לחומר הראיות אם יש בנסיבות המקרה מקום להגשת כתב האישום נגד החשודים בביצוע העבירות.

מחלקת החקירות כוללת צוותי מודיעין וצוותי חקירות המונים כ-20 חוקרים בעלי תארים אקדמיים במשפטים, בכלכלה, בחשבונאות ובמנהל עסקים, ובראשה עומד עו"ד חיים ארביב, מנהל מחלקת חקירות. המחלקה כוללת צוות אכיפה הבוחן עמידה בתנאים שהושתו במסגרת החלטות מיזוג והחלטות על מתן פטור מאישור הסדר כובל.

אכיפה של דיני ההגבלים העסקיים

חלק ג'
אכיפה
של דיני
ההגבלים
העסקיים

עיקורו מיסוד של התמריץ של בעלי העסקים לעבור על החוק ולפגוע בתחרות.

בשורה של פסקי דין שעסקו בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים נקבעה מדיניות ענישה ברורה וחד-משמעית; לפיה העונש הראוי למי שהיה צד להסדר כובל הוא עונש של מאסר בפועל לריצוי שלא על דרך עבודות שירות ולצדו ונוסף עליו קנס כספי בעל משמעות כלכלית נכבדה שיפגע בכיסו של מי שביקש להשיג לעצמו טובת הנאה פסולה:

“משום חומרתן היתרה של העבירות מסוג זה, העונש שכלל יש להטיל על מבצעהן ראוי לו שיקלול הן קנס בשיעור גבוה, שמטרתו לפגוע בכיסו של המבצע, שנשא את עינוי להשגתה של טובת הנאה פסולה, והן מאסר בפועל שלא על דרך עבודות שירות, שמטרתו כפולה – לבטא את החומרה שבה מתייחס בית-המשפט לעבירות מסוג זה ולהרתיע את כלל ספקי הסחרות והשירותים מפני ביצוע עבירות דומות”.

“עונש זה משקף אמירה קולקטיבית ברורה נגד מי שפוגע בציבור מתוך רדיפת ממון ומתוך רצון לזכות ב”רווחים קלים” על חשבון קבוצה גדולה של קורבנות שבמקרים רבים אינה מאורגנת ושאינה בידה לעשות דבר. לצד עונש המאסר יש להטיל על מבצעהן של עבירות אלה אף קנס כספי משמעותי. כאנשים רציונאליים המבצעים את העבירה כדי לזכות ברווחים, יש בקנס שכזה כדי לעקר את המוטיבציה המולידה הסדרים שכאלה”⁸.

כחלק מהחשיבות שמיוחסת על-פי חוק למניעת עבירות על חוק ההגבלים העסקיים, נקבעה בחוק אחריות פלילית רחבה על מנהלי תאגידים. כך, על-פי מצוותו של סעיף 48 לחוק, מנהל תאגיד נושא באחריות לעבירות התאגיד על הוראות החוק, “אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של חוק זה”.

מלבד סמכויות הפיקוח העמיד החוק לרשות הממונה כלי אכיפה שונים הכוללים אכיפה מנהלית-אזרחית, אכיפה פלילית וכן סמכויות המאפשרות לממונה ליזום הליך שיפוטי.

1.1. אכיפה מנהלית-אזרחית

בסמכותה של הממונה לקבוע, על-פי סעיף 43(א) לחוק, כי פעילות מסוימת מהווה הגבל עסקי, קביעה המהווה ראיה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.

כל קביעות הממונה על-פי סעיף 43 מועברות למושאיה, ואלה רשאים לערור עליהן בפני בית הדין להגבלים עסקיים.

פרט לכך, סעיף 26(א) סיפא מאפשר לממונה להכריז על קיומו של מונופולין. אופייה של הכרזה, על-פי סעיף 26(א) סיפא כאופי הקביעה בהתאם לסעיף 43(א), הנו דקלרטיבי, ואין בה כדי לגרוע במאומה מן החובות המוטלות ממילא על בעל המונופולין. נפקיוותיה העיקריות של ההכרזה הן היותה ראיה לכאורה לקיומו של מונופולין בכל הליך משפטי והיותה צעד מקדים, פעמים רבות, להפעלה של צעדי הפיקוח הסטטוטוריים על המונופולין.

בעקבות קבלתו של תיקון לחוק בשנת 2000, היתוסף לממונה ערוץ אכיפה מנהלי בדמותו של סעיף 150. על-פי סעיף זה רשאי בית הדין, לפי בקשת הממונה, ליתן להסכמה שבין הממונה לבין אדם אחר תוקף של צו, “צו מוסכם” (Consent Decree). במסגרת הצו האדם מתחייב לעשות מעשה מסוים או להימנע מעשותו, וכן הוא מתחייב להעביר כספים לאוצר המדינה, כל זאת מבלי שיהא עליו להודות בביצוע עבירה על חוק ההגבלים העסקיים. סמכות זו מרחיבה את טווח האמצעים שבהם הממונה יכולה לנקוט לקידום מטרות החוק.

1.2. אכיפה פלילית

רשות ההגבלים העסקיים רואה באכיפה הפלילית כלי מרכזי להרתעה מביצוע עבירות על חוק ההגבלים העסקיים. תפיסת היסוד המנחה באכיפה פלילית היא

משלימה את האכיפה הציבורית ובה במקומה במקרים המתאימים.

ההיבט הראשון, פגיעה בתמריץ להפר את החוק, עוסק במטרות שהמפרים הפוטנציאליים של הוראות החוק רואים לפנייהם - רווחים על-תחרותיים. הואיל והפרת החוק נעשית בשל הרווח הכלכלי שצפוי ממנה, קיומה של חבות כלפי מי שניזוק מההפרה מפחית את תוחלת הרווח מביצוע ההפרה. ההיבט השני, השלמה של האכיפה הציבורית, עוסק בתחולתו הרחבה של החוק, אשר מונעת אפשרות לאכיפה ציבורית שלמה על כלל ההגבלים העסקיים שמתעוררים בחיי המשק והכלכלה. תחולת חוק ההגבלים העסקיים משתרעת על פני הפעילות הכלכלית במשק כולו. אשר על כן כמות המקרים והסוגיות שמתעוררות באכיפת החוק גדולה מאוד ואינה מאפשרת אכיפה בידי רשויות המדינה בלבד. זאת ועוד, האינטרס של הציבור הרחב באכיפת הדין - בידי זרוע של המדינה דווקא - משתנה בהתאם לנסיבות של כל הגבלה עסקי. האכיפה הפרטית מאפשרת אכיפה של החוק, גם כאשר אין אינטרס מובהק באכיפה על ידי המדינה דווקא. שיקולים דומים הובילו מדינות רבות בעולם לאמץ מודל של אכיפה פרטית לצד האכיפה הציבורית. מגמה זו הולכת ומתרחבת, וגם משטרים שהתבססו על אכיפה ציבורית בלבד, מאמצים מודל של אכיפה משולבת, ציבורית ופרטית.

החוק מתיר לאדם, לרשות ציבורית או לארגון העומדים בתנאים מסוימים להגיש תובענה ייצוגית בשם קבוצת אנשים בגין הפרה של הוראות חוק ההגבלים העסקיים. חלקן של התובענות הייצוגיות מוגשות לאחר שהפעילה הממונה את סמכותה לפי סעיף 43(א) או לפי סעיף 26 לחוק וקבעה כי עניין מסוים מהווה הגבלה עסקי. קביעת הממונה מאפשרת לתובעים הייצוגיים להשתמש בקביעות הממונה כראיה לכאורה במסגרת התביעה וכך מסייעת לתובעים לעמוד בנטל המורכב של הוכחת ההגבלה העסקי.

בית המשפט העליון קבע כי סעיף 48 המטיל אחריות פלילית על המנהלים "מהווה ערובה מרכזית וחשובה לשמירת עניינו של הציבור ולמניעת פגיעה בו", שכן "מילוי תפקיד ניהולי בתאגיד כרוך באחריות כבדה, המיועדת לא רק להבטחת ענייניהם של התאגיד עצמו, של בעלי מניותיו ושל נושיו, אלא גם להבטחת עניינו של הציבור. הסדרים כובלים אסורים, הפוגעים בתחרות החופשית בין עוסקים שונים, מסבים נזק לא רק לעוסקים שכנגדם כוונו ההסדרים. גם ציבור הצרכנים, ובעקיפין גם הציבור בכללו, נפגעים מקיומם".

3. ייזום הליכים שיפוטיים

חוק ההגבלים העסקיים מסמיך את הממונה ליזום פנייה אל בית הדין להגבלים עסקיים כדי לפעול בנושאים מסוימים. כך פני הדברים בעניין סמכות בית הדין להורות על הפרדת חברות שהתמזגו בניגוד להוראות החוק (ס' 44 ו-25 לחוק); בעניין סמכות בית הדין להורות על הפרדת בעל מונפולין לכמה תאגידים (ס' 44 ו-31 לחוק); בעניין סמכות אב בית הדין ליתן צו עשה או אל תעשה למניעת הפרת הוראות החוק (ס' 50 לחוק); ובעניין סמכות בית הדין ליתן תוקף של צו מוסכם להסכמה שגובשה בין הממונה לבין אדם שהפר את הוראות החוק.

4. כלי אכיפה שבידי אחרים

מאמצי האכיפה מצד רשות ההגבלים העסקיים מכוונים להגנה על אינטרס הציבור בכללותו, ובדרך כלל אין די בהם כדי להביא להשבת נזקים בגין הפרת החוק לניזוקים. לפיכך בצד סמכויות הממונה החוק קובע דרכים חלופיות נוספות לקבלת סעדים על דרך של "אכיפה פרטית".

לרשות כל אדם או תאגיד עומדים סעדים אזרחיים בגין הפרה של חוק ההגבלים העסקיים. סעדים אלה כוללים את הוראת סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים, ולפיה הפרה של הוראה מהוראות החוק דינה כדין עוולה בניזקין. הסעיף פותח בפני פרטים ותאגידים הניזוקים מהפרה של הוראות החוק על ידי אחר אפשרות לפרוע ממנו את נזקם באמצעות תביעה נזיקית רגילה.

לצד העמדת אפשרות לניזוק לקבל סעד בגין נזק שנגרם לו בשל הפרה של החוק, האכיפה הפרטית תורמת למודל האכיפה של החוק בשני היבטים מרכזיים: ראשית, היא מפחיתה מלכתחילה את התמריץ להפר את החוק; שנית, האכיפה הפרטית

פעילות רשות ההגבלים העסקיים לשנת 2010

חלק ד'
פעילות
רשות
ההגבלים
העסקיים
לשנת 2010

אלה. באשר לחשש לפגיעה בציבור בתחום המים המותפלים נמצא כי התנאים לאספקת המים ובכלל זה מחיר המים וכמות המים המסופקים נקבעים מראש בשלב ההצעות במכרז וההסכם הנערך מכוחו. כל ספק זוכה מחויב לתנאים ולכמויות שהציע בשלב המכרז כחלק מן התחרות מול יתר המציעים. הליך המכרז מעצם טיבו מתאפיין בעיגון מראש של המחיר, הכמות ויתר תנאי האספקה בהסכם ארוך טווח - שנקבעים בתחרות בין המציעים במכרז. בנסיבות העניין, וכאשר לב התחרות הוא על הזכות להקים ולתפעל את המתקנים, גם ספק אשר זכה בדיעבד בחלק משמעותי מהמכרזים, לא יוכל להעלות את מחיר המים לאחר הזכייה במכרז.

באשר לחשש להרתעת מתמודדים במכרזים עתידיים בשל קשרי הבעלות של קבוצת דלק עם ספקי גז, ניתוח ההצעות השונות שהוגשו במכרז מלמד כי רכיב מחיר האנרגיה לבדו אינו מסביר את זכייתה של IDE במכרז שורק. לפיכך לפחות בהיבט זה אין לעת הזו בסיס לחשש כי שחקנים אחרים הפועלים בתחום ההתפלה יימנעו מהגשת הצעות למכרזים נוספים בעתיד.

יובהר, כי עמדת הרשות התייחסה אך ורק להשלכות אחזקותיה של דלק כספק גז טבעי על מצב התחרות בענף ההתפלה, ולא נבחנו השפעות אפשריות על התחרות בתחומי פעילות אחרים במשק.

מסמך עמדה למשרד התשתיות הלאומיות בעניין הגברת התחרות בחיפוש גז טבעי ונפט ובהפקתם
ב-13 בינואר 2010 העבירה הממונה על הגבלים עסקיים למנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות עמדה מפורטת בעניין הגברת התחרות בחיפוש גז טבעי ונפט ובהפקתם. עמדת הממונה היא כי שיקולי

ד.1. פעילות במישור המנהלי-אזרחי: עיקרי פעילות בראייה ענפית

(לרבות מיזוגים, פטורים וכן סיכום נתונים של הליכים אזרחיים)

1. אנרגיה

בדיקת ההשלכות התחרותיות של פעילות קבוצת דלק בתחום התפלת המים

בחודש אוגוסט 2010 העבירה רשות ההגבלים העסקיים לחשב הכללי במשרד האוצר, וכן לחברת הכנסת פאינה קירשנבאום במענה לפנייתה בנושא, את עמדת הרשות כי לעת הזו פעילותה של קבוצת "דלק" בתחום התפלת המים אינה מעוררת חשש לפגיעה בתחרות בתחום זה.

בדיקת הרשות התבקשה על רקע החזקותיה של קבוצת דלק בספקיות גז טבעי בישראל ולאור זכייתה של IDE Technologies (כחלק מקבוצת חברות), שמחצית ממניותיה מוחזקות על ידי קבוצת דלק, במכרז החשב הכללי להקמה ולתפעול של מתקן ההתפלה "שורק".

בחינת הרשות התייחסה לשני חששות עיקריים שעלו בפנייה ח"כ קירשנבאום: החשש כי בעקבות תוצאות המכרז תחזיק IDE בנתח משמעותי מתחום המים המותפלים בישראל באופן שעלול לפגוע בציבור, והחשש כי אחזקותיה של קבוצת דלק בתחום הגז הטבעי בישראל יאפשרו לה להגיש הצעות מחיר נמוכות במיוחד, שיתר המתמודדים במכרזים עתידיים לא יוכלו להתחרות בהן, ובאופן זה תיפגע התחרות בתחום.

הרשות מצאה כי לעת הזו אין בסיס סביר לחששות

נוספים מזה מעצימים את החשיבות שבהבטחת תנאים להתפתחות תחרות בריאה במשק הגז הטבעי בישראל, בהיותה אינטרס לאומי מן המעלה הראשונה.

מסמך עמדה למשרד התשתיות הלאומיות בנושא רישיונות חיפוש נוספים לקבוצת דלק

במענה לפניית משרד התשתיות הלאומיות, רשות ההגבלים העסקיים הביעה עמדתה במכתב מיום 4 בפברואר 2010 כי אין להיענות לבקשתה של קבוצת "דלק" להחזקה משותפת בשנים עשר רישיונות לחיפוש גז הידועים כ"אלון" A-F ו"רות" A-F, בהמשך להיתרים מוקדמים עם זכות קדימה שנשאו שמות אלה.

לדעת הרשות, תחום חיפושי הגז הטבעי והנפט בישראל מאופיין במיעוט שחקנים ובריכוזיות. נוכח מעמדו המרכזי של הגז הטבעי במשק האנרגיה הישראלי, מחד גיסא, ומיעוט המתחרים בענף, מאידך גיסא, על המדינה לפעול להגברת התחרות ולעידוד כניסתם של גורמים נוספים לפעילות בתחום החיפושים, שהוא השער לפעילות המשך בתחום של הפקת משאבי הטבע ואספקתם.

על רקע זה, ובהתחשב במספר הרב יחסית של זכויות לפי חוק הנפט המצויות כבר בידי קבוצת דלק וחברת נובל, שהן המחזיקות העיקריות בזכויות בתגליות הגז הטבעי המקומי הקיימות, הודיעה רשות ההגבלים העסקיים כי לדעתה אין להעניק לקבוצת דלק את רישיונות "רות" ו"אלון", וכי פתיחת שטחי רישיונות אלה ליזמים אחרים תוכל לשפר את מצב התחרות בתחום חיפושי הנפט והגז הטבעי, וייתכן שאף בתחומי ההפקה והאספקה. הרשות הוסיפה וציינה כי לשחקן חדש, שאינו מחזיק בתגלית גז כיום, קיים תמריץ לפעול במהירות רבה יותר בתחום החיפושים בהשוואה לדלק ולנובל המספקות גז טבעי למשק הישראלי כבר היום.

אושר בתנאים מגבילים המיזוג בין אי די בי לבין נויה

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-18 במרס 2010 את המיזוג בין אי די בי חברה לפיתוח בע"מ לבין נויה חיפושי נפט וגז בע"מ בתנאים מגבילים.

אי די בי חברה לפיתוח הינה חברה פרטית בבעלות אי די בי חברה לאחזקות בע"מ, חברה ציבורית בשליטת מר נוחי דנקנר, אברהם לבנת בע"מ ("לבנת")

תחרות צריכים לקבל ביטוי הולם בחקיקת המשנה המסדירה הענקת זכויות חיפוש, לאור מרכזיותו של ערך התחרות בחברה הישראלית בכלל ובחוק הנפט בפרט. כמו כן התריעה הממונה כי יש לוודא שלערך התחרות במכלול שיקולי הרשויות המוסמכות בבואן להכריע בבקשות לקבלת זכויות חיפושים והפקה של גז טבעי ונפט יינתן משקל ראוי.

במכתבה הצביעה הממונה על החשיבות הרבה שבעידוד כניסתם של גורמים נוספים לפעילות במקטע חיפושי הגז הטבעי והנפט לשם הבטחת כינונה של תחרות במקטע זה, כמו גם במקטע אספקת הגז הטבעי והנפט. הממונה הדגישה כי לשם השגת מטרה זו יש לשנות את חקיקת המשנה המסדירה את הענקת זכויות החיפוש ולהבטיח כי יינתן לערך התחרות משקל ראוי, לצד שיקולים אחרים, כגון: איתנות פיננסית של המבקש וניסיון קודם בפעילות חיפושים.

על-פי המוצע, בהענקת היתר מוקדם או רישיון חיפוש תתחשב הרשות המוסמכת בתמונה הכללית של זכויות החיפוש וההפקה ובזכויות המצויות כבר בידיו של מבקש ההיתר או הזכות, במלואן או בחלקן. הרשות המוסמכת תשקול אם הענקת הזכות למבקש תתרום, ולמצער לא תפגע, בתחרות בחיפושי נפט וגז טבעי, בהפקתם ובאספקתם ואם הענקת הזכות לאדם אחר, שמידת פעילותו בתחום נמוכה יותר, עשויה להניב תועלת רבה יותר לציבור. הרשות המוסמכת תוכל להימנע מהענקת הזכות המבוקשת, מחידושה או מהארכת תוקפה, אם תסבור כי היענות לבקשה עלולה להגביר את הריכוזיות בענף ולעורר חשש להחזקת כוח שוק בידי המבקש או אם הענקת הזכות המבוקשת לאדם אחר תעודד את התחרות בענף, והכול על-פי תמונת המצב הכללית בתחום חיפושי הגז הטבעי והנפט באותו זמן, הפקת הגז והנפט ואספקתם.

עוד ציינה הממונה כי הענקת זכויות חיפוש רבות ליזמים שכבר מחזיקים בזכויות בקידוחי "תמר" ו"דלית" ובזכויות בשותפות ים תטיס, עלולה להפוך את הריכוזיות הגבוהה לעובדה מוגמרת הן בתחום חיפושי הגז הטבעי כעת, ואין צורך להמתין לשינוי בחקיקת המשנה.

הממונה הדגישה, כי הגידול הצפוי בשנים הקרובות בביקוש לגז טבעי מזה וההסתברות לגילוי מרבצי גז

הכלכלית מצאה שרמת התחרות בין חברות הגב"מ הגדולות היום נמוכה ביותר, במיוחד ככל שמדובר במקטע הביתי. עוד נמצא כי הישיבה המשותפת של סופרגז ואמישראל בחברה שעיסוקה בייבוא גפ"מ מעלה חשש תחרותי. לכן המליצה הממונה לבית הדין כי ההסדר הכולל יאושר בתנאי שהאחזקה המשותפת תאפשר גישה הולמת לשימוש בצינור לחברות גפ"מ אחרות ותיפסק בתוך שנתיים מתחילת הפעלתו של הצינור¹⁰.

אושר המיזוג בין דלק לבין קליאוט

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-16 ביוני 2010 מיזוג בין דלק חברת הדלק הישראלית בע"מ לבין קליאוט אנרגיה (2006) בע"מ. לצורך ביצוע עסקת המיזוג הקימה דלק שותפות חדשה אשר רוכשת את פעילות המכירה הישירה של דלקים מקליאוט.

דלק עוסקת בשיווק דלקים הן בתחנות דלק והן במכירה ישירה לצרכנים. קליאוט עוסקת בהשכרת תחנות דלק, בהפעלה של תחנות דלק בודדת וכן במכירה ישירה ללקוחות. המיזוג הוא מיזוג אופקי ואנכי, שכן שתי החברות עוסקות במכירה ישירה של דלקים, ונוסף על כך קליאוט רוכשת דלקים מחברות הדלק הגדולות. נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש לפגיעה בתחרות בערוצי השיווק הישיר של דלקים או לחסימת חברות המתחרות בדלק מפעולה בתחום, ועל כן אושר המיזוג.

2. בנקאות, שוק ההון וביטוח

בית הדין להגבלים עסקיים העניק היתר זמני נוסף להסדר הסליקה הצולבת בין חברות כרטיסי האשראי; בית הדין מינה את ראש המחלקה הכלכלית של הרשות למומחה לבחינת שיעור העמלה הצולבת הראוי

בהתאם להמלצת הממונה, ב-17 ביולי 2010 שב בית הדין להגבלים עסקיים והאריך את ההיתר הזמני שניתן להסדר הסליקה הצולבת שבין חברות כרטיסי האשראי. במסגרת הארכת ההיתר הזמני הופחתה העמלה הצולבת הממוצעת משיעור של 1.1% לשיעור של 0.975%, וכן צומצמו קטגוריות בתי העסק, וכך בוטל ההבדל בעמלות של מרבית בתי העסק שבמשך שנים שילמו עמלה צולבת גבוהה יחסית¹¹. נוסף על כך, בית המשפט העליון דחה את בקשת איגוד חברות הנפט וחברות הדלק החברות באיגוד לסעד

ומנור אחזקות בי.איי. בע"מ. אי די בי אחזקות פועלת בתחומים רבים ומגוונים במשק הישראלי, כגון: תקשורת, תעשייה, מסחר, טכנולוגיה, נדל"ן ופיננסים.

נויה היאה חברה פרטית בשליטת דו-צח בע"מ, בבעלות מר צחי סולטן, העוסקת בתחום של חיפושי הנפט והגז בישראל באמצעות מודיעין אנרגיה - שותפות מוגבלת ("מודיעין").

במסגרת המיזוג אי די בי פיתוח רוכשת 47.5% מהון המניות המונפק של נויה וכן מחצית מכלל יחידות ההשתתפות וכתבי האופציה אשר הוחזקו על ידי חברת דו-צח במודיעין.

בחינת המיזוג התייחסה להשפעתו על התחרות בתחום חיפושי הנפט והגז הטבעי ובתחומים של הפקת הגז טבעי ושיווק, אם יימצא גז טבעי ברישיון אחד או יותר שבו יש למודיעין זכויות. בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה קיומו של חשש תחרותי בהפקה ובשיווק בשל אחזקות עקיפות של לבנת בישראלמקו אויל אנד גז בע"מ, שהיא אחת החברות השותפות בקידוחי תמר ודלית שבהם נמצא גז טבעי בכמויות מסחריות. לאור זאת הוחלט להטיל תנאים למיזוג, ולפיהם במידה שיתגלה גז טבעי ברישיון שבו יש למודיעין זכות, לא תהיה ללבנת זכות למנות נושאי משרה בישראלמקו. כמו כן אדם הנושא משרה במודיעין ובחברות האם שלה לא יהיה נושא משרה בישראלמקו. נוסף על כך, הרשות קבעה תנאים שמטרתם למנוע זליגת מידע בין מי שיכול שיהיו מתחרים בשיווק גז טבעי.

הממונה המליצה לבית הדין להגבלים עסקיים לאשר בתנאים הסדר כובל להקמת צינור לייבוא גפ"מ

במרס 2010 פנתה חברת אפיקי גז בע"מ לבית הדין להגבלים עסקיים בבקשה לקבלת אישור הסדר כובל. אפיקי גז היא חברה בבעלות סופרגז חברה ישראלית להפצת גז בע"מ (50%) והחברה האמריקאית ישראלית לגז בע"מ (50%). ההסדר הכולל שאישורו התבקש נועד לאפשר הקמה משותפת של צנרת להזרמת גז פחמני מעובה (גפ"מ) מנמל חיפה ישירות למכלי האחסון של החברות, וכן לייבוא גפ"מ.

הממונה מצאה כי עשויה להיות יעילות בהקמת הצינור ובפתיחת אפיק לייבוא גפ"מ מחיפה. עם זאת, הבדיקה

ב-12 ביולי 2010 הודיעה הרשות לממונה על שוק ההון כי תראה בעין יפה שיתופי פעולה בין משקיעים מוסדיים במסגרת נציגות דחופה של בעלי חוב, שמטרתם לבחון מתן ארכה למנפיק אשר אינו עומד (או צפוי שלא לעמוד) באמות מידה פיננסיות אשר נקבעו בתנאי שטר הנאמנות של איגרת החוב. זאת מתוך הבנה שכלי זה עשוי לספק מענה מהיר ונוח לצורך של המנפיק ובעלי החוב לבחון את דחיית המועד לעמידה באמות מידה פיננסיות, חלף העמדת איגרת החוב לפירעון מיידי על כל משמעויותיה. הרשות הוסיפה כי שיתופי פעולה כאמור יעמדו בד' אמות חוק ההגבלים, אם יקיימו כמה תנאים שנועדו למנוע פגיעה בתחרות שבין הגופים המוסדיים. מכתב הרשות צורף לחוזר גופים מוסדיים של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, "הוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באיגרות חוב לא ממשלתיות" מיום 14 ביולי 2010.

בנק דיסקונט חויב למכור את החזקותיו בבנק הבינלאומי במסגרת אישור מיזוג

הממונה על הגבלים עסקיים חייבה ב-17 אוגוסט 2010 את בנק דיסקונט למכור את החזקותיו בבנק הבינלאומי. החובה נקבעה במסגרת החלטה של אישור מיזוג המתירה את מהלך איחוד ההון בבנק הבינלאומי. בנק דיסקונט מחזיק כיום ב-26.45% מהזכות לרווחי הבינלאומי וכ-11.09% מזכויות השליטה בבנק. כתוצאה מהחלטת הממונה חויב דיסקונט לרדת אל מתחת לשיעור החזקה של 5% בשתי הזכויות.

בנק דיסקונט ופי.בי.אחזקות בע"מ, בעלת השליטה בבנק הבינלאומי, הגיעו ביניהם להסכם אשר מטרתו לאחד את הון המניות של הבינלאומי על מנת להבטיח שכל הון המניות יהיה מסוג אחד. כתוצאה מאיחוד ההון מושווה שיעור זכויות השליטה שמחזיק דיסקונט בבינלאומי לשיעור הזכויות שיש לו כיום לרווחים, והם יעמדו על כ-26.45%. בהוראות ההסכם נקבע כי זכויות השליטה הנוספות שאיחוד ההון מקנה לבנק דיסקונט יועברו לידי נאמן, ובנק דיסקונט לא יוכל להורות לנאמן כיצד להפעיל את הזכויות.

בחינת המהלך המוצע לאיחוד ההון העלתה כי כשלי התחרות שקיימים במערכת הבנקאית בישראל אינם מאפשרים הידוק של הזיקות בין בנק דיסקונט לבנק הבינלאומי. בנימוקים להחלטתה לאשר את איחוד

זמני להקפאה של שינוי הקטגוריות במסגרת ההיתר הזמני וקבע כי אין מקום להתערב בהחלטת בית הדין להגבלים עסקיים¹².

ההיתר הזמני ניתן במסגרת הליך שראשיתו ב-30 באוקטובר 2006, כאשר ישראל כרטיס, לאומי קארד וויזה כ.א.ל הגישו בקשה לבית הדין להגבלים עסקיים לאישור הסדר כובל ביניהן. ההסדר, אשר זכה להיתרים זמניים מבית הדין, הבטיח לראשונה את קיומה של קישוריות לסליקה של כרטיסי אשראי מסוג ויזה ו-MasterCard על ידי כל חברות כרטיסי האשראי בישראל וחייב הורדה של עמלת הסליקה הצולבת בין החברות במתווה של הורדה מדורגת עד לשיעור של 0.875% בשנת 2012. שיעור העמלה הצולבת המועברת בין הסולקים לבין המנפיקים של כרטיסי האשראי משפיע על שיעור העמלה הנגבית מבית העסק, שכן העמלה הצולבת משמשת מחיר רצפה לעמלת בית העסק, ומכאן חשיבותה.

כמו כן, ב-13 באוגוסט 2010 אישר בית הדין את מינויו של ראש המחלקה הכלכלית ברשות למומחה שישלים את הדו"ח הסופי בעניין העמלה הצולבת. זאת לאחר שהמומחה הקודם שעסק בנושא, ד"ר יוסי בכר, התמנה ליו"ר בנק דיסקונט, ונבצר ממנו להשלים את חוות דעתו הסופית.

לאור מסקנות ועדת חודק פרסמה הממונה על הגבלים עסקיים את עמדתה בעניין שיתופי פעולה בין משקיעים מוסדיים במסגרת נציגות דחופה של בעלי חוב

בפברואר 2010 הגישה ועדת חודק לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר את הדו"ח הסופי "לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת איגרות חוב לא ממשלתיות". בעקבות הדו"ח, אשר כלל, בין היתר, המלצות לשיתופי פעולה במישורים שונים בין גופים מוסדיים בשלב ההנפקה של איגרות חוב לא ממשלתיות, בחנה רשות ההגבלים העסקיים את ההשפעות האפשריות של שיתופי הפעולה שהוצעו הן על התחרות בין הגופים המוסדיים והן על שוק הנפקות האג"ח הלא ממשלתיות. במסגרת זו קיימה הרשות שורה של פגישות עם גורמים רגולטוריים ועם שחקנים רלוונטיים בשוק, בהם גופים מוסדיים, מוסדות בנקאיים ולווים גדולים במשק הישראלי.

ועל כן הוחלט לאשרו. רכישת מילניום מצטרפת לשני מיזוגים נוספים שביצעו חברות מקבוצת מיטב ואושרו על ידי רשות ההגבלים העסקיים בדצמבר 2009: רכישת אפריקה ישראל קרנות נאמנות ורכישת ישיר בית השקעות.

אושר מיזוג בין הראל חברה לביטוח לבין EMI

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-31 בדצמבר 2009 מיזוג בין הראל חברה לביטוח בע"מ לאיי.איי.ג'י. החזקות במשכנתאות ישראל בע"מ ("EMI"). במסגרת המיזוג רכשה הראל את EMI.

הראל היא חברת פרטית בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח פיננסים בע"מ, שהיא חברה ציבורית בשליטת משפחת המבורגר. הראל פועלת בתחום הביטוח, שוק ההון, נדל"ן, קרנות פנסיה, קופות גמל וקרנות נאמנות.

EMI היא חברה פרטית בבעלות מלאה של חברת הביטוח הבינלאומית AIG. החברה פועלת בתחום ביטוח פירעון של משכנתאות המאפשר לקבל הלוואות לדיר בשיעור מימון גבוה.

בדיקת המיזוג העלתה ש-EMI היא חברת הביטוח היחידה בארץ בעלת רישיון ביטוח פירעון של משכנתאות וכן שחברת הראל אינה פועלת בתחום הפעילות של EMI. לאור תנאי השוק נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות, ועל כן הוחלט לאשרו.

3. תקשורת, היי-טק, אינטרנט, מדיה ופרסום

מסמך עמדה למשרד התקשורת בנושא הפחתת דמי הקישוריות

בחודש יוני 2010, במסגרת שימוע שערך משרד התקשורת, העבירה הממונה על הגבלים עסקיים את עמדתה התומכת בעדכון שהציע משרד התקשורת לתעריף קישור הגומלין (קש"ג) בשוק הטלפון הנייד. לאחר שהסתיים הליך השימוע פרסם משרד התקשורת תקנות אשר, כפי שהמליצה גם הממונה, מפחיתות בצורה משמעותית את דמי הקש"ג, וזאת באופן חד-פעמי ולא בהליך מדורג.

דמי קש"ג נגבים על ידי חברת טלפון נייד אחת בגין שירות השלמת השיחה שמקורה ברשת אחרת. הממונה הסבירה כי מקטע השלמת השיחה אינו מצוי

ההון תוך חיוב דיסקונט למכור את אחזקותיו ציינה הממונה כי: "בשים לב לכשלי התחרות שכבר קיימים במערכת הבנקאית בישראל, לא ניתן היה לאשר מהלך בו דיסקונט מוסיף על החזקותו בבינלאומי ומהדק אותה. משכך, הבהרתי לצדדים למיזוג כי הדרך היחידה בה ניתן לאשר את איחוד ההון, הוא שכל גידול בהחזקות דיסקונט בבינלאומי יהיה הן ארעי בלבד, והן חלק ממתווה אשר מביא לכלל סיום את החזקותו המהותית של דיסקונט בבינלאומי".

הממונה הסבירה כי ההנאה של דיסקונט מרווחי הבינלאומי פוגעת בתחרות ביניהם: "החזקה בין בנקים, דוגמת זו הקיימת בין דיסקונט לבינלאומי, מצננת את התחרות בין הבנקים, מאחר שרווחיות הבנק האחד תלויה גם ברווחיות הבנק המתחרה. המוטיבציה של דיסקונט לנקוט במהלכים עסקיים ותחרותיים, מושפעת גם מהתוצאה המסתברת של המהלכים אלה על רווחי הבינלאומי, כיון שנתח מהרווח של הבינלאומי מגיע לידי דיסקונט. בשוק בעל ריכוזיות ושיווי משקל אוליגופולי, הפגיעה התחרותית מצנין התחרות בין שתי קבוצות בנקאיות מתוך חמש גדולה במיוחד".

לאור זאת התנתה הממונה את איחוד ההון בהתחייבות דיסקונט לרדת באחזקותיו בבינלאומי, בהתאם לאחד משני מתווים (חד-שלבי או דו-שלבי) שגיבשה הממונה.

אושרו מיזוגים בין מיטב בית השקעות לבין בית ההשקעות מילניום

ב-1 בדצמבר 2010 אושר מיזוג שבמסגרתו רכש מיטב בית השקעות את בית ההשקעות מילניום. מיטב היא חברה פרטית בבעלות מר צבי סטפק ומר שלמה סימנובסקי, גאון השקעות בשוקי ההון וישיר איי.די.איי אחזקות בע"מ. מיטב עוסקת בניהול נכסי חיסכון, כגון: קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות ומוצרים פיננסיים נוספים.

מילניום היא חברה פרטית בבעלות מר אורי שרוני, מר שי עסיס, מר רונן קאופמן ומר יגאל מזרחי, אשר עוסקת בניהול קרנות נאמנות, ניהול השקעות וניהול קופות גמל.

בדיקת רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי המיזוג אינו מעורר חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות,

בתחרות, וכל חברת טלפון נייד היא היחידה, לעת הזו, המספקת שירות זה לחברות האחרות עבור לקוחותיה. לכן מוצדקת ונדרשת התערבות רגולטורית בפקוח על המחיר שנגבה על השלמת השיחה והתאמתו לעלויות אספקתו. הממונה הבהירה כי לא זו בלבד שלפער בין דמי הקש"ג הנגבים לבין עלות השירות לספקיות יש השפעה הישירה על מחירי השיחות לטלפונים ניידים ועל עלות השימוש לצרכן, אלא שנוסף על כך תעריפי קש"ג גבוהים מעלים את חסמי הכניסה עבור מפעילים חדשים בשוק הנייח ועלולים להעלות את חסמי הכניסה גם עבור מפעילים חדשים בשוק הנייד.

ביטול הכרזתה של ידיעות אחרונות כבעל מונופולין בשוק העיתונות היומית בשפה העברית

ב-3 בינואר 2010 ביטלה הממונה את הכרזתה של ידיעות אחרונות כבעל מונופולין בשוק העיתונות היומית בשפה העברית.

ידיעות אחרונות הוכרזה כבעל מונופולין באספקת עיתון יומי בשפה העברית ב-12 באפריל 1995. ב-13 באפריל 1999 הוכרזה ידיעות אחרונות בשנית כבעל מונופולין בשוק האמור לאחר שפקע תוקף ההכרזה הראשונה.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי כניסתו של העיתון "ישראל היום" לשוק הובילה לשחיקה משמעותית בנתחי השוק של ידיעות אחרונות ולשינויים מהותיים בשוק. לפי חוק ההגבלים העסקיים בעל מונופולין הוא מי שמספק מעל למחצית מכלל האספקה לשוק. על-פי ממצאי הבדיקה ידיעות אחרונות מספקת פחות ממחצית מכלל האספקה ולכן אינה עוד בעל מונופולין.

בקשר עם ביטול הכרזתה כבעל מונופולין הבהירה הממונה לידיעות אחרונות את עמדתה כי התקשרויות בהסכמים עם נקודות מכירה קמעונאיות של עיתונים, אשר תוצאתן המסתברת היא בלעדיות למעשה, מלאה או חלקית, של ידיעות אחרונות בנקודות שעלולה לדחוק מתחרה של ידיעות אחרונות מנקודות מכירה, עלולות להוות הסדר כובל אסור על-פי חוק ההגבלים העסקיים. הממונה הבהירה עוד כי התקשרויות של ידיעות אחרונות בהסכמים הנוגעים לפרסום, ואשר תוצאתן המסתברת היא כי מפרסם או קבוצת מפרסמים יפרסמו באופן בלעדי (בעיתונות כתובה) בידיעות אחרונות, עשויות אף הן להוות הסדר כובל.

במסגרת הדיון בתיקון חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו התנגדה רשות ההגבלים העסקיים להארכה של תקופת הבעלות המשותפת של זכייניות ערוץ 2 בחברת החדשות לאחר תיקון החוק

במסגרת הדיון בהצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 33) (מעבר מזיכיונות לרישיונות בשידורי טלוויזיה), התש"ע-2010 ("הצעת החוק") עלתה לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת שאלת עתידה של חברת החדשות המצויה כיום בבעלותן המשותפת של שתי זכייניות ערוץ 2 ("הזכייניות"). אחת החלופות שנשקלו בוועדה היא שימור מבנה הבעלות הנוכחי, ובמסגרתו הזכייניות הנוכחיות, הגם שתעבורנה לשדר על פני שבעה ימים מלאים בשבוע כל אחת, תמשכנה להחזיק במשותף את הבעלות בחברת החדשות.

ב-25 באוקטובר 2010 פנתה רשות ההגבלים העסקיים לשר התקשורת על מנת להציג את עמדתה בנוגע לאפשרות האמורה. עמדת הרשות היא כי אפשרות זו בלתי רצויה מן הבחינה התחרותית, ויש בה כדי לפגוע באופן קשה באחת התכליות המרכזיות שבבסיס הצעת החוק - של קידום התחרות בתחום הברודקסט.

על-פי הרפורמה שמשרד התקשורת מוביל, כפי שהיא מעוגנת בהצעת החוק, עתיד להשתנות משטר ההסדרה של ערוצי הברודקסט, ואת משטר הזיכיונות הקיים יחליף משטר של רישיונות. על-פי משטר הרישיונות כל אדם אשר יעמוד בדרישות הסף שתיקבענה, יוכל לקבל רישיון לשידור של ערוץ ברודקסט ולשדר על פני שבוע שידורים שלם בערוץ משלו. עמדת הרשות היא כי הצעת החוק יכולה לתרום תרומה ממשית לתחרות בין ערוצי הברודקסט, שכן היא עתידה להפוך את

אי-אונליין היא חברה ציבורית בשליטת מר יובל גולן ומר מיכאל גולן, העוסקת באספקת מידע בורסאי שוטף והיסטורי, בשיהוי ובזמן אמת, במידע מעובד ומנותח, בדו"חות כספיים, בחדשות כלכליות ובכלי ניתוח טכניים.

קו מנחה היא חברה ציבורית בשליטת קמ"ן אחזקות ומשפחת בגס, ולה שני תחומי פעילות עיקריים. בתחום שוק ההון קו מנחה עוסקת באספקת מידע בורסאי שוטף והיסטורי, בשיהוי ובזמן אמת, במידע מעובד ומנותח, בדו"חות כספיים, בחדשות כלכליות ובכלי ניתוח טכניים. בתחום המידע העסקי והמקצועי קו מנחה עוסקת באספקת מידע פיננסי בתחום השכר, דיני עבודה וכן בפתוח כלי סימולציה מתקדמים לחישובים פיננסיים, אספקת מידע משפטי לעו"ד, מחשבוניים וטפסים משפטיים. כמו כן בבעלות החברה אתר האינטרנט www.bizportal.co.il המספק חדשות על שוק ההון.

בדיקת הרשות העלתה כי המדובר במיזוג אופקי בתחום של אספקת מידע וכלי ניתוח תומכי החלטות השקעה בשוק ההון בישראל. נמצא כי עבור משקיעים מקצועיים, כגון בנקים ובתי השקעות, החברות המתמזגות הן שתי הספקיות היחידות הפעילות היום בשוק, ועל כן המיזוג הוא מיזוג למונופולין מושלם המקים חשש כבד להפעלת כוח שוק חד-צדדי על ידי הפירמה הממוזגת. כמו כן נמצא כי בנסיבות הקיימות אין מתחרים פוטנציאליים הצפויים, בסבירות מספקת, להוות רסן תחרותי אפקטיבי לחברה הממוזגת. לאור כל זאת נמצא כי המיזוג מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות, והוחלט להתנגד לו.

אושר מיזוג בתחום המאגרים המשפטיים

ב-10 במרס 2010 אושר מיזוג בין חשבים ה.פ.ס. מידע עסקי בע"מ לבין סי.די.אי. סיסטמס (1992) בע"מ. במסגרת המיזוג תרכוש חשבים את המאגר המשפטי "תקדין" מידיה של סי.די.אי. סיסטמס.

סי.די.אי. סיסטמס היא חברה פרטית בשליטת אמ"ן אחזקות מערכות ונכסים בע"מ. החברה בעלת בית תוכנה העוסק בפתוח טכנולוגיה מקורית בשם Netls, המיושמת על גבי מאגרים רב-לשוניים מתחומים שונים, בישראל ובחו"ל. סי.די.אי. סיסטמס היא גם בעלת הוצאה לאור אלקטרונית של מאגר משפטי בשם "תקדין".

אושר מיזוג שבמסגרתו רכשה סלקום את רשת "דינמיקה"

ב-27 בינואר 2010 אושר מיזוג בין סלקום ישראל בע"מ לבין רשת "דינמיקה" אשר בבעלות סקיילקס קורפוריישן בע"מ.

סלקום היא חברה ציבורית בשליטת חברת השקעות דיסקונט, והיא חברת הסלולר הגדולה בישראל המספקת גם שירותי תקשורת ניידים לעסקים.

סקיילקס היא חברה ציבורית בשליטת מר אילן בן דב (במישרין, ובעקיפין, באמצעות סאני אלקטרוניקה בע"מ) הפועלת בשלושה תחומים עיקריים: שולטת בחברת פרטור תקשורת, חברת הסלולר השנייה בגודלה בישראל, מייבאת בבלעדיות מכשירי קצה סלולריים מתוצרת סמסונג ומפעילה את רשת "דינמיקה" שהיא רשת חנויות ודוכנים לממכר טלפונים סלולריים לצד חבילות שירותי סלולר של סלקום.

המיזוג הוא תולדה של תנאי מגביל שהטילה הממונה במיזוג בין סקיילקס לבין פרטור (מזג 7856), ולפיו סקיילקס הייתה אמורה לחדול מהפעלת רשת דינמיקה, וזאת עד ל-1 ביולי 2010.

בדיקת הרשות העלתה כי המדובר במיזוג אופקי, שכן הן סלקום והן רשת דינמיקה פועלות בתחום של ממכר טלפונים סלולריים וחבילות תקשורת סלולרית. עם זאת, גם טרם המיזוג שימשה רשת דינמיקה כחלק מהזרוע השיווקית של סלקום, ובכלל זאת החנויות והדוכנים של דינמיקה פעלו תחת המותג סלקום ושיווקו חבילות תקשורת של סלקום, ולעומת זאת לא שיווקו חבילות תקשורת של מתחרותיה של סלקום. המיזוג מפריד זיקה מסחרית בין סלקום לפרטור, שכן סקיילקס פעלה, מצד אחד, כזרוע שיווקית של סלקום, ומצד אחר, כאמור, היא בעלת השליטה בפרטור תקשורת. לאור כל זאת נמצא כי המיזוג לא מעלה חשש תחרותי ולכן אושר.

התנגדות למיזוג בין אי-אונליין לבין קו מנחה

הממונה על הגבלים עסקיים התנגדה ב-25 בפברואר 2010 למיזוג בין אי-אונליין (אי.או.סי) בע"מ לבין קו מנחה שירותי מידע ותקשורת בע"מ וקו מנחה לט מינו טכנולוגיות בע"מ. במסגרת המיזוג ביקשה אי-אונליין לרכוש את פעילותה של קו מנחה במידע בתחום שוק ההון באמצעות הקצאת מניות.

בחינת המיזוג התמקדה בכמה תחומי חפיפה אופקית ותחומי השקה אנכית המתקיימים בין פעילות קבוצת בזק לבין פעילות קבוצת יורקום.

בתחום הטלוויזיה הרב-ערוצית המיזוג מפגיש בין בזק, המחזיקה 49.8% ממניות חברת הלוויין יס, לבין קבוצת יורקום, המחזיקה כ-32% ממניות יס. לאחר המיזוג תשיג בעלת השליטה בבזק, יורקום, שליטה בחברת הלוויין בשיעור של כ-82%. לאור זאת הוטלו תנאים המונעים את הפגיעה התחרותית שהמיזוג יוצר בהקשר זה, אשר על חלקים מהם הוטל חיסיון בהחלטת בית הדין להגבלים עסקיים על-פי בקשתה של סמייל. עמדת הרשות היא כי מקורה של הפגיעה התחרותית, בהקשר זה, בהיות בזק מתחרה פוטנציאלית בשוק הטלוויזיה הרב-ערוצית בישראל. עמדה זו הובילה בשנת 2006 להתנגדות הממונה למיזוג בין בזק לבין חברת הלוויין יס.

כמו כן, למיזוג היבט אנכי בין תחום יבוא ושיווק מכשירי קצה סלולריים לבין מכירת שירותים סלולריים. יורקום היא יבואנית של מכשירי קצה סלולריים מהמותג NOKIA, ואילו בזק, באמצעות פלאפון, מספקת שירותים סלולריים, לרבות מכירה קמעונאית של מכשירי קצה. הרשות בדקה חשש לחסימה אנכית בשני כיוונים: חשש לחסימה של יבואני מכשירי קצה המתחרים בנוקיה באמצעות סירוב של פלאפון לרכוש מכשירים אלו, וחשש מסירוב של יורקום למכור מכשירי נוקיה למפעילות סלולר המתחרות בפלאפון. כמו כן נבדק החשש לניסיון לחסום כניסתו של מפעיל סלולר חדש, אם ינסה להיכנס לשוק, בין באופן חד-צדדי על ידי פלאפון ובין באופן מתואם על ידי פלאפון ופרטנר, נוכח העובדה ששתיהן תישלטה על ידי יבואני מכשירים: פרטנר הנשלטת כבר כיום על ידי יבואן סמסונג ופלאפון, שכאמור, תישלט לאחר המיזוג על ידי יבואן נוקיה. חששות אלו נמצאו כלא סבירים לאור שילוב גורמים תחרותיים, כגון: קיומה של חברת סלולר גדולה נוספת, סלקום, שאינה מצויה בקשרי בעלות עם יבואן ציוד קצה, רמת התחרות הבין-מיתגית בתחום מכשירי הקצה, התחרות התוך-מיתגית הקיימת בנוגע למכשירי נוקיה (הללו מיובאים לישראל ביבוא מקביל) והיותו של התחום שוק כלל-עולמי, שבו מתחרות חברות ענק המשתתפות במימון זכיינים מקומיים הכפופים ליעדים עסקיים המוכתבים להם מהיצרנים העולמיים. עם זאת, על מנת להפיג

חשבים ה.פ.ס. היא חברה פרטית בבעלות משותפת של קו מנחה שירותי מידע ותקשורת בע"מ וחשבים הרגל פתרונות שכר ומשאבי אנוש בע"מ. חשבים היא בעלת הוצאה לאור אלקטרונית של מאגר משפטי בשם "דינים ועוד" ושל כותרים אלקטרוניים נוספים בתחומי המס, ההדרכה, הפנסיה, העבודה והפיננסים.

מדובר במיזוג אופקי בתחום המאגרים המשפטיים הכלליים בתשלום. עיקר מטרתו של מאגר משפטי היא לספק לקהל עורכי הדין ובעלי מקצועות הקרובים לעולם המשפט פסקי דין, חקיקה וכלים נלווים, וזאת באמצעות ממשק חיפוש ידידותי למשתמש.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי תחום המאגרים המשפטיים קטן מאוד בהיקפיו הכספיים, ופועלים בו חמישה מתחרים עיקריים טרם המיזוג. בדיקה של נתחי השוק של המאגרים המשפטיים מלמדת כי המיזוג לא צפוי להוביל ליצירה או לחיזוק של כוח שוק חד-צדדי בידי מי מהצדדים למיזוג. כמו כן נמצא כי מבנה השוק ומאפייניו אינם מעלים חשש להתנהגות מתואמת. לפיכך נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן הוחלט לאשרו.

אושר בתנאים מגבילים מיזוג בין בזק לבין 012 סמייל

ב-31 במרס 2010 אושר בתנאים מגבילים מיזוג בין "בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ ו-בי קומיוניקיישנס בע"מ ("סמייל"). במסגרת המיזוג סמייל רוכשת מאפ.סב.אר אחזקות בע"מ את גרעין השליטה בבזק (כ-30.6% מהון המניות).

בזק היא חברה ציבורית בשליטת אפ.סב.אר, חברה פרטית בבעלות משותפת של מר חיים סבן, קרן אייפקס ומר משה ארקין. בזק היא חברת התקשורת הגדולה בישראל הפועלת בכל תחומי ענף התקשורת.

סמייל היא חברה ציבורית הנשלטת בעקיפין על ידי יורקום תקשורת בע"מ, אשר בשליטת מר שאול אלוביץ'. קבוצת יורקום עוסקת באספקה של מגוון שירותים בענף התקשורת ובכלל זה יבוא ושיווק מכשירי קצה סלולריים, יבוא ושיווק מרכזיות ומוצרי אלקטרוניקה מתוצרת פנסוניק, הפעלה של לוייני תקשורת, טלוויזיה רב-ערוצית, רדיו אזורי, תקשורת לוויינים ותחומי פעילות נוספים שאינם בתחום התקשורת.

חלק ד' פעילות רשות ההגבלים העסקיים לשנת 2010

חששות עיקריים לפגיעה בתחרות - מניעת קבלתם של חברים נוספים לוועדה והעברות מידע ותיאומים אסורים בין חברי הוועדה. חששות אלו הופגו בעקבות הערות הרשות: מרחב שיקול הדעת של הוועדה בנוגע לקבלת חברים חדשים צומצם, ונקבעו אמות מידה אובייקטיביות לקבלה. כמו כן תוקנו הסדרים נוספים על מנת להבטיח הצטרפות קלה יחסית של חברים חדשים לוועדה. עוד נקבעו בעקבות הערות הרשות הוראות תקנון המאפשרות גם למפרסמים להיות חברים בוועדה והוראות שתכליתן למנוע ניצול הוועדה כפלטפורמה להעברת מידע או לתיאומים אסורים בין חברי הוועדה. כמו כן נוספה לתקנון נוסחה לחישוב מחיר הנתונים שיופקו על ידי הוועדה, אשר תאפשר רכישת נתונים על ידי צדדים שלישיים, שאינם משרדי פרסום או אתרי אינטרנט. משכך נמצא שאין בהסדר הכובל כדי להביא לפגיעה של ממש בתחרות, וניתן לו פטור.

הליכי בדיקה ושימוע בטרם הכרזה על דואר ישראל כבעל מונופולין בגישה לנמעני מרכזים לחלוקת דואר ושקילת מתן הוראות לאפשר גישה למתחרים

הממונה על הגבלים עסקיים הודיעה ב-17 באוקטובר 2010 לחברת דואר ישראל כי היא שוקלת להכריז עליה כבעל מונופולין בגישה לנמעני מרכזים לחלוקת דואר. כמו כן הממונה שוקלת להורות לדואר ישראל לפתוח את מרכזי החלוקה בפני מתחריה.

בדיקת הרשות עד כה העלתה כי לדואר ישראל נתונה, לכאורה, שליטה בלעדית בגישה למרכזים לחלוקת דואר. חלק משמעותי מהציבור אינו מקבל דברי דואר לתיבת המכתבים המצויה בביתו אלא נדרש לאסוף את דברי הדואר שנשלחים אליו במרכזים לחלוקת דואר באזור מגוריו. במרכזים אלה מרוכזות עשרות, מאות ואף אלפי תיבות מכתבים של נמענים שונים. רובם של מרכזי החלוקה מצויים ביישובים קטנים וביישובים שנמצאים בפריפריה.

לגישה למרכזי חלוקה חשיבות תחרותית מיוחדת בהקשר של שירותי חלוקת דואר כמותי, אשר נפתחו לתחרות לפני מספר שנים. שירותי דואר כמותי מוצעים בדרך כלל ללקוחות המעוניינים לשלוח דברי דואר רבים לנמענים בזמן נתון (כגון מוסדות ציבור וחברות גדולות). החשש הוא כי שליטה בלעדית של דואר ישראל במרכזי החלוקה גורמת לכך שאחרים

חשש כי המיזוג יאפשר העברת מידע מסחרי רגיש בין חברות הסלולר או השולטים בהן הוטל תנאי למיזוג האוסר על קבוצת יורוקום להיות מעורבת במבצעי פרסום מסוימים, זולת השתתפות במימונם.

הרשות גם בחנה את השפעת המיזוג על התחום של מכירת מרכזיות פרטיות, שבו קיימת חפיפה אופקית בין הצדדים למיזוג, שכן בזק מייבאת בבלעדיות מרכזיות מתוצרת LG, ואילו יורוקום מייבאת בבלעדיות מרכזיות מתוצרת פנסוניק. בדיקת הרשות העלתה כי המיזוג אינו מקים חשש סביר לפגיעה בתחרות בתחום זה נוכח קיומם של כמה מתחרים משמעותיים נוספים בשוק והיעדר חסמים משמעותיים להתרחבותם. מבנה השוק שיווצר לאחר המיזוג אף אינו מעלה חששות להפעלת כוח שוק בדרך של תיאום, בין השאר, בשל הבדלים ניכרים במאפייני המתחרים השונים המספקים שירותים אלו. לאור האמור אושר המיזוג בכפוף לתנאים שפורטו.

ניתן פטור למיזם משותף הסוקר שיעורי גלישה באינטרנט

ב-13 ביוני 2010 ניתן פטור להסדר כובל בין חברי ועדת מדרוג לסקר שיעורי גלישה באינטרנט (עמותה בתהליכי רישום) למשך שלוש שנים.

עניינו של ההסדר הכובל נשוא הפטור בהקמת ועדה שתכליתה למדוד צריכה של אתרי אינטרנט, בין היתר על ידי מדידה ודירוג של התעבורה בהם, של הפופולריות שלהם ושל עמדות הגולשים כלפיהם. הוועדה תקים מנגנון מוסכם לדירוג אתרי אינטרנט, תבצע מחקרים ותספק לחבריה נתונים שונים על אודות השימוש באינטרנט. תקנון הוועדה מסדיר את הקמתו ואת הפעלתו של המיזם המשותף, שבו היו חברים, נכון ליום מתן הפטור, משרדי פרסום ואתרי אינטרנט, ובעקבות הערות הרשות מתאפשרת גם חבירתם של מפרסמים.

במסגרת הטיפול בבקשת הפטור נמצא כי הקמת הוועדה עשויה להביא להגברת התחרות בין אתרי האינטרנט אשר יתחרו ביניהם על מקומם היחסי בדירוג. נוסף על כך, יכולת ההשוואה בין נתוני המדיה לצד השיפור ביכולות התכנון של מהלכי הפרסום באינטרנט והבקרה עליהם בדיעבד צפויים להביא להגברת התחרות בין אתרי האינטרנט לבין ספקי המדיה האחרים. עם זאת, אגב בחינת נוסחים מוקדמים של תקנון הוועדה עלו שני

הממונה הטילה תנאים מגבילים על מיזוג בין קורניש חן לבין הוד חפר

ב-7 בינואר 2010 אישרה הממונה על הגבלים עסקיים בתנאים את המיזוג בין קורניש חן (1987) בע"מ לבין אלף בר אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("אלף בר") והוד חפר בע"מ.

קורניש חן היא חברה פרטית בבעלות תנובה (50%) ואלף בר (50%), והיא חלק מקבוצת א.ת. העוסקת ברבייה ובגידול של פטם והודו (באמצעות אפרת ורמית), בשחיטה של פטם והודו (באמצעות המשחטות התעשייתיות עוף הנגב ומעוף) וכן במכירה של מוצרי תערובת (קמח בשר, קמח נוצות ושמן באמצעות מכון הפסדים עוף הנגב).

אלף בר היא אגודה שיתופית אשר בה חבר יחיד - אמבר מכון תערובת, אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ ("אמבר").

אמבר, מכון לייצור תערובות מזון לבע"ח, היא אגודה שיתופית של קיבוצי גרנות, משקי הרי יהודה, משקי הנגב ומשקי הדרום.

הוד חפר היא חברה פרטית בבעלות המלאה בעקיפין של אמבר, משחטה תעשייתית של פטמים והודים.

במסגרת המיזוג קורניש חן רוכשת את כל ההון המונפק של הוד חפר מידי אמבר.

הממונה מצאה כי אין מקום לשנות את מערכת התנאים שהוטלה על צדדים למיזוג זה ב-2005, במסגרת מיזוג אמבר-איצקוביץ. תנאים אלו כללו איסור על אפליה בין לקוחות שונים ואיסור על סירוב בלתי סביר למכור הודו מעובד למפעלי בשר. זאת, בין היתר, כיוון שבדיקת המיזוג הנוכחי על ידי המחלקה הכלכלית העלתה כי החברה הממוזגת ממשיכה להוות ספק מרכזי של הודו מעובד ליצוא ולצריכה מקומית למפעלי בשר, שאינם נמצאים בקשרי בעלות עם משחטה.

אושר מיזוגים בין חברת אמיליה פיתוח לבין החברות פריגו וסנו

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-27 בינואר 2010 מיזוג בין חברת אמיליה פיתוח (מ.ע.ו.פ.) בע"מ לבין פריגו ישראל פרמצבטיקה בע"מ ומיזוג בין אמיליה לבין סנו-מפעלי ברונוס בע"מ.

אינם יכולים להציע שירותי שילוח דואר, ובכלל זה דואר כמותי, לנמענים אשר תיבות המכתבים שלהם מצויות במרכזי חלוקה.

4. קמעונאות, מזון ומוצרי צריכה

רשות ההגבלים העסקיים הגישה כתב אישום נגד שופרסל ומנהליה הבכירים בגין הפרת תנאי מיזוג וניסיון להסדר כובל

רשות ההגבלים העסקיים הגישה כתב אישום נגד שופרסל ונגד מנהלה הכללי וסמנכ"ל הסחר והשיווק שלה בגין הפרה של תנאי מיזוג וניסיון להסדר כובל (ראו פירוט בחלק 5.ד, עמ' 48).

הממונה המליצה לבית הדין להגבלים עסקיים שלא להאריך את האישור להסדר הכובל של שוברי בר

ב-11 באפריל 2010 פנתה חברת שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ לבית הדין להגבלים עסקיים בבקשה להאריך את אישור פעילותה כהסדר כובל. עמדת הממונה, אשר הוגשה לבית הדין, היא כי ההסדר שאישורו מתבקש אינו לטובת הציבור, ולכן אין לאשרו.

שוברי בר היא אגודה שיתופית העוסקת ביבוא חומרי גלם לייצור תערובות מזון לבעלי חיים. הבעלים של שוברי בר הם שלושת מכוני התערובת הגדולים בארץ - אמבר, מילובר וצמח, אשר יחד מחזיקים בכ-60% מתחום התערובות לבעלי חיים. בשנת 2003 אישר בית הדין לראשונה את הסדר שוברי בר בתנאים לתקופה של שלוש שנים, ובשנת 2007 אישר בית הדין את ההסדר פעם נוספת לתקופה של שלוש שנים, ובכפוף לתנאים שפורטו בהחלטתו. בשנת 2010, כאמור, התבקש שוב אישורו של ההסדר.

בדיקת הרשות העלתה כי לא קיימת יעילות מיוחדת בפעילותה של שוברי בר כהסדר כובל, הן בהיבט המחיר הנגבה והן בהיבט של איכות חומרי הגלם. בבדיקת המחלקה הכלכלית של הרשות נמצא כי שוברי בר אינה מייבאת את חומרי הגלם לייצור התערובות במחירים נמוכים יותר בהשוואה לגורמים אחרים המייבאים את אותם חומרי הגלם. עוד נמצא כי מרבית היעילויות ששוברי בר טוענת להן אינן ייחודיות לשוברי בר ואינן חייבות להיות מושגות באמצעות פעולתה כהסדר כובל בין מתחרים, שבו שותפים שלושת מכוני התערובת הגדולים בישראל¹³.

בעלת המותג "נטורל פורמולה". יש לציין כי מתקיימת בוררות הנוגעת לזכותה של קרליין להעביר את זכות השימוש בסימני המסחר של נאש לאמיליה.

ההסכם בין אמיליה לסנו

לאחר שיושלם הסכם פריגו עם אמיליה, ייכנס לתוקפו הסכם מיזוג נוסף בין אמיליה לסנו. על-פי ההסכם, תעביר אמיליה לסנו את כל הקניין הרוחני שהועבר אליה על ידי פריגו, דהיינו, את הקניין הרוחני שהיה ברשות קרליין, נקה ופריגו (סקין-גארד) ואת הקניין הרוחני של נאש, אם אכן יועבר לאמיליה, וכך בסופו של דבר תועבר פעילות השיווק של פריגו בתחום הקוסמטיקה, הטואלטיקה וחומרי הניקוי לידי סנו.

בחינת המיזוגים בין אמיליה לבין פריגו וסנו העלתה כי יש להם היבטים אופקיים בתחום הייצור של מוצרי טואלטיקה וקוסמטיקה והיבטים אנכיים באספקת חומרי גלם לאותן תעשיות. נמצא כי בשני התחומים קיימת תחרות בין מספר לא מבוטל של יצרנים ומשווקים מישראל ומחוצה לה, וכי המיזוגים אינם מקימים חשש לפגיעה משמעותית בתחרות, ולכן אושרו.

אושר בתנאים מיזוג בין חברת פרי הגליל לבין בוגופן

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה בתנאים ב-25 בפברואר 2010 מיזוג בין חברת פרי הגליל תעשיות בע"מ לבין בוגופן בע"מ.

פרי הגליל היא חברה פרטית בבעלות חברת קופרלי. החברה עוסקת בייצור, במכירה, בשיווק ובהפצה של מוצרי מזון שונים, בהם ירקות מעובדים, שימורי דגים, ריבות, מרקים, רטבים, רסק תפוחים, עוגות מוכנות, אבקות להכנה מהירה ועוד. כמו כן פרי הגליל מחזיקה בקפולסקי ייצור ושיווק בע"מ (100%), אשר עוסקת בייצור, בשיווק ובהפצה של מוצרים בתחום האפייה אשר משווקים לשוק הקמעונאי.

מר צבי קופרלי מחזיק בכ-67% בחברת כלבו חצי חנים בע"מ ("חצי חנים"), אשר עוסקת במכירה קמעונאית של מזון ומוצרי מכולת באמצעות רשת סופרמרקטים המונה שישה סניפים.

בוגופן היא חברה פרטית בבעלות מר משה ארבוס (75.2%) ופריניר (הדס) בע"מ (24.8%), באמצעות נאמן.

אמיליה היא חברה ציבורית בשליטת מר עודד פלר והציבור. החברה היא חברת אחזקות העוסקת בהשקעה בחברות בתחומי התעשייה, לוגיסטיקה, תשתית, סחר ונדל"ן. אחת ההשקעות של החברה בתחום התעשייה היא בחברת זהר דליה (45%). זהר דליה עוסקת בשני תחומים: ייצור מגוון של חומרי ניקוי הנמכרים על ידי לקוחותיה ללקוחות קצה וכן ייצור של חומרי ביניים לתעשיית חומרי הניקוי והטואלטיקה. כמו כן זהר דליה עוסקת בשיווק פתרונות ומוצרים בתחום הניקיון וההיגיינה לשוק המוסדי באמצעות אחזקתה בשותפות אקולאב זהר דליה. בעל השליטה באמיליה, מר עודד פלר, מחזיק בחברות נוספות העוסקות בתחומי התעשייה, תשתית ונדל"ן. אחת החברות היא חברת דיפוכם (1989) בע"מ ("דיפוכם"). החברה עוסקת ביבוא, בשיווק ובהפצה של כימיקלים שונים, בין השאר של חומרי גלם לייצור דטרגנטים.

פריגו היא חברה ציבורית בבעלות Perrigo Company (100%), חברה ציבורית זרה שמניותיה נסחרות בבורסה בארצות הברית וכן בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. החברה עוסקת בעצמה ובאמצעות חברות בנות בייצור ובשיווק תרופות מרשם, במכירת מוצרי אבחון, אביזרים ומכשור למעבדות רפואיות וכן בייצור ובשיווק מוצרי טואלטיקה, קוסמטיקה ומוצרי ניקוי, באמצעות אחזקתה בחברת קרליין (פארמאגיס) בע"מ ובדנאגיס בע"מ, אשר מאחדת את פעילות ההפצה של חברת קרליין ודנאגיס ונקה כימיקלים 1952 בע"מ.

סנו היא חברה ציבורית בבעלות מר ברוננו, מר אלכסנדר וגב' אווה לנדסברג (77.48%) והשאר בידי הציבור. החברה פועלת בתחום הייצור, השיווק, ההפצה והמכירה של מוצרי צריכה ביתיים שאינם מוצרי מזון תוך התמקדות בארבעה תחומי פעילות עיקריים: מוצרי ניקוי ואחזקת הבית, מוצרי נייר, מוצרי טואלטיקה ואחרים.

ההסכם בין אמיליה לבין פריגו

על-פי ההסכם, אמיליה רוכשת את כל המניות של קרליין, מניותיה של פריגו באגיס הפצה ושיווק (1989) בע"מ, רכישת המותגים והסכמי האספקה הקשורים עם מוצרים הנושאים את המותג "נקה" מחברת נקה, מניות פריגו בחברת דנאגיס (50%), שמות המותג וסימני המסחר של פריגו בסקין גארד ואת זכות השימוש בסימני המסחר של חברת נאש תמרזקים 1992 בע"מ,

מעבדות שרון היא חברה פרטית בבעלותו המלאה של מר דן זומרפלד, אשר עוסקת בייצור מייצבים ומשמרים לתעשיית הקוסמטיקה והמזון ושיווקם בעיקר לחו"ל. מעבדות שרון מחזיקה בשרון פוראטוס ש.מ. (55%) אשר עוסקת בייצור, ביבוא ובשיווק של משפרי אפייה ומוצרי אפייה נוספים למאפיות וקונדיטוריות.

פאקא היא חברה פרטית בבעלותה המלאה בעקיפין של Puratos Group N.V. החברה עוסקת בייצור שמרים לחים, ביבוא שמרים יבשים ובהפצתם. מאז 1989 פאקא מוכרזת כבעל מונופולין בתחום השמרים.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים התמקדה בהיבטים קונגלומרטיים של המיזוג, ובעיקר נבחנה השאלה האם הפירמה הממוזגת צפויה לקשור בין רכישת שמרים לחים לרכישת משפרי אפייה, באופן שימונף כוח מתחום אחד לפגיעה בתחרות בתחום האחר. תוצאות הבדיקה הצביעו על היעדרו של חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות כתוצאה מהמיזוג, ולאור האמור אישרה הממונה את המיזוג, בכפוף לתנאים המוטלים על פאקא מכוח היותה מונופולין ובכפוף לתנאים המוטלים על שרון פוראטוס מכוח מיזוג קודם, שהייתה צד לו, האוסרים על קשירת משפרי אפייה בשמרים לחים.

אושר מיזוג בין ספיר ד.ג. קמעונאות לבין חגית ואלי השקעות

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-20 באוקטובר 2010 מיזוג בין ספיר ד.ג. קמעונאות בע"מ לבין חגית ואלי השקעות בע"מ, שהוא מיזוג אופקי בתחום הסופרמרקטים.

ספיר ד.ג. היא חברה פרטית בבעלות דן תחבורה ציבורית בע"מ ומר עמיקם בן צבי. החברה עוסקת במכירה קמעונאית של מזון ומוצרי מכולת באמצעות סופרמרקט "סופר בונוס" הממוקם ברמת אביב.

חגית ואלי השקעות בע"מ היא חברה פרטית בבעלות מר אלי להב, גב' חגית להב ומר אמיר להב. החברה עוסקת במכירה קמעונאית של מזון ומוצרי מכולת באמצעות רשת "מחסני להב". נוסף על כך, החברה מחזיקה בחלק ממניות חברת הרשת הרביעית בע"מ. ספיר ד.ג. רוכשת את פעילות רשת "מחסני להב".

החברה היא בעלת השליטה המלאה במילוז (1989) בע"מ. מילוז פועלת בכמה תחומים: ייצור ושיווק מוצרי עגבניות, ייצור בסיסים לתעשיית המשקאות וייצור משקאות קלים מוגזים ומכירתם כקבלני משנה ללקוחות שונים. כמו כן מילוז מספקת למילוטל, אשר הינה יצרנית של ירקות קפואים, תשומות שונות.

בשנת 2007 הגישה הממונה בקשה להפרדת חברות לפי סעיף 25 לחוק ההגבלים העסקיים (שעניינו הפרדת מיזוג שבוצע שלא כדין) נגד מילוז, נגד בוגופן ונגד פריניר, המתחרה המשמעותית ביותר של מילוז, בטענה כי רכישת מילוז על ידי בוגופן אינה אלא כיסוי להשתלטות של פריניר על מילוז. הרשות ביקשה להורות לבוגופן למכור את כל אחזקותיה במילוז לצד שלישי שאינו קשור לפריניר. הדיון בבית הדין פוצל לשני חלקים. במסגרת החלק הראשון נדרש בית הדין לשאלה האם מיזוג בין מילוז ופריניר מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות. בשנת 2009, ולאחר שמיעת הוכחות בסוגיה, קיבל בית הדין את עמדת הממונה וקבע כי המיזוג אכן מעלה חשש תחרותי כאמור¹⁴. בהתאם, אמור היה בית הדין להמשיך ולהידרש לשאלה האם אכן אירע מיזוג בין פריניר ומילוז. ואולם במקום להמשיך את ההליך בבית הדין העדיפה בוגופן למכור את אחזקותיה במילוז לידי קופרלי, אשר רכשה את כל המניות של מילוז, לרבות מפעל הייצור.

על מנת להפיג חשש תחרותי שהיה כרוך במיזוג, כי הוא יביא לאי-אספקת תשומות למילוטל ולחסימתה (שכן פרי גליל הרוכשת את מילוז מתחרה במילוטל, ולמילוז הסכם אספקת תשומות עם מילוטל עובר למיזוג), הותנה המיזוג בתנאים העוסקים באספקת תשומות כאמור. בהינתן תנאים אלה, ולאחר שבחינת המיזוג העלתה כי לאור מכלול היבטים וביניהם, נתחי השוק של החברות המתמזגות, נתח השוק של רשת חצי חינוך, וכן מספרם של המתחרים בהן - המיזוג לא מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות, הוחלט לאשר את המיזוג בתנאים.

אושר מיזוג בין מעבדות שרון לבין פאקא

ב-14 ביולי 2010 אישרה הממונה מיזוג בין מעבדות שרון בע"מ לבין פאקא תעשיות בע"מ, ובמסגרתו רכש מר דן זומרפלד מידי קבוצת פוראטוס 55% מהמניות בפאקא.

אושר מיזוג בין קבוצת גולף א.ק. לבין מרוידקס מוצרי גלישה (2004) בע"מ

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-3 בנובמבר 2010 מיזוג בין קבוצת גולף א.ק. בע"מ לבין מרוידקס מוצרי גלישה (2004) בע"מ. במסגרת המיזוג קבוצת גולף רוכשת את פעילות רשת "בלו בירד" של מרוידקס.

קבוצת גולף היא חברה ציבורית בבעלות אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ העוסקת בעיצוב, בשיווק ובמכירה קמעונאית בשני תחומים: 1. תחום אופנת ההלבשה באמצעות חמש רשתות שהיא מפעילה: גולף, פולגת, אינטימה, מקס מורטי ורשת ספרינט; 2. תחום אופנת הבית באמצעות רשת החנויות Golf & Co וב-Golf Kids and Baby.

אברהם לבנת בע"מ מחזיקה בבעלות מלאה בחברת אייץ אנד או אופנה בע"מ (H&O) אשר עוסקת גם היא בתחום של אופנת הלבשה, הנעלה וטקסטיל לבית.

מרוידקס היא חברה פרטית בבעלות קונספט שיווק מוצרי אופנה (1995) בע"מ, אשר בבעלות מר גידי גולדפינגר. מרוידקס עוסקת בשיווק פריטי לבוש לצעירים עם דגש בקו של אופנת גלישה באמצעות רשת "בלו בירד". בידיה של קונספט מצויה גם רשת חנויות "לי קופר", וכן יש לקונספט אחזקות בחברת אקספוז אופנה בע"מ המשווקת בגדי ים והלבשה תחתונה.

בדיקת רשות ההגבלים העסקיים התמקדה בהיבט אופקי של המיזוג בתחום אופנת ההלבשה. לאור ההבדלים במיצוב של מוצרי החברות ולאור קיומם של מספר משמעותי של מתחרים ישירים יותר לכל אחד מהצדדים למיזוג, נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן אושר.

אושר מיזוג בין י. כהן לבין אל זן חברה ליבוא אריזה ושיווק

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-3 בנובמבר 2010 מיזוג בין י. כהן בע"מ לבין אל זן חברה ליבוא אריזה ושיווק בע"מ, ובמסגרתו י. כהן רוכשת את פעילות אל זן.

י. כהן היא חברה פרטית בבעלות מר רם טרן ומר שלמה טרן. הפעילות העיקרית של החברה היא ייצור ואריזה של אבקות להכנה קלה ומהירה של מוצרי מזון ומשקאות.

בחינת המחלקה הכלכלית של הרשות העלתה כי נתחי השוק של החברות המבקשות להתמזג מתוך סך מכירות הסופרמרקטים בארץ קטן, וכי הן אינן פועלות באותם אזורים גאוגרפיים. לאור זאת נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן אושר.

אושר מיזוג בין בריל תעשיות נעליים לבין כל נעל סנטר

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-3 בנובמבר 2010 מיזוג בין בריל תעשיות נעליים בע"מ לבין כל נעל סנטר בע"מ, ובמסגרתו חברת בריל רוכשת 51% מהון המניות של כל נעל סנטר.

בריל היא חברה ציבורית בבעלות מר אליעזר בוסקילה, מר עופר גנזי, מר משה גנזי, משקיעים מוסדיים והציבור. החברה עוסקת בייצור, ביבוא ובשיווק של מוצרי הנעלה, ביגוד ואביזרי אופנה. המכירה לצרכן הפרטי מתבצעת באמצעות שתי רשתות קמעונאיות: רשת חנויות גלי ורשת חנויות סולוג. נוסף על כך, החברה עוסקת במכירה סיטונאית של נעליים. לבריל יש אחזקות בחברות האלה:

SBN בע"מ (50%): החברה עוסקת בשיווק מותג ההלבשה לגבר "נאוטיקה".

סופר ברנדס בע"מ (100%): החברה עוסקת ביבוא ובשיווק נעלי נשים ואביזרי אופנה נלווים באמצעות רשת Nine West, רשת Anne Klein ו-Easy Spirit.

כל נעל סנטר היא חברה פרטית בבעלות משותפת של מר מרדכי וגב' איילה אורון. החברה עוסקת בשיווק קמעונאי של נעלי גברים, נשים וילדים באמצעות רשת "כל נעל סנטר" המונה שישה סניפים.

בדיקת הרשות העלתה כי למיזוג היבט אופקי בתחום של שיווק נעליים למגזר הקמעונאי והיבט אנכי בתחום של מכירה סיטונאית של נעליים. בהיבט האופקי המיזוג לא מעלה חששות תחרותיים בכל אחד מהאזורים הגאוגרפיים הרלוונטיים. כמו כן אין חשש סביר לחסימה אנכית של חנויות המשווקות הנעלה, שכן לצדדים המתמזגים מתחרים רבים הן במקטע הסיטונאי והן במקטע הקמעונאי. נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן אושר.

במסגרת המיזוג המשביר לצרכן רוכשת את מלוא המניות של אופיס דיפו. כמו כן נחתם הסכם רישיון, ולפיו תקבל אופיס דיפו רישיון בלעדי לשימוש בסימני המסחר והידע של Office Depot Inc וזאת בתמורה לתמלוגים מהכנסות אופיס דיפו.

בדיקת המיזוג ברשות ההגבלים העסקיים התמקדה בהיבט האופקי בתחום שיווק ומכירה הקמעונאית של מסכי פלזמה ו-LCD. נמצא כי נתח השוק של הצדדים למיזוג בתחום זה עומד על אחוזים בודדים, וכי בתחום פועלים מתחרים רבים. בהתאם, נמצא כי המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן אושר.

מיזוגים בתחום הרשתות הקמעונאיות למכירת מוצרי חשמל

בשנת 2010 הובאו לאישור הממונה על הגבלים עסקיים שלושה מיזוגים בתחום הרשתות הקמעונאיות למכירת מוצרי חשמל: מיזוג בין אלקטרה מוצרי צריכה לבין מיני-ליין, אשר הצדדים לו החליטו למשוך את הודעת המיזוג לאור חששות תחרותיים שהציגה הממונה במסגרת הליך הבדיקה; מיזוג בין ניופאן לבין רשת החשמל הסיטונאי אשר קיבל אישור; ומיזוג בין בסט ביי לבין גולדמיינד אשר קיבל אישור גם הוא.

מיזוג בין אלקטרה מוצרי צריכה לבין מיני-ליין

ב-30 ביוני 2010 התקבלה ברשות הודעת מיזוג מאת אלקטרה מוצרי צריכה (1951) בע"מ ומיני-ליין בע"מ. הצדדים למיזוג הן חברות ציבוריות העוסקות, במישור ובאמצעות חברות קשורות, ביבוא מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ובמכירה קמעונאית של מוצרים אלו באמצעות רשתות שיווק ייעודיות. במסגרת העסקה ביקשה אלקטרה לרכוש כ-31% ממניות מיני-ליין וכן לקבל אופציה לרכישת כ-52% נוספים מהחברה, כדי שבסופו של דבר תוכל להחזיק בכ-83% ממניות מיני-ליין.

בדיקת הרשות העלתה כי במקטע המכירה הקמעונאית של מוצרי חשמל בישראל פועלים במידה זו או אחרת מגוון של גורמים השונים זה מזה במאפייניהם התחרותיים: בהם אפשר למנות נקודות קמעונאיות המתמחות במכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה, כגון: חנויות פרטיות בודדות ורשתות קמעונאיות המתמחות בממכר מוצרי חשמל ואלקטרוניקה; רשתות קמעונאיות שאינן מתמחות במוצרי חשמל

אל זן היא חברה פרטית בבעלות מר משה אוזן. החברה עוסקת בייצור ובאריזה של אבקות סוכר, סוכר וניל, אבקות אפייה, אבקות סודה לשתייה וקורנפלור. כמו כן החברה עוסקת באריזת מנות אישיות של סוכר, מלח, לפל, תבלינים ושקיקי תה.

בדיקת המיזוג ברשות ההגבלים העסקיים התמקדה בהיבט האופקי בנוגע לשיווק סוכר וניל ואבקות אפייה ובהיבט האנכי בנוגע לאספקת שירותי אריזה של המוצרים הללו. נמצא כי מלבד לצדדים למיזוג ישנם שחקנים נוספים העוסקים בייצור ובשיווק אבקות סוכר, סוכר וניל ואבקות אפייה, וכי בתחום של אספקת שירותי אריזה למוצרים אלה יש עודף כושר ייצור משמעותי, וחסמי הכניסה לפעילות אינם גבוהים. בהתאם, המיזוג אינו מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן אושר.

אושר מיזוג בין המשביר לצרכן החדש לבין אופיס דיפו (ישראל) בע"מ

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-17 בנובמבר 2010 מיזוג בין המשביר לצרכן החדש בע"מ לבין אופיס דיפו (ישראל) בע"מ, ובמסגרתו המשביר לצרכן רוכשת את מלוא המניות של אופיס דיפו.

אופיס דיפו היא חברה פרטית בבעלות החברה האמריקאית Office Depot Inc (50%) ו-Office Depot Holdings BV (49%), שהיא חברת בת של Office Depot Inc. תחומי הפעילות העיקריים של אופיס דיפו (ישראל) הם: מכירה קמעונאית של מוצרי אלקטרוניקה לשימוש ביתי ומשרדי, ציוד משרדי וריהוט. החברה פועלת באמצעות 40 חנויות הנושאות את המותג Office Depot ועוד שש חנויות הנושאות את המותג "אופיס דיפו דיונון".

המשביר לצרכן היא חברה ציבורית בבעלות מר רמי שביט (85%) והציבור (15%). החברה עוסקת בארבעה תחומים עיקריים: 1. פעילות קמעונאית בתחום האופנה, עולם הבית והזכיינות באמצעות רשת "המשביר לצרכן" המפעילה 37 בתי כלבו ברחבי הארץ; 2. פעילות קמעונאית בתחום הקוסמטיקה והדראגסטור באמצעות רשת "ניו פארם" המפעילה 58 סניפים ו-37 נקודות מכירה בתוך סניפי המשביר לצרכן; 3. ייצום עסקי באמצעות מועדון 365; 4. תחום התיירות באמצעות חברת קשרי תעופה שבשליטת חברת הבת, מועדון 365.

היבואניות הגדולות בענף. נוסף על כך, ניופאן מחזיקה כיום בכ-26% מרשתות בסט ביי וביג בוקס העוסקות בהפעלה של רשתות קמעונאית למכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה לשימוש ביתי. ניופאן צפויה להגדיל את אחזקתה בחברה בעתיד לכ-50%.

החשמל הסיטונאי היא חברה פרטית בבעלות משפחת בן אליעזר (כ-50%) ומשפחת סופר (כ-50%) העוסקת בהפעלת רשת קמעונאית למכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה לשימוש ביתי.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי בנסיבות העניין, בין היתר לאור נתחי השוק של הצדדים למיזוג וצדדים קשורים במקטע הקמעונאי ובמקטע היבוא וקיומם של מתחרים נוספים בתחומים אלה, המיזוג לא מעלה חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ולפיכך אושר.

אושר מיזוג בין בסט ביי לבין גולדמייד

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-30 בנובמבר 2010 מיזוג בין בסט ביי רשתות שיווק בע"מ לבין גולדמייד מדיה בע"מ, ובמסגרתו בסט ביי רוכשת מגולדמייד את פעילות אתר האינטרנט "p1000".

בסט ביי היא חברה פרטית בבעלות פישמן רשתות בע"מ (74%) וניופאן בע"מ (26%). החברה עוסקת בהפעלת רשתות קמעונאית למכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה לשימוש ביתי תחת המותג "בסט ביי" (17 סניפים) ו-"Big Box" (12 סניפים).

גולדמייד מדיה בע"מ היא חברה פרטית בבעלות מלאה של אינטרנט זהב המוחזקת על ידי יורקום תקשורת בע"מ (70%) והציבור (30%), והיא מחזיקה בשרשור בכ-6% מאתר האינטרנט "וואלה שופס". גולדמייד עוסקת בהפעלה של אתרי סחר באינטרנט למכירת מוצרים ושירותים שונים, לרבות מוצרי חשמל ואלקטרוניקה. בתחום של אתרי סחר אלקטרוני למכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה החברה פועלת באמצעות שני אתרים: אתר האינטרנט www.p1000.co.il ו-www.ynetshops.co.il, שאותו גולדמייד מפעילה בשותפות עם אתר YNET.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים התמקדה בהיבטיו האופקיים והאנכיים של המיזוג בתחום היבוא, השיווק והמכירה הקמעונאית של מוצרי חשמל ואלקטרוניקה. נמצא כי המיזוג לא מקים חשש סביר

ואלקטרוניקה (כגון רשתות המזון או רשתות "עשה זאת בעצמך") וחנויות מקוונות ברשת האינטרנט. נוסף על כך, בדיקת הרשות העלתה כי המקטע הקמעונאי ממלא פונקציה משמעותית נוספת של החדרת מוצרים ומותגים חדשים ושימורם של מותגים קיימים וקידומם ("קידום מכירות"). צרכני קידום המכירות הם יבואני המוצרים הנשענים במידה רבה על חנויות המסוגלות ליצור חשיפה משמעותית של מוצריהן לקהל גדול של לקוחות. מגוון המוצרים שאליו נחשף קהל משמעותי של צרכנים משפיע על מגוון המוצרים שאליו יתרכזו ביקושי הצרכנים, ומכאן חשיבותו.

השירות של קידום המכירות המסופק ליבואנים הנו כלל-ארצי, והוא מסופק על ידי גופים המחזיקים בנקודות מכירה המתאפיינות בגודל פיזי שמאפשר תצוגה נרחבת של מגוון מוצרים ובמיקום רלוונטי - לרוב בקניונים או מרכזים מסחריים. גופים אלו מתאפיינים בהיקף הוצאה משמעותי על פרסום, לרוב בערוצים הכלל-ארציים. שירות זה מסופק בפועל על ידי מספר מצומצם יחסית של שחקנים, בהם שני הגופים המתמזגים, והמיזוג צפוי להפחית את מספרם של אלו באופן ממשי. הפחתה של מספר השחקנים עקב המיזוג, כך לימד הניתוח התחרותי, צפויה הייתה לפגוע בתחרות.

לאור מסקנות הבדיקה הודיעה הממונה לצדדים כי היא נוטה לאשר את המיזוג אך רק בתנאים מגבילים, שעיקרם מכירת אחת מהרשתות "שקם אלקטריק" או "א.ל.מ." לידי גוף שאינו קשור לצדדים למיזוג. הצדדים העדיפו למשוך את הודעות המיזוג והודיעו ב-22 בנובמבר 2010 על ביטול העסקה.

מיזוג בין ניופאן לבין החשמל הסיטונאי (רשת אבי סופר)

ב-7 באוקטובר 2010 אישרה הממונה מיזוג בין ניופאן בע"מ לבין החשמל הסיטונאי (מקבוצת סופר & בן אליעזר) בע"מ. במסגרת המיזוג ניופאן רוכשת כ-33.3% מהון המניות של החשמל הסיטונאי, וכך לאחר המיזוג כל אחד מבעלי המניות: ניופאן, משפחת בן אליעזר ומשפחת סופר יחזיקו בחשמל הסיטונאי בחלקים שווים.

ניופאן היא חברה פרטית בשליטת מר צביקה גיור העוסקת, ישירות ובאמצעות חברות בנות, ביבוא מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ובשיווקם, והיא אחת

פטור לחברות מטרופולין תחבורה ציבורית בע"מ, הורן את לייבוביץ' בע"מ ומאיר חברה למכונות ומשאיות בע"מ. החברות האמורות מספקות שירותי תחבורה ציבורית ומתחרות זו בזו במרכזים של משרד התחבורה על אשכולות תחבורה ציבורית בישראל.

בקשות הפטור הוגשו לממונה אגב מכרז על הפעלת המטרונות בחיפה, מכרז ה-BRT (Bus Rapid Transit) הראשון בישראל שפרסם משרד התחבורה. מערכת ה-BRT מתוכננת לפעול באמצעות אוטובוסים מרובי קיבולת ונמוכי רצפה. אוטובוסים אלו ייסעו, על פי רוב, בדרך נפרדת מן התנועה הכללית. המערכת עתידה לספק תחבורה ציבורית ברמת שירות גבוהה יחסית, בין השאר מבחינת משך זמן הנסיעה, תדירות, נוחות, בטיחות, מידע בזמן אמת לנוסעים ואמינות השירות.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים התמקדה בשני חששות עיקריים שעלו מחברותן של חברות התחבורה הציבורית האמורות בהתמודדות על המכרז: הראשון, השפעת חברותן על התחרות במכרז המטרונות, והשני, השפעת חברותן על התחרות במכרזי תחבורה ציבורית עתידיים. מאחר שלא נמצא כי שיתוף הפעולה פוגע בתחרות על מכרז המטרונות, העניקה הממונה את הפטורים וקבעה להם תנאים שמטרתם להבטיח כי לא תיפגע התחרות בין הצדדים במכרזים עתידיים.

חודש פטור בתנאים להסדר כובל בין יאט"א לבין חברות התעופה

הממונה על הגבלים עסקיים החליטה ב-14 בנובמבר 2010 על חידושו של פטור שניתן בתנאים להסדר כובל בין ארגון התעופה הבין-לאומי (יאט"א) לבין חברות תעופה אשר התקשרו עמה בהסדר. עניינו של ההסדר בהתקנה ובשימוש במערכת סליקה מרכזית ממוחשבת, המסדירה את הליכי הדיווח, ההתחשבות והתשלום בין סוכני הנסיעות מורשי יאט"א ובין חברות התעופה שבהסדר, באמצעות תכנית הידועה בשם "תכנית ה-BSP".

בחינה של רשות ההגבלים העסקיים התייחסה לחשש כי חברות התעופה תשתמשנה בתכנית ה-BSP להפעלת כוח משותף כלפי סוכני הנסיעות. לנוכח חשש זה התנתה הממונה את הפטור בכמה תנאים, ובהם תנאים המטילים מגבלות על יכולתה של יאט"א לנתק סוכן נסיעות מהמערכת. בדיקת הרשות העלתה

לפגיעה משמעותית בתחרות, בין היתר לאור נתחי השוק של הצדדים למיזוג ולאור קיומם של מתחרים נוספים ועל כן אושר.

5. תעופה, תחבורה ותיירות אושר מיזוג בין בריטיש איירוויז לבין איבריה

ב-4 ביולי 2010 אישרה הממונה את עסקת המיזוג שבין British Airways Plc ("בריטיש") ל-Iberia, Lineas Aereas De Espana, S.A. ("איבריה"). בריטיש היא חברת תעופה בריטית, ואיבריה היא חברת תעופה ספרדית, ושתייהן מובילות נוסעים ומטען מישראל ואליה. בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי עובר למיזוג, בריטיש ואיבריה חברות בברית התעופה Oneworld, ומכוח ברית זו איבריה משרתת בעיקר יעדים בדרום אמריקה, בעוד בריטיש משרתת בעיקר יעדים בצפון אמריקה. על כן פעילותן של החברות המתמזגות ברובה אינה חופפת, לא ביעדי הנוסעים ולא ביעדי המטען. בהתאם, נמצא כי המיזוג אינו מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ועל כן אושר.

בדיקת הסכם מסגרת בין אל על לבין ממן מסופי ניטול ומטען

רשות ההגבלים העסקיים נדרשה לבחינת השלכותיו התחרותיות של הסכם מסגרת בין אל על לנתבי אויר לישראל בע"מ לבין ממן מסופי ניטול ומטען בע"מ.

אל על היא חברת תעופה אשר עוסקת בהטסת נוסעים ומטענים, וממן היא חברה המספקת שירותי מסוף וקרקע לחברות תעופה. לפי הסכם המסגרת תעניק ממן לאל על החזרים כספיים בגין שירותי מסוף הניתנים למטעני אל על בתקופת ההסכם ביניהן, וכן תקצה ממן מניות ואופציות לאל על.

רשות ההגבלים העסקיים בחנה את השלכות התחרותיות הצפויות מן ההסכם לתחרות בתחום של מסופי המטענים האוויריים ושירותי הקרקע. הצדדים הכניסו תיקונים מסוימים להסכם המסגרת לאור הערות הרשות.

ניתן פטור בתנאים לחברות אוטובוסים במכרז המטרונות בחיפה (BRT)

ב-15 בפברואר 2010 העניקה הממונה פטור בתנאים להסדר כובל בין החברות קונקסט תחבורה ישראל בע"מ ונתבי אקספרס - תחבורה ציבורית בע"מ, וכן העניקה

לפגיעה התחרותית שהמיזוג יוצר. בית הדין עמד על שיקול הדעת הרחב שיש לממונה בקביעת תנאים לאישור מיזוג והדגיש כי כל עוד ניתן לאשר בקשת מיזוג בתנאים, הרי יש לנקוט דרך זו, שהיא מידתית יותר מאשר התנגדות למיזוג.

בית הדין קבע כי סמכות הממונה לאשר מיזוג בתנאים אינה תלויה בהסכמת הצדדים, וכי הממונה יכולה לקבוע תנאים למיזוג גם באופן חד-צדדי, ואפילו אם יש בהם כדי לשנות באופן משמעותי את העסקה שבין הצדדים. זאת מכיוון ששינוי במאזן הכדאיות הכלכלית של הצדדים לעסקה במסגרת תנאי ההסכם ביניהם אינו מעניינה של הממונה, הפועלת מכוח הסמכות והמטרות שנקבעו בחוק.

עוד קבע בית הדין כי העוררת פעלה בחוסר תום לב על ידי ניצול ההליך המשפטי כדי להפוך באופן מלאכותי מחלוקת עסקית בין הצדדים להסכם המיזוג לעניין ציבורי מנהלי וחייב אותה בהוצאות משפט בסך 40,000 ש"ח לטובת כל אחת מן המשיבות¹⁶.

טרפלסק הגישה הודעת ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון¹⁷.

הממונה העבירה לשר התמ"ת חוות דעת התומכת בהמלצת הוועדה להיטלי סחר לצמצם משמעותית את היקף ההיטל על יבוא נייר חום

הממונה על הגבלים עסקיים העבירה ב-13 באפריל 2010 לשר התמ"ת, מר בנימין (פואד) בן אליעזר, את חוות דעתה בנוגע להמלצת הוועדה להיטלי סחר לצמצם משמעותית את היקף ההיטל על יבוא נייר חום. הממונה הביעה את עמדתה כי בשונה מהמלצות הממונה על היטלי סחר, המלצות הוועדה להיטל מצומצם בהיקפו, שאינו חל על מקורות יבוא מרכזיים לישראל, אינו צפוי לפגוע בתחרות.

ראשית הדברים בתלונה של נייר חדרה על יבוא בהיצף של מוצרי נייר חומים, אשר בעקבותיה פרסם הממונה על היטלי סחר ב-21 בינואר 2010 את ממצאי חקירתו בעניין יבוא מוצרי נייר חום ממוחזר. במסגרת ממצאי החקירה המליץ הממונה על הטלת היטל היצף על כלל היצרנים מן האיחוד האירופי, למעט שתי חברות.

ממצאי בדיקה הכלכלית שנערכה ברשות ההגבלים העסקיים לימדו כי המלצת הממונה על היטלים מובילה לחסימת קיומו של יבוא אפקטיבי של נייר חום מכלל

כי בכפוף לתנאים שנקבעו, אין בהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, ובנסיבות העניין ניתן פטור לשלוש שנים. על החלטת הממונה הגישה התאחדות סוכני הנסיעות והתיירות ערר לבית הדין להגבלים עסקיים ב-29 בדצמבר 2009¹⁵.

6. תעשייה, שירותים ונדל"ן

בית הדין להגבלים עסקיים דחה את ערר טרפלסק על החלטת הממונה לאשר בתנאים מיזוג בינה לבין כפרית וקבע כי העוררת פעלה בחוסר תום לב

כב' השופטת יהודית צור, אב בית הדין להגבלים עסקיים, דחתה ב-18 בפברואר 2010 ערר שהגישה טרפלסק קומפאונדס (1994) בע"מ על החלטת הממונה על הגבלים עסקיים מ-20 במאי 2008 לאשר בתנאים מיזוג בין העוררת לבין כפרית תעשיות (1993) בע"מ וקבעה כי "החלטת הממונה מאחזת וראויה ומשרתת נכונה את האינטרס הציבורי של השמירה על התחרות העסקית. הערר שלפני לא העלה כל פגם שנפל בהחלטת הממונה שפעלה כדין ובמקצועיות במסגרת סמכותה כחוק".

ביסוד הערר עמדה החלטת הממונה בעניין מיזוג בין טרפלסק לבין כפרית, שתי יצרניות של תערובות PVC לשיווק לתעשיות הגומי והפלסטיקה. בדיקת המחלקה הכלכלית ברשות העלתה כי בכפוף לכמה תנאים מגבילים, המיזוג אינו מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות, ולכן יש לאשרו. בין התנאים שקבעה הממונה למיזוג היו הוראות על העמדת נוסחאות ומידע הנוגע לתערובות PVC שייצרה כפרית לעיון הלקוחות שצרכו תערובות אלה ערב המיזוג, וזאת לשם הנמכת חסמי כניסה ומעבר בתחום התערובות כתוצאה מהמיזוג.

טרפלסק עררה בפני בית הדין להגבלים עסקיים על החלטת הממונה לאשר את המיזוג בתנאים וכן ביקשה מבית הדין להורות על עיכוב ביצוע החלטת הממונה כדי שהמיזוג לא יבוצע עד להחלטת בית הדין בערר. בפרט התנגדה טרפלסק לשחרור הנוסחאות בטענה כי תנאי זה עלול לגרום לה נזק ולהפוך את עסקת המיזוג לבלתי כדאית.

בית הדין דחה את טענת העוררת, לפיה תנאי העמדת הנוסחאות לעיון הלקוחות הוא חריג או בלתי מידתי, וקבע כי סבירותם של תנאים מסוג זה נבחנת על-פי מידת התאמתם להתמודדות נכונה עם החשש

להפרדה בין חללי מבנה, חיפוי קירות בטון והנמכת תקרות.

אורבונד היא חברה פרטית העוסקת בייצור ובאספקה של לוחות גבס. החברה מצויה בבעלות קונצרן גרמני בשם Knauf, אחד הקונצרנים המובילים בעולם בתחום הגבס ומוצריו.

הרקע לבדיקה שערכה רשות ההגבלים העסקיים הוא כניסתו של מתחרה חדש, חברת טמבור בע"מ, לשוק של אספקת לוחות גבס. כניסתו של מתחרה חדש לשוק הנשלט על ידי בעל מונופולין היא נקודת זמן קריטית להתפתחות התחרות וליציאתו של השוק מאחיזתו של שחקן יחיד ליריבות מסחרית בין כמה שחקנים. כפועל יוצא, כניסה כאמור היא אחת הנקודות הרגישות מבחינתם של דיני ההגבלים העסקיים.

בבדיקה נמצא כי לוחות גבס מהווים שוק רלוונטי נפרד, שכן אין נמצא חומרים אחרים המהווים תחליף קרוב ללוחות גבס. עוד נמצא כי אורבונד אוזחת בנתח שוק גבוה משמעותית ממחצית באספקה של לוחות גבס, ולכן הוכרזה כבעל מונופולין.

פטור למיזם משותף בעניין מערך מטוסי אימון מתקדמים בחיל האוויר

ב-17 בנובמבר 2010 העניקה הממונה על הגבלים עסקיים פטור בתנאים מאיזור הסדר כובל למיזם משותף לתעשייה האווירית בע"מ ולאליביט מערכות בע"מ, פרי יוזמת משרד הביטחון, שעניינו ניהול מערך של מטוסי אימון לחיל האוויר. על-פי ההסדר יקימו הצדדים תאגיד ייעודי שבו יחזיקו בחלקים שווים. התאגיד יישא במימון הפרויקט ובהוצאתו לפועל, ובכלל זה ניהול של הליך התיחור בין יצרנים של מטוסי האימון בעולם, הרכבת המטוסים בישראל, שילוב מערכות שונות במטוסים, ותחזוקתם וכן הקמת מערך הדרכה, אימון ותחקור ותחזוקתו.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי לאור מכלול הדרישות שקבע משרד הביטחון למיזם, שיתוף הפעולה בין הצדדים להסדר לא מביא לפגיעה של ממש בתחרות בנסיבות העניין. עוד נמצא כי לצדדים להסדר יכולות המשלימות זו את זו, ואינטגרציה בין יכולות אלה עשויה להביא, במקרה הנדון, לקיצור משמעותי של משך השלמת הפרויקט, להפחתת עלויותיו ולהבטחת איכותו.

מדינות האיחוד האירופי ומאפשרת לנייר חדרה - בעל מונופולין באספקת נייר בגלילים ובגליונות - לדכא את כושר התחרות של מתחריה באספקת קרטון גלי.

ב-22 במרס 2010 פרסמה הוועדה המייעצת לעניין היטל היצף והיטל משווה את המלצותיה בנוגע לתלותה של נייר חדרה על יבוא בהיצף של מוצרי נייר חומים. הוועדה דחתה את עיקר ההמלצות של הממונה על היטלים. בין היתר, צמצמה הוועדה את תחולתו הגאוגרפית של ההיטל, ולמעשה הגבילה אותו ליצרנים מהמדינות ספרד, גרמניה (תוך החרגת שני יצרנים) וצרפת. נוסף על כך, במסגרת הגדרת המוצר לא החילה הוועדה את ההיטל על מוצרי נייר חומים ברוחב שאינו עולה על 120 ס"מ, אשר משמשים חלק מהיצרנים בישראל.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי הטלת היטל היצף בהיקף שנקבע במסגרת המלצות הוועדה אינה צפויה לפגוע בתחרות בענף הקרטון הגלי. המלצות הוועדה מותירות מחוץ לגדר ההיטל מדינות שיכולות להוות מקור משמעותי לאספקת נייר חום באיכות הנדרשת, בכללן איטליה, רומניה ופולין. כמו כן, המלצות הוועדה יאפשרו ליצרני הקרטון הגלי לפזר גאוגרפית את רכישותיהם בין מדינות האיחוד האירופי, באופן המפחית את מידת חשיפתם להשפעות הביקוש המקומי בכל אחת מהמדינות. לאור האמור, הודיעה הממונה לשר התמ"ת כי הגיעה למסקנה כי סביר שיתאפשר קיומו של יבוא אפקטיבי של נייר חום לישראל, גם אם המלצות הוועדה יאומצו. בסיכום דבריה בירכה הממונה על המשקל שנתנה הוועדה בהמלצותיה לתחרות במשק הישראלי, לרווחת כלל הציבור והצרכנים, ולא הסתפקה בבחינת טובתו של בעל מונופולין מקומי.

הכרזה על אורבונד תעשיות גבס ומוצריו כבעל מונופולין בשוק לוחות הגבס

ב-30 בדצמבר 2010 הכריזה הממונה על הגבלים עסקיים על אורבונד תעשיות גבס ומוצריו בע"מ ("אורבונד") כעל בעל מונופולין בשוק של אספקת לוחות גבס.

לוח גבס (Plasterboard) הוא מוצר בנייה מתועשת המשמש לבנייה במבני מגורים, מבני משרדים, מבנים ציבוריים שונים ומבני תעשייה. ללוחות גבס שלושה שימושים מרכזיים: בניית מחיצות פנימיות המשמשות

בע"מ (30%). ארקל עוסקת בפיתוח, בייצור ובמכירה של מערכות סינון ומסננים, בעיקר למגזר החקלאי ולמגזר התעשייתי.

בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי התחרות לחברות המתמזגות היא ממספר מצומצם של יצרנים מקומיים וכן מיבוא של מסנני מים מחו"ל. במסגרת אישור המיזוג הושתו על עמיעד תנאים, ולפיהם יבוטל הסכם בינה לבין חברה ספרדית המייצרת מסננים, ייאסר על התקשרות בהסדר לרכישה בלעדית עם לקוחות בישראל, וכן נקבע כי כל התקשרות עתידית של עמיעד עם יצרנים בארץ ובחו"ל, שעניינה פעילות בישראל, תובא לאישור הממונה. נמצא כי בכפוף לתנאים האמורים המיזוג אינו מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ולכן אושר בתנאים.

אושר בתנאים מיזוג בין מקסימה לבין און הצפון
הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-17 במרס 2010 את המיזוג בין מקסימה המרכז להפרדת אוויר בע"מ לבין און הצפון (וינגרטן) בע"מ בתנאים מגבילים. במסגרת המיזוג תוקם חברה חדשה, אשר בה יחזיקו בחלקים שווים מקסימה ואון הצפון. החברה החדשה תשווק, במקום און הצפון, גזים תעשייתיים בצפון הארץ.

מקסימה היא חברה ציבורית בשליטת חברת השקעות דיסקונט בע"מ. מקסימה עוסקת בייצור, ביבוא ובשיווק של גזים תעשייתיים המשמשים במגוון יישומים בתחומי התעשייה, החקלאות, הביטחון, הרפואה, המזון ועוד. החברה מוכרת כבעל מונופולין באספקת נייטרוס-אוקסיד (גז צחוק).

און הצפון היא חברה פרטית בבעלות מר מנחם ומר ארנון וינגרטן העוסקת בשיווק גזים תעשייתיים בצפון הארץ.

בחינת המיזוג התייחסה להשפעתו על התחרות בתחום של שיווק הגזים התעשייתיים בצפון הארץ. הבדיקה העלתה כי על מנת להפיג חששות תחרותיים הכרוכים במיזוג יש להתנותו בתנאים, ולפיהם מקסימה לא תסרב סירוב בלתי סביר לספק את המוצרים, לא תפלה בין הלקוחות הרוכשים את המוצרים ולא תתנה את אספקת המוצרים ברכישת מוצרים או שירותים אחרים. נמצא כי בכפוף לתנאים האמורים המיזוג אינו

הפטור הותנה בתנאים שתכליתם מניעת הרחבה של שיתוף הפעולה בין הצדדים אל מעבר לגדרי פרויקט זה ומניעה של העברת מידע מסחרי בין הצדדים למעט מידע המתחייב לביצוע המיזם. בנוסבות אלה ובהינתן התנאים שנקבעו, נמצא כי ההסדר ראוי לפטור.

הוגבלה תקופת הבלעדיות של חנויות עמינה במרכזים מסחריים

הממונה על הגבלים עסקיים החליטה ב-7 ביולי 2010 להעניק פטור מאישור הסדר כובל לשבעה הסדרים הכוללים תניות בלעדיות בהסכמי השכירות שבין עמינה לבין מרכזים מסחריים. הסדרים אלו הקנו לעמינה בלעדיות בתחום של מכירת מזרונים ומערכות שינה בשטחי המקרקעין של המרכז המסחרי. בהסדרים אלו לא עלתה תקופת הבלעדיות על עשר שנים. נוסף על כך, החליטה הממונה להעניק פטור בתנאים לחמישה הסדרים נוספים שבהם משך תקופת הבלעדיות עלה על עשר שנים, בתנאי שזו תקוצר לעשר שנים בלבד.

הממונה סירבה להעניק פטור לשישה הסדרים שבהם כבר נהנתה עמינה מבלעדיות במשך למעלה מעשר שנים, כיוון שלא השתכנעה כי בנוסבות המקרה יש הצדקה לבלעדיות וכי הכבילות שבהם נחוצות עוד למימוש עיקרם.

ב-23 באוגוסט 2010 הוגש ערר על החלטת הממונה ליתן פטור לחלק מהסכמי הבלעדיות של עמינה לבית הדין להגבלים עסקיים על ידי הולנדיה המרכז להנדסת השינה בע"מ ואירופלקס מערכות שינה מתקדמות בע"מ¹⁸.

אושר בתנאים מיזוג בין עמיעד לבין ארקל

הממונה על הגבלים עסקיים אישרה ב-28 במרס 2010 את רכישת ארקל על ידי עמיעד בתנאים מגבילים. במסגרת המיזוג עמיעד רוכשת את מלוא הזכויות בארקל.

עמיעד היא חברה ציבורית, הנסחרת בבורסת AIM. החברה עוסקת בפיתוח, בייצור ובמכירה של מערכות סינון מים ומסננים למגזר החקלאי, למגזר המוניציפלי ולמגזר התעשייתי. כמו כן, עמיעד עוסקת בייצור ובמכירה של מערכות דישון המשולבות במערכות השקיה ומערכות לטיפול במים לשתיה, לתעשייה ולחקלאות.

ארקל היא אגודה שיתופית בבעלות קיבוץ בית-זרע (70%) ותעשיות ברמד - אגודה שיתופית חקלאית

7. קניין רוחני, מוצרי תרבות ושירותי חינוך

הממונה חוותה דעתה בנוגע להצעות חוק העוסקות בתחרות בשוק הספרים בפני ועדת השרים לענייני חקיקה

הממונה על הגבלים עסקיים הגישה ב-25 באפריל 2010 חוות דעת כתובה וכן מסמכים משלימים, והשתתפה בדיוני ועדת השרים לענייני חקיקה בנושא התחרות בשוק הספרים והצעות חוק בעניין זה. הצעות החוק שעל הפרק ביקשו לאסור את הקשר האנכי בין הוצאות ספרים ורשתות מכירה קמעונאיות, לקבוע מחירי מכירה מינימליים לצרכן בשנה הראשונה לצאתו של כותר ולקבוע את שיעור התמלוגים המינימלי שיקבלו הסופרים מאת הוצאות הספרים.

תמצית עמדת הרשות, כפי שהוצגה לשרים, היא כי מתקיימת תחרות בריאה ודינמית בענף הספרים בישראל, הנהנה מצמיחה בשנים האחרונות. ממצאי בדיקות שערכה הרשות מצביעים בבירור על כך שבהשוואה לעבר, הציבור הישראלי נהנה כיום ממגוון משופר של ספרים וממחירים נמוכים יותר, וכי הודות לכך ציבור משקי הבית רוכש יותר ספרים. שכלול התחרות הביא לצמצום רווחים, להורדת מחירים ולהגדלת התמורה שהצרכן מקבל עבור כספו. הדברים מומחשים יפה בתרשימים שלהלן:

מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ולכן אושר בתנאים.

התנגדות למיזוג בין לגין לבין קניאל

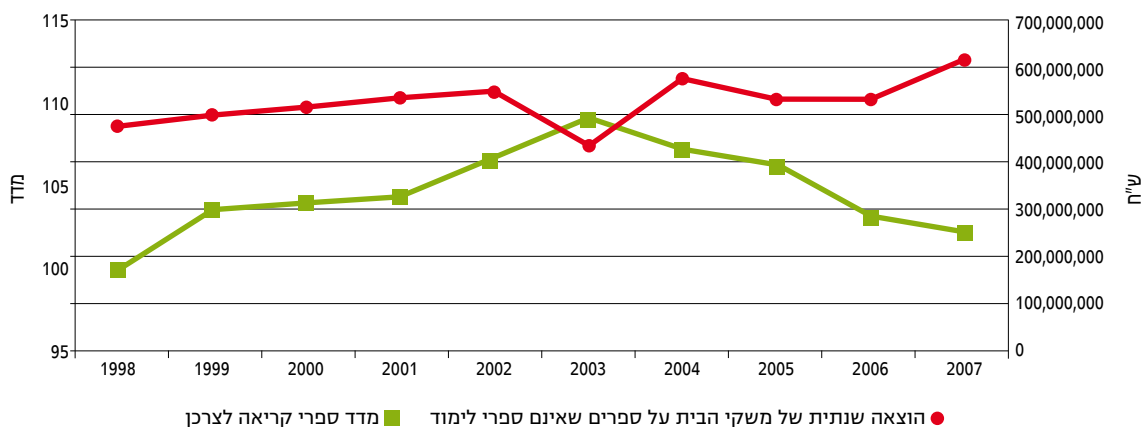
הממונה על הגבלים עסקיים הודיעה ב-2 בדצמבר 2010, על התנגדותה למיזוג בין תעשיות לגין אריזות מזון בע"מ ("לגין") לבין קניאל אריזות אריזה בע"מ וקניאל אריזות משקה בע"מ ("קניאל").

לגין היא חברה פרטית בבעלות מלאה של חברי קיבוץ יגור. החברה עוסקת בייצור ובשיווק קופסאות ואריזות פח לתעשיות המזון והכימיה, אריזות פח מתוחות, מגשי אלומיניום חד-פעמיים למזון ושפופרות פלסטיק ואלומיניום לתחום הקוסמטיקה והרפואה.

קניאל היא חברה פרטית בבעלות ביג מרכזי קניות (2004) בע"מ וא. בן ש"ך השקעות ואחזקות בע"מ. החברה עוסקת בייצור ובשיווק קופסאות ואריזות פח לתעשיות המזון והכימיה, ולענף האירוסולים ופחיות שתייה.

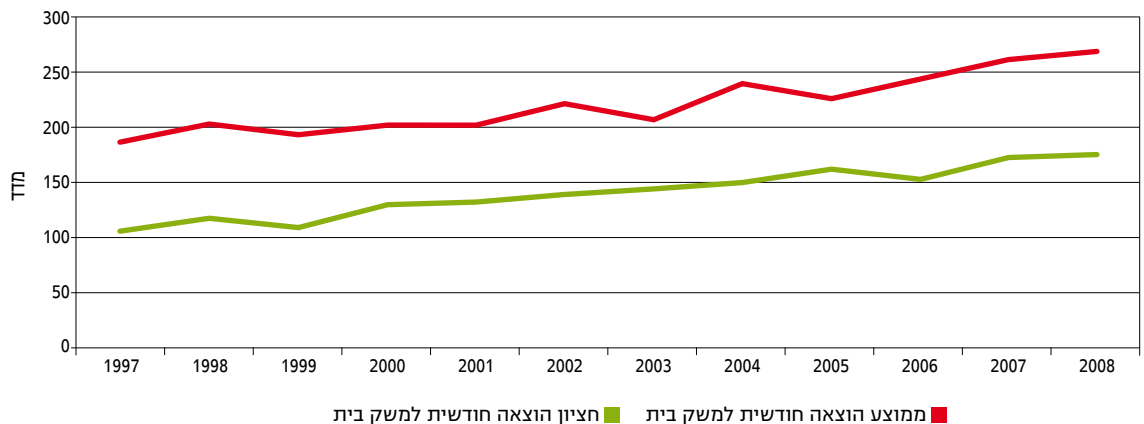
בדיקה של רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי למיזוג יש היבט אופקי בתחום ייצור ושיווק קופסאות ואריזות פח לתעשיות המזון והכימיה, וכי החברות המתמזגות הן יצרניות קופסאות הפח היחידות בישראל. עוד נמצא כי יבוא אינו צפוי לשמש רסן תחרותי משמעותי לחברה הממוזגת, במיוחד בנוגע לקופסאות גדולות. הממונה הגיעה למסקנה כי המיזוג מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות ולכן התנגדה לו.

ההוצאה השנתית של משקי הבית על ספרים שאינם ספרי לימוד (מ) ומדד ספרי קריאה¹⁹

הוצאה חודשית למשק בית (₪) אשר רכש ספרים שאינם ספרי לימוד, במחירים שוטפים²⁰

בשוק. פרופ' חיים פרשטמן מבית הספר לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב, אשר מונה למומחה, הגיש לוועדה דו"ח מסכם ובו הביע את עמדתו כי אין לקבוע בחוק, כמוצע, איסור על הקשר האנכי בין הוצאות ספרים ורשתות קמעונאיות וכן שאין מקום לקביעה של מחירי מכירה מינימליים לצרכן או תמלוגים מינימליים לסופר. פרופ' פרשטמן המליץ להקים קרן ממשלתית לתמיכה ולעידוד היצירה הספרותית בישראל וכן להגביל את יכולתן של חנויות ספרים לתגמל מוכרנים עבור המלצות או מכירות של ספרים.

אוסר בתנאים מיזוג בין א.ד. מטלון לבין פורום פילם

ב-6 באוקטובר 2010 אושר בתנאים מיזוג בין פורום פילם לבין אלברט ד. מטלון. במסגרת עסקת המיזוג פורום פילם רוכשת, בין השאר, את פעילות הפצתם של סרטי הקולנוע של מטלון.

פורום פילם היא חברה פרטית העוסקת בהפצת סרטים לבתי קולנוע בישראל. פורום פילם מפיצה, בין היתר, בישראל את הסרטים המופקים על ידי אולפני וולט דיסני. כמו כן פורום פילם קשורה בקשרי בעלות לחברת תיאטראות ישראל, המפעילה את רשתות בתי הקולנוע רב-חן ויס פלאנט.

מטלון היא חברה פרטית העוסקת גם היא בהפצת סרטים בישראל ומפיצה, בין השאר, את הסרטים המופקים על ידי אולפני הסרטים פוקס וסוני.

המיזוג אושר בכפוף לתנאי אשר מחייב את החברות

עמדת הממונה, כפי שהוצגה לחברי ועדת השרים, היא כי הצעות החוק מבקשות להחליף מנגנון תחרותי, שבמסגרתו נקבע כיום מגוון הספרים שיוצע לציבור, במערכת כללים קשיחה שתכתיב את דפוסי הפעולה של שחקנים בענף. ואולם לא ניתן לשלוט ביעילות במנגנון של הקצאת הרווחים והסיכונים במערכת תחרותית, כגון זו השוררת בענף הספרים, על ידי קביעת כללים קשיחים מסוג זה, והחשש הוא כי התוצאה המסתברת של הסדרה כזאת תהיה מנוגדת לתוצאה המיוחלת: במקום להגן על הספרות ועל הסופרים הצעות החוק תפגענה בהם. המסקנה שאליה הגיעה הממונה היא כי אימוץ הצעות החוק עלול להביא לעליות מחירים, לירידה במספר הספרים הנרכשים על ידי הציבור ולפגיעה בצרכן, בסופרים ובענף כולו.

עם זאת, לאור החשיבות הציבורית והתרבותית הרבה שבקידומה ובטיפוחה של ספרות מקור, הסבירה הממונה כי תמיכה ממשלתית בסופרים בדרך של תמיכה ישירה ביצירה חדשה, איכותית או מקורית עשויה להיות מוצדקת וראויה, בעיקר אם הממשלה מוצאת כי מגוון היצירות שהשוק החופשי מציע אינו נאות או איכותי מספיק לאור הקריטריונים הרצויים מנקודת מבט ציבורית.

ועדת השרים, אשר שמעה את עמדתם של גורמים רבים נוספים בשוק, ובהם הוצאות הספרים השונות, הסופרים, נציגי הרשתות הקמעונאיות הגדולות, החליטה למנות מומחה מטעמה אשר יגבש תמונת מצב והמלצות לפעולות להתערבות הממשלתית הנדרשת

אוסרה בקריאה ראשונה בכנסת הצעת חוק ממשלתית לתיקון חוק ההגבלים העסקיים בעניין קבוצות ריכוז

ב-29 בנובמבר 2010 העבירה הכנסת בקריאה ראשונה הצעת חוק ממשלתית לתיקון חוק ההגבלים העסקיים באופן שיכלול הוראות להסדרת פעילותן של קבוצות ריכוז במשק הישראלי²¹. קודם להליך בכנסת אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה פה אחד את הצעת החוק, אשר קידמו שר התמ"ת והממונה על הגבלים עסקיים.

התיקון המוצע לחוק מבקש להקנות לממונה על הגבלים עסקיים סמכויות אשר יאפשרו התמודדות עם כשל התחרות שנגרם בשווקים ממועטי מתחרים. הצעת החוק תאפשר לממונה להכריז על קבוצת ריכוז בשווקים ממועטי מתחרים ולתת הוראות הנוגעות, בין השאר, להסרתם של חסמי כניסה לשוק הרלוונטי ולהסרתם של חסמי מעבר בין המתחרים השונים בשוק. כמו כן על-פי הצעת החוק תוכל הממונה לפתוח בהליכים בפני בית הדין להגבלים עסקיים שתכליתם ניתוק של קשרי בעלות בין מתחרים. הצעת החוק מיישמת המלצה של ועדה בין-משרדית ברשות פרום' זהר גושן אשר מונתה בשנת 2005, ולפיה יש לתקן את חוק ההגבלים העסקיים באופן שיכלול הסדרה של קבוצות ריכוז.

התופעה של שווקים ממועטי מתחרים נפוצה יחסית במשק הישראלי. המשק הישראלי מתאפיין בהיקף פעילות קטן, בהשוואה למשקים מתקדמים אחרים, בין היתר מחמת היקפם הצנוע של הביקושים המקומיים וקיומם של חסמי סחר שונים, דוגמת בידוד גאוגרפי, חסמים מדיניים וחסמי שפה. מאפיינים אלה מגבילים את מספר השחקנים שיכולים לפעול ביעילות בענפים רבים ומגוונים. לכן בתעשיות רבות בארץ פועלים שחקנים מועטים, ושיווי המשקל ביניהם אינו מבטא תחרות אפקטיבית.

הצעת החוק מסדירה גם את ממשק העבודה שבין הממונה לבין משרדי הממשלה הרלוונטיים בנוגע לקבוצות ריכוז וקובעת כי ככלל הממונה יתייעץ עם הרגולטור הייעודי, ככל שיש כזה, בענף שבו פועלת קבוצת הריכוז בנוגע לכוונתו ליתן הוראות לקבוצות ריכוז, שעניינן מניעת פגיעה או חשש לפגיעה משמעותית בציבור או בתחרות בעסקים בין חברי הקבוצה או בענף. כמו כן הממונה נדרש להתייעץ עם הרגולטור הייעודי הרלוונטי לפני פנייה לבית הדין

המתמזגות להפיץ סרטים המופצים על ידן בתפוצה רחבה (19 בתי קולנוע בישראל ומעלה) לכל בית קולנוע המעוניין בכך, אף אם לא היו מעוניינות להפיץ לו את הסרט מלכתחילה, הזאת בכפוף לכך שביית הקולנוע יישא בעלות העותק המופץ אליו. התנאי אינו חל על בתי קולנוע הקשורים בעצמם למפיצים של סרטי קולנוע מבית היוצר של אחד מששת האולפנים הגדולים של הוליווד.

ד.2. חקיקה ומדיניות

אוסר תיקון לסעיף 3 בחוק ההגבלים העסקיים בנוגע לפטור הסטטוטורי בתובלה הימית

במסגרת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010 תוקן סעיף 3 לחוק ההגבלים העסקיים, ולפיו הסדרים כובלים בענף התובלה הימית יוכפפו לפיקוח תחרותי של הממונה על הגבלים עסקיים.

טרם התיקון זכו הסדרים כובלים בין מובילים בים לפטור גורף בחוק מפיקוח תחרותי, מצב אשר אפשר לחברות בענף להתקשר בהסכמים מסוגים שונים, בהם הסכמים תפעוליים מועילים שבעלו לשיפור השירות שקיבלו היבואנים והיצואנים, אך גם הסכמים שעלולים לפגוע בתחרות, לגרום לעליות מחירים או להביא לחלוקת שוק בקווי ספנות מסוימים.

תיקון החקיקה שהכינה רשות ההגבלים העסקיים בשיתוף מנהל הספנות במשרדי התחבורה, המשפטים והאוצר, מבקש ליצור הפרדה בין הסכמים מותרים ורצויים אשר צפויים ליצור תועלת משקית בצורת שיפור השירות, הפחתת המחירים והגדלת קיבולת המטענים המוצעת לציבור היבואנים והיצואנים לבין הסכמים פסולים אשר עלולים להוביל לפגיעה בתחרות. המנגנון שנקבע לצורך אבחנה בין סוגי ההסכמים על-פי אופן השפעתם על התחרות הוא במסגרת פטור סוג לפי סעיף 15א לחוק ההגבלים העסקיים, שיתווה את מכלול הפרמטרים להיותו של הסדר הסכם תפעולי מועיל ומותר אשר אינו זקוק לפטור פרטני מאת הממונה. במקביל, תבחן הממונה פטורים פרטניים להסכמים שאינם עומדים בתנאי פטור הסוג. בדרך זו ענף הספנות מצטרף לענף התעופה והתובלה באוויר אשר הוחל עליו פיקוח תחרותי לפני שנתיים במתווה במסגרת תיקון חקיקה דומה.

תיקון החוק המוצע עולה בקנה אחד עם עמדתה של ועדת התחרות של ה-OECD, אשר במסגרת בדיקתה את פעילות רשות ההגבלים העסקיים בהליך הקבלה של ישראל לארגון הביעה תמיכה חד-משמעית בהוספת מנגנון עיצום כספי לתוך חוק ההגבלים העסקיים. כמו כן במסגרת דו"ח מבקר המדינה שעסק ברשות ההגבלים העסקיים, הביע המבקר תמיכה במהלך שהרשות מובילה להכנסת מנגנון עיצומים כספיים לחוק²².

הממונה פרסמה לעיון הציבור טיוטת פטורי סוג, ובהם פטור סוג חדש להסדרים בין חברות קשורות

הממונה על הגבלים עסקיים פרסמה ב-18 בנובמבר 2010 להערות הציבור טיוטת כללי פטור סוג חדש להסדרים כובלים בין חברות קשורות, אשר מתיר הסדרים כובלים בין חברות אחיות בהתקיים התנאים הקבועים בו. נוסף על כך, לקראת פקיעת תוקפם של פטורי סוג קיימים ערכה הממונה שינויים ותיקונים בפטורים החדשים אשר יחליפו את הפטורים שפוקעים. הממונה העמידה לעיון הציבור גם טיוטות של כללים אלה.

כללים של פטורי הסוג קובעים סוגי עסקאות שלא יצטרכו לקבל את אישור הממונה או בית הדין באופן פרטני, אם יעמדו בתנאים מסוימים, שכן מדובר בסוגי עסקאות שמטבען אינן מקימות חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות. טיוטות הכללים שפרסמה הממונה כוללות שינויים ותיקונים המבוססים על הניסיון שנצבר במשך השנים בנוגע לפטורי הסוג (כללי פטורי הסוג הראשונים פורסמו בשנת 2001), ומטרתם לפשט את השימוש בפטורי הסוג ולדייק את תחולתם באופן שהסכמים העלולים לפגוע בתחרות לא יחסו תחת פטורי סוג אלה מצד אחד, ומצד אחר יוצמצמו חסמים ביורוקרטיים בנוגע לפעילות כלכלית שאינה מעלה חששות תחרותיים.

טיוטת פטור הסוג החדש להסכמים בין חברות קשורות נועדה לטפל בהסדרים פנים-קונצרניים בתוך אשכול חברות. הכללים החדשים משלימים את הפטור הקבוע בסעיף 3(5) לחוק ההגבלים העסקיים להסדרים כובלים בין חברה אם לחברה בת, באופן שבתנאים מסוימים גם הסדרים כובלים בין חברות אחיות לא יידרשו לאישורים פרטניים.

כאמור, הממונה העמידה לעיון הציבור גם נוסחים של פטורי סוג אשר מחליפים פטורי סוג קיימים, שמועד

להגבלים עסקיים בבקשה לניתוק בעלויות צולבות בין חברי קבוצת ריכוז. בנוגע לצעדים נגד קבוצת ריכוז שמטרתם להגביר את התחרות (להבדיל מצעדים למנוע פגיעה בתחרות), סמכות הממונה מותנית בהסכמת הרגולטור הענפי. הצעת החוק קובעת הסדרים פרטניים בנוגע לענפי הבנקאות והביטוח ומחייבת את הסכמת הגופים המפקחים על ענפים אלה להפעלת סמכויות אשר עלולה לסכן את היציבות של תאגיד בנקאי, של המערכת הבנקאית או של ענף הביטוח והחיסכון הפנסיוני.

רשות ההגבלים העסקיים פרסמה תזכיר חוק בנוגע להוספת מנגנון עיצומים כספיים לחוק ההגבלים העסקיים

ב-19 בספטמבר 2010 פרסמה רשות ההגבלים העסקיים את תזכיר חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 12, התשע"א-2010), שעניינו תיקון חוק ההגבלים העסקיים באופן שייתוסף מנגנון שיאפשר הטלת עיצומים כספיים בגין עבירות על החוק.

אכיפה באמצעות עיצומים כספיים הפכה בעשור האחרון לשכיחה ביותר בחקיקה הישראלית, ובמיוחד בחוקים העוסקים בתחומים כלכליים. החוק המוצע מוסיף לחוק ההגבלים העסקיים כלי אכיפה של סמכות להטיל עיצום כספי, בדומה לקיים בחוקים בתחום האכיפה הכלכלית, תוך התאמתו למאפיינים הפרטניים של האכיפה בתחום ההגבלים העסקיים. תכליתו של החוק המוצע היא יצירת כלי אכיפה מנהלי, שיאפשר מתן מענה אפקטיבי, מהיר ויעיל יותר לסוגים מסוימים של הפרות חוק. אימוצו של מנגנון להטלת עיצום כספי בחוק נותן מענה לקשיים הנובעים ממחסור בכלי אכיפה בעלי אופי אזרחי-מנהלי לצורך התמודדות עם סוגים מסוימים של הפרות, והוא אמור להוות כלי משלים למנגנוני האכיפה האזרחית-מנהלית הקיימים.

בתמצית, החוק המוצע יוצר מנגנון להטלת עיצום כספי בסכום מרבי שאינו קבוע מראש, אלא תלוי בהיקף המכירות של מבצע ההפרה. מעבר לקביעה של גובה העיצום וההפרות שבגינן ניתן יהיה להטילו, החוק המוצע קובע הליך מוגדר להפעלת סמכות של הטלת העיצום הכולל שימוע. החוק המוצע גם קובע ביקורת שיפוטית הן על עצם הטלת עיצום כספי והן על גובה העיצום בדרך של סמכות ערר לבית הדין להגבלים עסקיים.

כוחה של דוקטרינת החברה הכושלת בהיתר שהיא נותנת למיזוג בין מתחרים, כאמור, זאת מחמת העובדה שצד למיזוג הוא חברה כושלת. במילים אחרות, הדוקטרינה נותנת בסיס להכשרת מיזוגים, אשר אילו היו נערכים בין צדדים העומדים על רגליים יציבות, סביר שלא היו מאושרים בשל חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות.

במסגרת גילוי הדעת הממונה עומדת על התנאים שבהם יש לעמוד על מנת לבצע מיזוג בהסתמך על הדוקטרינה, שעניינם (בין השאר) מצבה הכלכלי של החברה הנרכשת והרוכשים הפוטנציאליים של החברה. על-פי גילוי הדעת, אין אפוא די בקשיים כלכליים או בהפסדים (אפילו לאורך זמן) כדי ליהנות ממנה. גילוי הדעת עומד גם על כך שרכישה של מתחרה על ידי מתחרה תוכל להתבצע, רק במקום שבו המתחרה הוא הרוכש היחיד המתעניין ברכישת החברה. בשולי הדברים גילוי הדעת עומד על הקשר שבין דיני חדלות הפירעון לדיני ההגבלים העסקיים תוך הדגשת העצמאות של כל אחת ממערכות הדינים.

ד.3. פעילות בתחום המיזוגים

סיכום נותני פעילות בתחום המיזוגים

בקשות מיזוג המגיעות לפתחה של הרשות מסווגות עם הגעתן לשני סוגים: מיזוגים שלכאורה אינם מעוררים חששות תחרותיים ("מיזוגים ירוקים") ומיזוגים שדורשים עיון מעמיק יותר של הכלכלן המטפל ("מיזוגים צהובים"). לצד אלה קיימת גם קבוצה של מיזוגים אשר מעלים לכאורה חששות תחרותיים כבדים ("מיזוגים אדומים") ולפיכך דורשים בחינה מיוחדת. המיזוגים ה"ירוקים" עוברים למסלול בדיקה מזרז של כלכלני הרשות, ולאחר מכן עוברים לדיון בוועדה לפטורים ולמיזוגים. המסלול ה"ירוק" נועד לייעל את עבודת הפיקוח על מיזוגים, לסייע לממונה להכריע במהירות בבקשות מיזוג שאינן מסתמנות כבעייתיות וכך לתת שירות מהיר וטוב לקהילת העסקים. מגמת השיפור בכל הנוגע לזמן שנדרש לבחינת מיזוגים ירוקים נמשכה גם בשנת 2010 זאת לאור הכרת הרשות בחשיבות של מענה מהיר לבקשות מיזוג שאינן מעוררות חשש תחרותי משמעותי.

בשנת 2010 טופלו כ-86% מבקשות המיזוג במסלול ה"ירוק" המהיר.

פקיעת תוקפם קרוב: כללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמים שפגיעתם בתחרות קלת ערך), כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמי זכיינות), כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמי הפצה בלעדית), כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמי רכישה בלעדית), כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמים לביצוע מחקר ופיתוח).

בחלקם של הפטורים האמורים נעשו תיקונים שבחלקם יש כדי להרחיב את תחולת הפטורים ובחלקם מפשטים ומתקנים אותה. לדוגמה, בפטור הסוג להסכמים למיזמים משותפים הורד רף הכניסה לפטור הסוג, ופטור הסוג החדש מאפשר מיזמים משותפים בתנאים מקלים יותר, כל עוד אין בכך להקים חשש להגבלת התחרות. בדומה, גם בכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמי הפצה בלעדית) הורחבה תחולת פטור הסוג, והוא יחול גם על הסכמים לסוכנות בלעדית.

פטורי הסוג הם חקיקת משנה, אשר כפופה לאישור הוועדה לפטורים ולמיזוגים ולאישורו של שר התמ"ת, מר בנימין (פואד) בן אליעזר. כחלק מהליך התקנתם פטורי הסוג עומדים לעיון הציבור ולהערותיו לתקופה של 60 יום. הציבור מוזמן לעיין בנוסח הכללים המוצע במשרדי רשות ההגבלים העסקיים ובאתר האינטרנט של הרשות: www.antitrust.gov.il.

הממונה על הגבלים עסקיים פרסמה גילוי דעת בעניין דוקטרינת החברה הכושלת

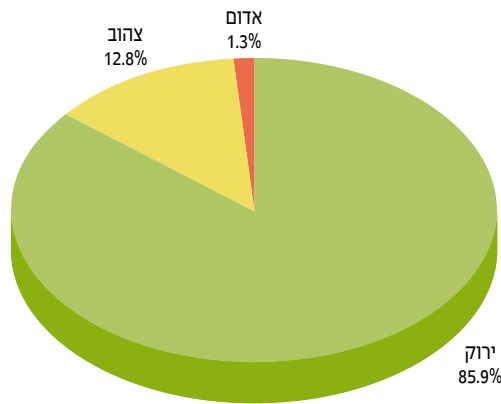
הממונה על הגבלים עסקיים פרסמה ב-25 בינואר 2010 גילוי דעת שעניינו דוקטרינת החברה הכושלת.

גילוי דעת זה מתייחס לחברה כושלת, אשר עומדת לסיים את פעילותה בשל חוסר יכולתה לעמוד בהתחייבויותיה. במצבים מסוג זה קורה לא אחת כי מתחרה של החברה הכושלת מעוניין לנצל את המצב ולרכוש אותה. מטבע הדברים במיזוג בין מתחרים גלום לעתים חשש תחרותי להגבלה משמעותית של התחרות, ולפיכך במצב דברים רגיל תתנגד הממונה על הגבלים עסקיים למיזוג כזה או תתנה אותו בתנאים.

תכליתו של גילוי הדעת היא הגברת הוודאות לקהילייה העסקית בדבר האפשרות לאשר רכישה של חברות המצויות בקשיים כלכליים משמעותיים בידי מתחרה שלהן.

התפלגות בקשות מיזוג לפי צבע מסלול

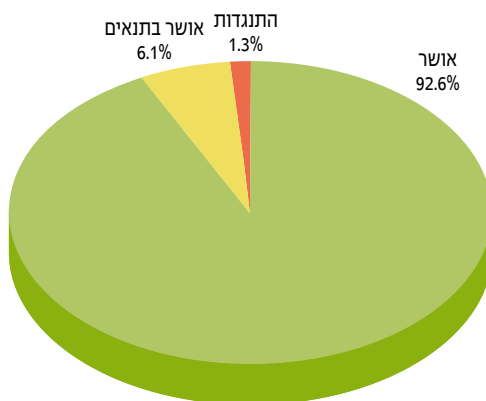

כפי שאפשר להתרשם מהנתונים המובאים בטבלה שלהלן, זמן הטיפול הממוצע בבקשות מיזוג במסלול ה"ירוק" עמד בשנת 2010 על 13.7 ימים בלבד.

התפלגות זמן טיפול במיזוגים לפי צבע מסלול

זמן טיפול ממוצע בימים לשנת 2007	זמן טיפול ממוצע בימים לשנת 2008	זמן טיפול ממוצע בימים לשנת 2009	זמן טיפול ממוצע בימים לשנת 2010	מספר בקשות 2010-ב	סוג המיזוג
23	22.2	20.3	21.7	149	כל הבקשות
20	15.9	15.5	13.7	128	ירוק
43	53.9	55.3	64.4	19	צהוב
137	53.5	50	128.5	2	אדום

חלוקה לפי החלטות

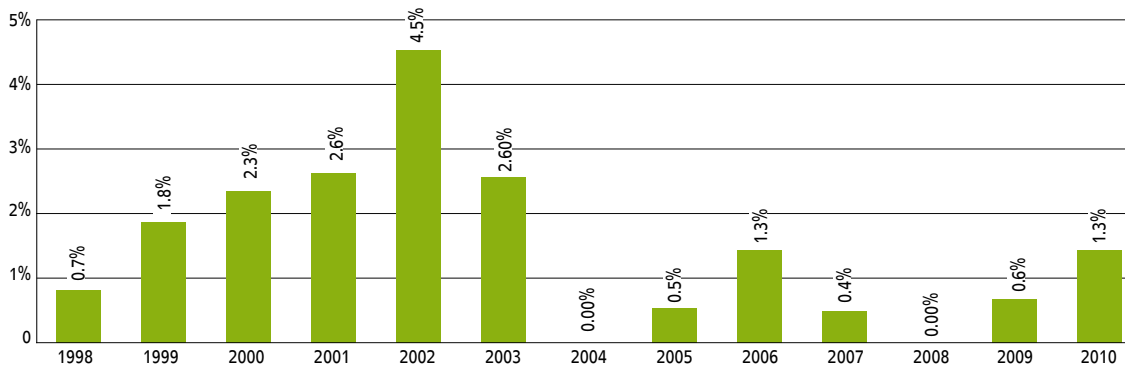
המחלקה הכלכלית ברשות בדקה בשנת 2010 153 בקשות מיזוג (לרבות ארבע בקשות מיזוג שבהן לא ניתנה החלטה, הואיל והצדדים למיזוגים משכו את הבקשות). בנוסף, נבדקו שתי בקשות לשינויי תנאים של מיזוגים שלגביהם ניתנה בעבר החלטת הממונה. התפלגות של בקשות המיזוג שבהן נתקבלה החלטת הממונה, מלמדת כי 93% מהן אושרו ללא תנאים, 6% מהן אושרו בכפוף לתנאים מגבילים, ולשתי בקשות מיזוג (כ-1%) הוחלט להתנגד.

דוגמה לאיסור התנהגותי יכולה להיות הימנעות מהתקשרות בהסכמי בלעדיות. תנאים מבניים הם תנאים היוצרים הפרדה מבנית בין חברות, כגון: ירידה באחזקות בחברה מסוימת או מכירת סניפים מסוימים של אחד הצדדים למיזוג. ההתפלגות של בקשות המיזוג שהטיפול בהן הסתיים בהתנגדות מצד הרשות או באישור בתנאים בשנים האחרונות מופיעה בשני התרשימים שלהלן:

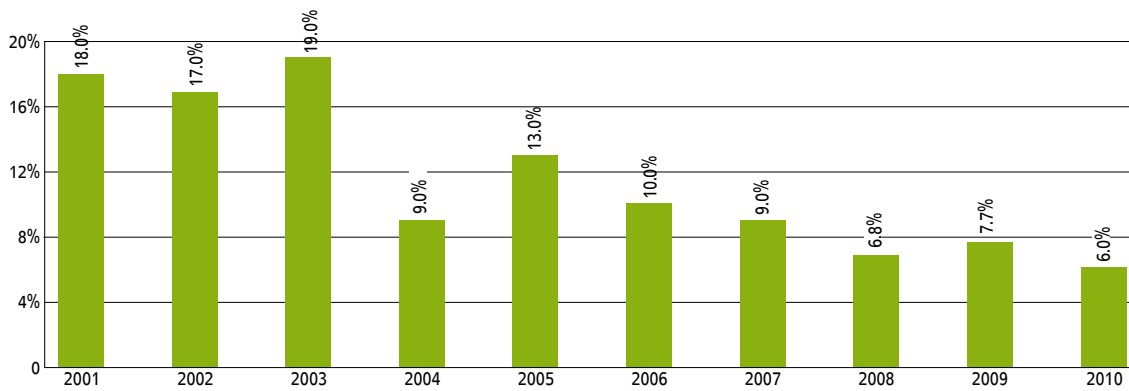
אישור מיזוגים בתנאים והתנגדויות - השוואה רב-שנתית

התנאים שבהם אושרו כ-6% מהמיזוגים מחולקים לארבעה: תנאים התנהגותיים, תנאים מבניים, תנאים התנהגותיים ומבניים וכן תנאים לבעל מונופולין. תנאים התנהגותיים הם תנאים שבהם החברה הממוזגת מחויבת להתנהג בדרך מסוימת או להימנע מהתנהגויות מסוימות.

אחוז החלטות התנגדות מסך בקשות המיזוג

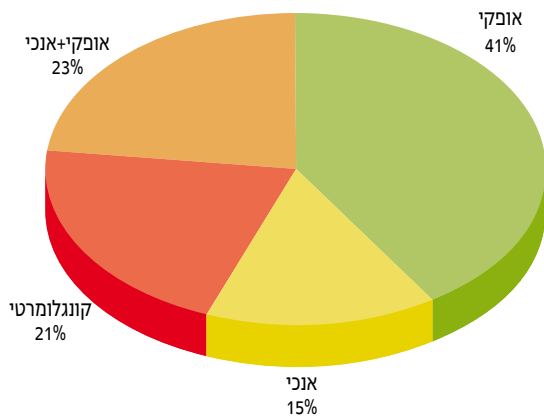
אחוז האישורים בתנאים מסך בקשות המיזוג

התפלגות מיזוגים לפי סוג

41% מהמיזוגים שנבחנו היו מיזוגים אופקיים, קרי, מיזוגים בין מתחרים; 15% מהמיזוגים היו אנכיים בלבד, מיזוגים בין ספק ללקוח או בין יצרן למפיץ; 23% נוספים היו מיזוגים הן אופקיים והן אנכיים; המיזוגים הנותרים, 21%, היו מיזוגים קונגלומרטיים ללא חפיפה בין תחומי הפעילות של החברות המתמזגות.

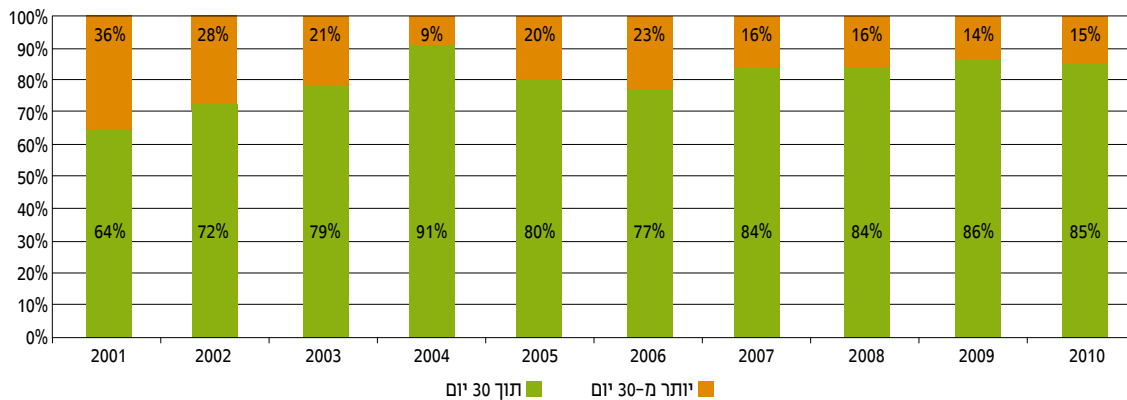
התפלגות החלטות אישור בתנאים לפי סוג

הטבלה הבאה מתארת את החלוקה של החלטות אישור מיזוג בתנאים לפי סוג:

מספר מיזוגים	סוג ההחלטה
1	אושר בתנאים מבניים
3	אושר בתנאים התנהגותיים
3	אושר בתנאים לבעל מונופולין
2	אושר בתנאים מבניים+התנהגותיים
9	סה"כ

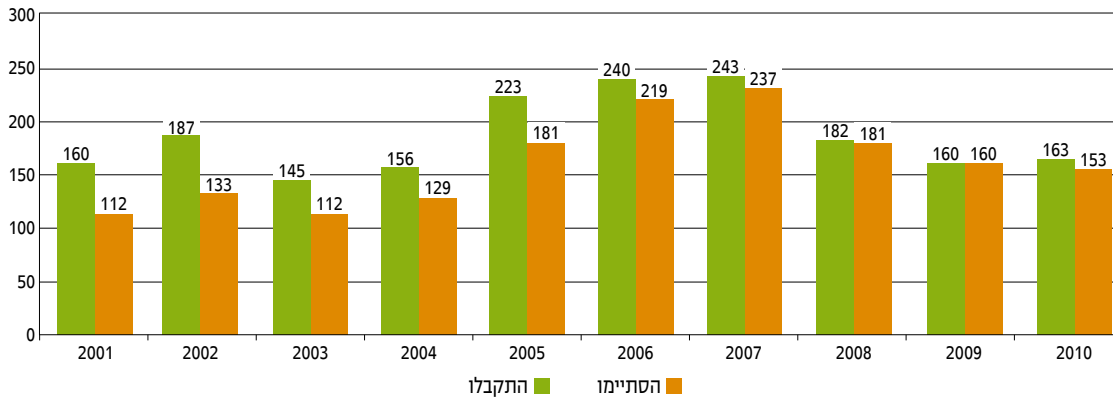
התפלגות סגירת מיזוגים בחתך 30 יום

בשנת 2010 טופלו 85% מהמיזוגים בתוך פרק זמן של 30 ימים, ו-15% מהמיזוגים טופלו במשך פרק זמן ארוך יותר.

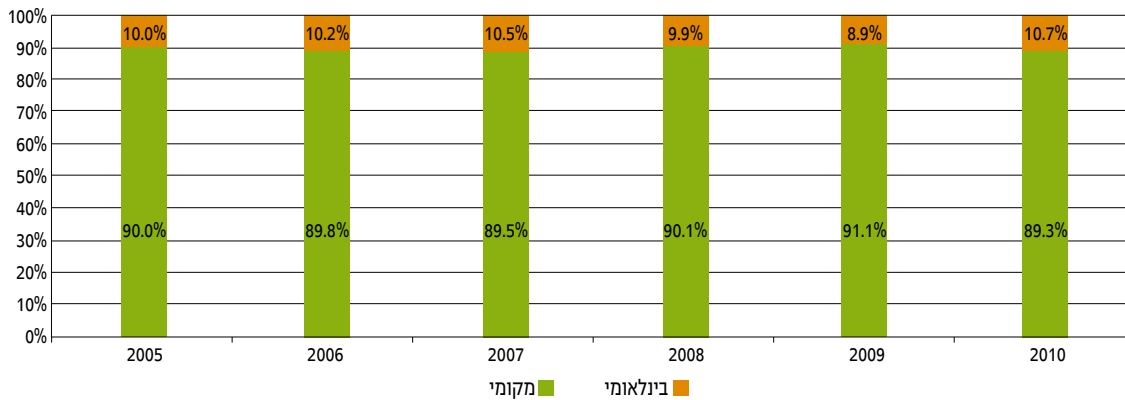

בקשות מיזוג שנסתיים בהן הטיפול - השוואה רב-שנתית

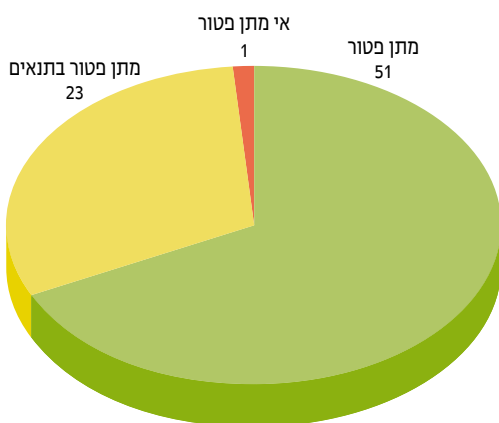
כפי שאפשר לראות, בין השנים 2003 עד 2007 היה גידול משמעותי בבקשות המיזוג שהופנו לרשות. עם זאת, בשנים 2010-2007 מסתמנת ירידה ניכרת מ-237 בקשות מיזוג שנסתיים בהן הטיפול בשנת 2007 ל-153 בקשות בשנת 2010.

מיזוגים בין-לאומיים

החלטות בבקשות פטור מאישור הסדר כובל

ד. 4. סיכום נתונים של החלטות פטור

בשנת 2010 קיבלה הממונה 75 החלטות בנוגע לבקשות פטור לפי ההתפלגות שלהלן: 51 מהבקשות אושרו, 23 מהבקשות אושרו בכפוף לתנאים ובבקשה אחת הוחלט שלא לתת פטור.

הסכם ולפיו תימנע האגודה מעריכת הגרלות בתמורה לקבלת סכום כספי שנתי של 12 מיליון שקל ממפעל הפיס. הממונה סירב לאשר את ההסכם בין הצדדים נוכח עמדתו כי מדובר בהסדר העלול לפגוע בתחרות. עמדה זו אף הוצגה בהליך שהתקיים בעניין זה בבית הדין להגבלים עסקיים. בעקבות זאת משכו הצדדים את בקשתם לאישור ההסדר ובשנת 1999 חתמו על הסכם חדש ביניהם ללא התחייבות להימנע מעריכת הגרלות מצד האגודה למען החייל.

על-פי טיוטת כתב האישום, בשנת 2004 חתמו מפעל הפיס והאגודה למען החייל על הסכם להעברת 8 מיליון שקל לשנה ממפעל הפיס לאגודה למען החייל ולצדו, במסמך נפרד, הסכימו כי האגודה למען החייל תימנע מעריכת הגרלות, כל עוד מפעל הפיס ישלם לאגודה את הסכום המוסכם. לפי החשד, המסמך הועבר ליועץ המשפטי של מפעל הפיס דאז, אשר סייע לצדדים ושמר אותו בכספת משרדו. בהתאם לאמור בטיטת כתב האישום, בשנת 2007 התקיים בין הצדדים הסדר כובל נוסף, שגם במסגרתו התחייבה האגודה למען החייל לא לקיים הגרלות, וזאת בתמורה לתשלום כספי ממפעל הפיס.

הוגש כתב אישום נגד התאחדות הקבלנים ונושאי משרה בה וכן נגד מספר חברות קבלניות ומנהליהן בעבירות הסדרים כובלים

ב-15 בדצמבר 2010 הגישה רשות ההגבלים העסקיים כתב אישום נגד התאחדות הקבלנים ונושאי משרה בה וכן נגד 15 חברות קבלניות ומנהליהן בגין עריכת הסדרים כובלים. להגשת כתב האישום קדם הליך שימוע במהלך שנת 2010.

על-פי כתב האישום, ההתאחדות ובכירים בה המליצו לחברי ההתאחדות לא לגשת למכרזים שבהם לא ניתן פיצוי לעלייה במחירי הברזל והתשומות לבנייה במטרה לשנות את תנאי המכרזים. החברות הקבלניות ומנהליהן מואשמים שהסכימו במשותף לא להגיש הצעות למכרז להקמת חדרי מיגון ביישובי עוטף עזה, אשר פורסם על ידי משרד השיכון במהלך שנת 2008.

ברקע הדברים עומד מכרז למיגון יישובי עוטף עזה שפורסם בחודש מרס 2008, בהתאם להחלטת הממשלה. מנגנון המכרז למיגון יישובי עוטף עזה כלל שני שלבים: בשלב א הוקם מאגר קבלנים, אשר כלל 14 חברות קבלניות שעמדו בתנאי הסף והודיעו על

ד.5. פעילות במישור הפלילי

חקירת הסדרים כובלים בתחום הגיזום

רשות ההגבלים העסקיים פתחה בחקירה גלויה בחשד להסדרים כובלים בתחום הגיזום, הגינון והניקיון לשירותים ציבוריים בישראל, תחום שהיקפו מוערך בעשרות מיליוני שקלים בשנה. על-פי החשד, תיאמו ביניהם חברי הקרטל הצעות ומחירים במכרזים של גופים ציבוריים, בהם: חברת חשמל, קרן קיימת לישראל, מע"צ, צה"ל, רשויות מקומיות וגופים נוספים. חשיפת הפרשה וחקירתה נעשתה בשיתוף פעולה ראשון מסוגו בין מחלקת החקירות של רשות ההגבלים העסקיים, היחידה הארצית לחקירות הונאה (יא"ח) במשטרת ישראל ויחידת החקירות של מצ"ח.

חקירת הסדרים כובלים בתחום אפיית הלחם

מחלקת החקירות של רשות ההגבלים העסקיים פתחה בחקירה גלויה בחשד לעבירות של תיאום מחירים, תיאום מכרזים וחלוקת שוק בין קבוצות מאפיות הלחם הגדולות בישראל: אנג'ל, ברמן ודידוביץ'. לפי נתוני הלמ"ס, היקף ההוצאה של משקי הבית בישראל על מוצרי לחם עומד על 2 מיליארד שקל בשנה. על-פי החשד נערכו פגישות ושיחות בין חברי הקרטל שתכליתן להביא להפסקת התחרות ולהעלאת המחיר של הלחם המפוקח (לחמים לבן וכהה, שלמים ופרוסים וחלות רגילות). עוד נחקרים חשדות לחלוקת שווקים בנוגע ללחמים שאינם מפוקחים.

הליך שימוע קודם החלטה בדבר הגשת כתב אישום נגד מפעל הפיס, האגודה למען החייל ונושאי משרה בכירים בהם

ב-8 באוגוסט 2010 פתחה רשות ההגבלים העסקיים בהליכי שימוע קודם החלטה בדבר הגשת כתב אישום נגד מפעל הפיס, האגודה למען החייל, נושאי משרה בכירים בהן והיועץ המשפטי של מפעל הפיס בתקופת האישום בנוגע לחשדות לעבירות לכאורה על חוק ההגבלים העסקיים שבוצעו על ידי מפעל הפיס והאגודה למען החייל בין השנים 2004 ל-2008. על-פי החשדות המיוחסים בטיטת כתב האישום, הסכימו הצדדים כי האגודה למען החייל לא תתחרה במפעל הפיס ולא תקיים הגרלות.

עד לסוף שנות התשעים קיימה האגודה למען החייל הגרלות. בשנת 1998 הגישו מפעל הפיס והאגודה למען החייל לממונה על הגבלים עסקיים בקשה לאשר

הסחר והשיווק שלה בגין הפרה של תנאי מיזוג וניסיון להסדר כובל.

ההחלטה על הגשת כתב האישום התקבלה בעקבות חקירה מקיפה ולאחר קיומו של שימוע, שבמסגרתו הועלו טיעוניהם של שופרסל ומנהליה מדוע יש להימנע מהגשת כתב אישום נגדם.

לפי כתב האישום, בדצמבר 2008 פורסמו בעיתונות מודעות מבצע של הריבוע הכחול לרגל חג החנוכה. במסגרת המבצע הוצעו למכירה בסניפי 'מגה' ו'מגה בעיר' מוצרים זהים או דומים למוצרים שהוצעו למכירה במודעות מבצע של שופרסל שפורסמו באותו היום ממש, במחירים נמוכים מהמחירים שהוצעו במסגרת מבצע שופרסל. בעקבות פרסום מבצע הריבוע הכחול החליטו נושאי המשרה הרלוונטיים בשופרסל ליצור קשר עם הספקים אשר מוצריהם נמכרו במקביל בשני המבצעים על מנת להביא לכך שספקים אלה יפעלו להפסקת מבצע הריבוע הכחול. עוד נאמר בכתב האישום כי נושאי המשרה החליטו כי שופרסל תפסיק לרכוש מוצרים מסוימים של ספקים אשר מוצריהם נמכרו במקביל בשני המבצעים. כך הופסקה, בין היתר, רכישת קפה 'רד מאג', מים מינרליים 'נביעות' ומשקאות 'אייס T'. בכתב האישום מצוין כי "הוצאת המוצרים מגיוון נעשתה נוכח העובדה שהספקים לא פעלו להפסקת מבצע מגה ועל-מנת לגרום לספקים לפעול למניעת מבצעים דומים בעתיד".

כתב האישום כולל פרשה נוספת הנוגעת להחלטה ולפיה שופרסל תחדל לעבוד עם אחד מספקיה - רזיט שיווק בע"מ. על-פי כתב האישום, החלטה זו התקבלה משום שרזיט החלה לספק למותג הפרטי של מגה מוצרים שסיפקה עד המועד הנקוב למותג הפרטי של שופרסל.

על-פי כתב האישום, המעשים המתוארים מהווים הפרת תנאי המיזוג שהושטו על שופרסל במסגרת מיזוג שופרסל-קלאבמרקט, אשר אושר בתנאים בשנת 2005 על רקע התמוטטותה הפיננסית של רשת קלאבמרקט ובהתבסס על דוקטרינת "הפירמה הכושלת". כמו כן המעשים המתוארים בכתב האישום מהווים ניסיון להסדר כובל²⁴.

רצונן להיכלל במאגר הקבלנים. בשלב ב נשלחו לכל אחת מהחברות הללו פניות ספציפיות להציע הצעות לבניית ממ"דים בשדרות ובישובי עוטף עזה. על-פי תנאי המכרז, החברות שנכללו במאגר היו חייבות להגיש הצעות לפניות הספציפיות המופנות אליהן.

על-פי כתב האישום, בתחילת מאי 2008 במסגרת מגעים שקיימו ביניהם נציגי החברות הקבלניות שנכללו במאגר הקבלנים, ובכלל זה במהלך פגישות שקיימו נציגי החברות במתקני התאחדות הקבלנים ובהשתתפות נציגים מטעם ההתאחדות, הוסכם כי כל הקבלנים הנכללים במאגר לא יגישו הצעות למיגון מתחמים ספציפיים בשדרות ובישובי עוטף עזה במסגרת שלב ב במכרז. בהתאם להסכמה האמורה, פרט לחברה אחת, לא הגישו החברות הקבלניות הצעות לשלב ב של המכרז למיגון יישובי עוטף עזה.

נוסף על כך, על-פי כתב האישום, במהלך חודש מאי 2008 המליצו התאחדות הקבלנים ונושאי משרה בה לחבריה על קו פעולה ולפיו לא ייגשו לפרויקטים, ובכלל זה לא יגישו הצעות למכרזים ממשלתיים, אם לא ניתן פיצוי על עלייה במחירי התשומות לבנייה. ההמלצה האמורה באה לידי ביטוי בקריאת נשיא ההתאחדות לקבלני הבנייה והתשתית שלא לגשת למכרזים שבהם לא ניתן פיצוי לעלייה במחירי הברזל בפרט ובתשומות לבנייה בכלל, אשר פורסמה במודעות בעיתונות והועברה לחברי ההתאחדות גם במכתב מנכ"ל ההתאחדות ובאתר האינטרנט של ההתאחדות. על-פי כתב האישום, כחלק מההמלצה להימנע מלגשת למכרזים, כאמור, תמכה ההתאחדות בהתארגנות המשותפת של הקבלנים שלא לגשת למכרז מיגון עוטף עזה וקידמה אותה. כמו כן על-פי כתב האישום, במהלך חודש יולי 2008 בעלון שנשלח למאות חברי אגף בנייה חוזית בהתאחדות ופורסם באתר האינטרנט של ההתאחדות, שיבחו ההתאחדות ובכירים בה את התארגנות הקבלנים שתיאמו ביניהם את הימנעותם מלגשת למכרז, ובדרך זו המליצו בפני חברי ההתאחדות לחבור יחד להימנע מלגשת למכרזים כאמצעי לשינוי תנאיהם²³.

הוגש כתב אישום נגד שופרסל ומנהליה הבכירים בגין הפרה של תנאי מיזוג וניסיון להסדר כובל

רשות ההגבלים העסקיים הגישה ב-3 בפברואר 2010 כתב אישום נגד שופרסל ונגד מנהלה הכללי וסמנכ"ל

עוד קבע בית המשפט כי נוכח מעמדו של הנאשם ומעורבותו העמוקה בקרטל יש לפסול אותו מלכהן כדירקטור בחברות ציבוריות במשך שנתיים²⁵.

בית המשפט המחוזי גזר את דינם של הנאשמים שהורשעו בקרטל בתחום האינסטלציה

בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת מרים מזרחי) גזר ב-20 בספטמבר 2010 את דינם של נאשמי קרטל האינסטלציה, החברות מודגל בע"מ, ישראל מנדלסון, הספקה טכנית והנדסית בע"מ, א.ש טסה (1993) בע"מ, ח.ג.י. חברה לשיווק והספקה לבנין בע"מ, ש.א.ח.פ. הנדסה (1979) בע"מ, ש.א.ל ציוד טכני בע"מ, ש.א.ל מרכז בע"מ, פרופילון סחר (1987) בע"מ ויא. וולפמן בע"מ ומנהליהן.

הנאשמים הורשעו בהכרעת דין, שניתנה ב-22 במרס 2010, על קיום פגישות משותפות, בין השנים 1994-1996, שבהן נכחו חב' מודגל, יצרנית פייטינגים (אביזרי אינסטלציה שהם תשומה חיונית בבנייה) ומשווקיה. על-פי הכרעת הדין, במסגרת פגישות אלה הסכימו הצדדים על מחיר מינימום למכירת הפייטינגים ללקוח. בית המשפט הרשיע את הנאשמים בהסדר תיאום מחירים וכן הרשיע את חברת מודגל בע"מ, את חברת א.ש טסה (1993) בע"מ ואת מנהליהן בהסדר אי-יבוא אשר נועד לבטל את התחרות ביניהן.

בגזר הדין קבע בית המשפט כי הסדר מחיר המינימום הוא הסדר "חמור מבחינת היקפו - כאשר היו שותפות לו כלל המשווקות של הפייטינגים המגולוונים בארץ", וכי "מדובר בהסדר אופקי, שבשל שורת המעורבים בו, על פני הדברים, השפעתו על השוק רחבה, כאשר תוצאתו הטבעית היא - שמירה על מחיר ברמה נוחה למעורבים". עם זאת, הקל בית המשפט בעונשם של הנאשמים בנימוקים של חלוף הזמן ממועד העבירות, אשר בוצעו בין השנים 1994-1998, נסיבות מיוחדות שייחס בית המשפט להסדרים הספציפיים ושיקולים אינדיבידואליים, אשר לשיטת בית המשפט הצדיקו במקרה זה הקלה משמעותית בענישה.

בית המשפט גזר על הנאשמים קנסות הנעים בין 500,000 שקל ל-50,000 שקל, עונשי מאסר על תנאי והתחייבות להימנע מעבירות על חוק ההגבלים העסקיים. עוד קבע בית המשפט כי התנהלות המנהלים בביצוע העבירות מעמידה בספק את יכולתם לכהן כדירקטורים בחברה ציבורית ומצדיקה להרחיקם

בית המשפט המחוזי גזר את דינו של נאשם שהורשע בקרטל בתחום הגז

ב-7 במרס 2010 גזר בית המשפט המחוזי (כב' השופט יצחק ענבר) את דינו של מר דוד שזר שהיה בשנים 1994-1996 יו"ר הנהלת דורגז. בית המשפט גזר על שזר קנס של 800,000 שקל, מאסר על תנאי של שנה, וכן הורה בית המשפט על הפעלת סעיף 226 לחוק החברות הפוסל את שזר מלשמש כדירקטור בחברות ציבוריות למשך שנתיים.

בהכרעת הדין שניתנה בינואר 2010, הרשיע בית המשפט את שזר בהיותו צד לקרטל שהתקיים בין ארבע חברות הגז: פזגז, אמישראלגז, סופרגז ודורגז, אשר החזיקו בלמעלה מ-90% משוק הגז. הקרטל כלל חלוקה של כלל רוכשי הגז חדשים במגזר הביתי והתעשייתי. בית המשפט קבע כי לצורך גיבוש ההסדרים וביצועם פעלו הצדדים באינטנסיביות רבה, בין השאר על ידי פגישות משותפות ופניות בעל פה ובכתב. מעשים אלו נמשכו תקופה ארוכה של מעל לשנתיים וחצי בין השנים 1994-1996. שני נאשמים נוספים, מר ישראל אנגל ומר שמואל דנקור, זוכו בהכרעת הדין.

בגזר הדין קבע בית המשפט כי העבירות שבהן הורשע הנאשם, שהיה מבכירי דורגז ומעורב באופן אינטנסיבי בקרטל, הן מהחמורות בתחום ההגבלים העסקיים, וכי באמצעות הקרטל נחסמה התחרות על הלקוחות החדשים במגזר הביתי והתעשייתי בשוק הגז ובוטל כל תמריץ להתחרות על מחיר המוצרים והשירותים ועל איכותם. בית המשפט דחה את טענת ההגנה, ולפיה קרטל הגז הועיל לצרכן, וקבע כי מטרתו היחידה של הקרטל הייתה הגדלת רווחי חברות הגז על חשבון הצרכן.

בית המשפט קבע כי העונש הראוי לעבירות שבהן הורשע הנאשם הוא עונש של מאסר משמעותי לריצוי בפועל. זאת גם אם מביאים בחשבון את הנסיבות לקולא בנוגע לנאשם, בהן הימשכות ההליכים ותורמתו המשמעותית של הנאשם למדינה. ואולם עקב גילו של הנאשם (86) החליט בית המשפט שלא לגזור על הנאשם מאסר בפועל.

בית המשפט קבע כי יש להטיל על הנאשם קנס כספי משמעותי שייתן משקל לשיקולי גמול והרתעה ועל כן גזר על הנאשם קנס של 800,000 שקל.

טמבור ומר שולשטיין בגין מערכת של הסדרים כובלים בין טמבור לבין רשתות השיווק שבמסגרתם פעלה טמבור לקביעת מחיר אחיד ברשתות.

בית המשפט העליון קבע כי התרשלותו של מר שולשטיין בנוגע לקרטל היא "התרשלות הזועקת למרחוק", וכי מדובר היה בהתרשלות חמורה ביותר ובכשל בהפעלת סמכויות הפיקוח וההשגחה המצופות ממנו²⁶. עוד קבע בית המשפט העליון כי התנהלותו של מר שולשטיין התאפיינה "בחוסר התעניינות בולט ואפשר לומר אך 'נוח'". בפסיקתו התייחס בית המשפט העליון לאי-ידיעתו של מר שולשטיין על הקרטל וקבע כי "אי-הידיעה היא פרי התרשלותו החמורה והימנעותו מלבדוק את הנעשה בחברה במשך תקופה ממושכת".

עוד נקבע כי מר שולשטיין לא עשה דבר לאכיפה של הוראות חוק ההגבלים ושהתנהלותו יצרה, למצער, כרוח ליצירתו ולהתקיימותו של הקרטל.

לפיכך הסכים בית המשפט העליון לקביעת בית המשפט המחוזי²⁹ (כב' השופטת מזרחי) כי מר שולשטיין יהיה מנוע מלשמש דירקטור בחברות ציבוריות. אשר למועד שממנו תימנה תקופת ההגבלה, פסק בית המשפט העליון כי בנסיבות המקרה הספציפי הזה התקופה תתחיל מיום שבו הפסיק מר שולשטיין לכהן כדירקטור. אשר למאסר ולקנס פסק בית המשפט העליון כי העונש שנגזר על מר שולשטיין הוא עונש יחסית מקל "אם מביאים בחשבון כי הוא זה שעמד בראש הפירמידה ולא עשה דבר כדי לפקח ולהשגיח על הנעשה בטמבור משך שנים, כשם שלא עשה דבר לאכיפת הוראות חוק ההגבלים בחברה"³⁰.

מסע פרסומי בנושא תכנית החסינות

רשות ההגבלים העסקיים השיקה ב-17 ביוני 2010 מסע פרסומי ליידוע הציבור בנושא תכנית החסינות למעורבים בעבירות קרטל. המסע כלל פרסום באינטרנט ובעיתונות שהדגיש את המסר כי השתתפות בקרטל היא עבירה פלילית, וכי רשות ההגבלים העסקיים מאפשרת חסינות לראשון ששיגע אליה עם מידע מלא בנושא.

אחד מיעדיה המרכזיים של הרשות הוא חשיפתם של הסדרים כובלים והעמדת המעורבים בהם לדין פלילי. על מנת לקדם מטרה זאת הרשות מפעילה תכנית

ממשרת דירקטור בחברות ציבוריות, בהתאם להוראת סע' 226(א)(3) לחוק החברות²⁶.

רשות ההגבלים העסקיים הגישה הודעת ערעור לבית המשפט העליון על קולת העונש ועל היבטים מסוימים של הכרעת הדין²⁷.

בית המשפט הרשיע חברים בקרטל בתחום ההגברה והתאורה

בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט הכהן) הרשיע ב-31 באוקטובר 2010 את חברת בטי במ ושניים מהשותפים בה, מר מירון רכטמן ומר אמיר אטקין, ב-28 בנובמבר 2010 את חברת י. את צ. זילברבוים וב-12 בדצמבר 2010 את חברת קילים אלקטרוניקה בע"מ ואת אחד מבעלי החברה, מר קלמן קילים, בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים בגין הסדרים כובלים בתחום ההגברה והתאורה. הנאשמים הורשעו לאחר שהודו בעבירות המיוחסות להם במסגרת הסדרי טיעון. הקרטל נחשף לאחר שהוקלטו פגישות בין הנאשמים על ידי רשות ההגבלים העסקיים.

במסגרת הסדר הטיעון ועל-פי כתב האישום המתוקן, הודו הנאשמים כי היו צד לקרטל בשנת 2004, ובמסגרתו הוסכם לחלק בין החברות עבודות רחבות היקף בתחום ההגברה. כמו כן הוסכם במסגרת הסדר הטיעון כי יימחק האישום נגד מר מאיר קילים, אשר לא היה צד לקרטל בשנת 2004. הסדרים כובלים נוספים בכתב האישום עסקו בתיאומים בנוגע לעבודות ההגברה והתאורה במיסת האפיפיור שנערכה בשנת 2000 ובנוגע לשירותי הגברה ותאורה באירוע פתיחת גני הבהאים בחיפה בשנת 2001. הסדר הטיעון שהוגש לאישור בית המשפט כולל עונשים של שישה חודשי עבודות שירות וקנסות כספיים²⁸.

בית המשפט העליון דחה את ערעורו של מנכ"ל טמבור על גזר דינו בגין הרשתות בקרטל

בית המשפט העליון (כב' השופטים גרוניס, ארבל ורובינשטיין) דחה ב-16 בספטמבר 2010 את ערעורו של מנכ"ל טמבור לשעבר, מר ראובן שולשטיין. מר שולשטיין ערער על גזר הדין מ-23 באפריל 2009 שבו נגזרו עליו ארבעה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, קנס של 150,000 שקל, ונקבע כי יהיה מנוע מלשמש דירקטור בתאגיד ציבורי למשך חמש שנים.

ברקע גזר הדין נשוא הערעור עומדת הרשתות של

ד.6. קשר עם הציבור

הרשות פועלת על-פי עקרונות יסוד של מקצועיות, שקיפות ומתן שירות מהיר ויעיל לציבור. הנהלת הרשות שמה לה למטרה לקצר ככל האפשר בלוחות זמנים, וזאת בשיתוף הגורמים הרלוונטיים בתהליך קבלת ההחלטות וקיום דיאלוג ישיר עם המגזר העסקי. דלתה של הנהלת הרשות, לרבות זו של הממונה, פתוחה בפני הציבור הרחב באמצעות הממונה על פניות הציבור. נוסף על כך, הרשות שוקדת מדי שנה על עריכת כנסים וסדנאות לסקטור הפרטי, שבהם מוצגות סוגיות רלוונטיות לפרקטיקה בתחום ההגבלים העסקיים, לרבות הצגת מדיניותה של הרשות בסוגיות משפטיות וכלכליות שונות.

ב-20 בדצמבר 2010 קיימה הרשות רב-שיח בנושא מיקוד האכיפה הפלילית בחוק ההגבלים העסקיים. הדיון עסק בתזכיר החוק בעניין עיצומים כספיים שפרסמה הרשות, במדיניות האכיפה של הרשות ובשימוש בכלים הפליליים לעומת כלי האכיפה האחרים בנוגע להפרות חוק מסוגים שונים. בין המשתתפים בכנס היו עורכי דין וכלכלנים העוסקים בתחום ההגבלים העסקיים.

זאת ועוד, הממונה וחברי הנהלת הרשות מרצים באופן שוטף במסגרות שונות על נושאי תחרות, בין היתר, במסגרת הרצאות אורח בקורסים באוניברסיטאות, בכנסים, בהשתלמויות ייעודיות ובפורומים שונים.

אתר האינטרנט ומאגר המידע

אתר האינטרנט של הרשות (www.antitrust.gov.il) משרת הן את עובדי הרשות והן את הציבור הרחב, ובכלל זה את אנשי מקצוע בתחום. מטרתו העיקרית של האתר היא מתן אפשרות לציבור הרחב בכלל ולמנהלי עסקים ויועציהם בפרט להתעדכן באופן שוטף על ההחלטות שמתפרסמות על ידי הממונה, בית הדין להגבלים עסקיים, בית המשפט המחוזי אשר דן בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים וכן פסיקה מנחה של בית המשפט העליון.

האתר כולל מאגר מידע מקיף בשפה העברית, ובו מגוון רחב של מידע מקצועי עדכני והיסטורי בתחום ההגבלים העסקיים. המאגר מהווה שלב נוסף בפיתוחו של אתר האינטרנט של הרשות, והוא מכיל את כל החלטות הממונה (מיזוגים, פטורים, צווים מוסכמים,

כלוא בקרטל?

רשות ההגבלים העסקיים נותנת לך אפשרות חד פעמית לקבל חסינות!
אם אתה שותף בקרטל. אתה מבצע עבירה פלילית שדינה מאסר ממושך. רשות ההגבלים העסקיים מאפשרת קבלת חסינות לראשון שיגיע אליה עם מידע חלף.
פרטים נוספים באתר: Hasinut.aa.gov.il
ליצירת קשר: hasinut@aa.gov.il, 02-6514346

חסינות, ובמסגרתה חשיפה של קרטל יכולה להקנות חסינות מהעמדה לדין.

תכנית החסינות חלה על העמדה לדין פלילי בגין מעורבות בקרטל, כלומר, הסדר כובל בין מתחרים, שבמסגרתו המתחרים מתאמים ביניהם את המחירים, קובעים מכסות או מחלקים ביניהם את השוק לפי אזורים, לקוחות או סוגי מוצרים. גם תיאום מכרזים בין מתחרים, כגון הסדר שבו המתחרים מתאמים את זהותו של הזוכה, את זהות המציעים או את גובה ההצעות, נמנה עם הסדרים מסוג קרטל.

החסינות תינתן לאדם או לתאגיד, אשר עומדים בכל התנאים הקבועים בתכנית, ובכלל זה המבקש הוא הראשון שפנה לרשות מבין המעורבים באותו קרטל, הבקשה נעשתה עוד בטרם נפתחה חקירה גלויה בעניין והמבקש אינו המנהיג המובהק של הקרטל. במקרה שהפונה הוא תאגיד, החסינות תחול על התאגיד עצמו ועל כל מנהליו ועובדיו בהווה ובעבר, אשר ישתפו פעולה עם הרשות בצורה מלאה. בניסבות שבהן בקשתו של פונה מסוים לקבלת חסינות נדחתה, המידע שמקורו במבקש החסינות לא ישמש כראיה נגדו.

לרשות באמצעות כרטיסי אשראי. מנגנון התשלומים האמור יהיה במסגרת שירות התשלומים הממשלתי (שוה"ם), מערכת מסחר אלקטרוני המאפשרת לממשלה לנהל שירותי תשלומים ברשת. שירות התשלומים באינטרנט נועד לשפר את השירות לאזרח, לייעל את התקשורת בין הממשלה לאזרח ולחסוך זמן וכסף לאזרח ולרשות. בשלב הראשון בכוונת הרשות לאפשר ביצוע תשלום מקוון עבור אגרת חופש המידע, ולאחר מכן להוסיף תשלומים נוספים, כגון: תשלום מקוון של קנסות והוצאות משפט, תשלום בגין צילום מסמכים ו/או סריקתם לתקליטור, תשלום בגין רכישת מסמכי מכרזים ותשלום עבור השתתפות בכנסים.

ד.7. פעילות בין-לאומית

רשות ההגבלים העסקיים מייחסת חשיבות רבה לביסוס ולחזוק מעמדה של מדינת ישראל בזירה הבין-לאומית בתחום התחרות ומקדישה לכך מאמצים רבים. ההשתתפות בפורומים בין-לאומיים שעוסקים בתחרות וכן קשרי עבודה עם רשויות תחרות עמיתות ברחבי העולם מאפשרים ליטול חלק בדיונים המובילים בתחום, להתעדכן באופן שוטף ובלתי אמצעי בחידושים בדין ובמדיניות בתחום התחרות ולהיעזר ולהתייעץ ברשויות עמיתות במקרים המתאימים. להלן אבני דרך מרכזיות בפעילות הרשות בזירה הבין-לאומית ותיאור עיקרי הפעילות בשנה החולפת.

פעילות במסגרת ארגון המדינות המפותחות

לשיתוף פעולה כלכלי - OECD

ב-7 בספטמבר 2010 הפכה מדינת ישראל לחברה מלאה בארגון ה-OECD (Organization for Economic Co-Operation and Development), וכך גם עברה הרשות ממעמד של משקיפה למעמד של חברה מלאה בוועדת התחרות ודיני ההגבלים העסקיים (Competition Law and Policy Committee) של ארגון ה-OECD.

לקבלת ישראל כחברה בארגון קדם תהליך הערכה ושימוע בפני ועדות ארגון ה-OECD, שבדקו את המדיניות ואת החקיקה הנהוגות בישראל בנושאי ליבה ובנושאים כלליים בהשוואה לכלים המשפטיים, לאמות המידה ולסטנדרטים המקובלים במדינות הארגון. רשות ההגבלים העסקיים הייתה הראשונה מבין משרדי הממשלה שהשלימה תהליך הערכה מדוקדק על ידי מומחים להגבלים עסקיים מטעם ועדת

קביעות, הכרזות מונופולין וכדומה), פסקי דין רלוונטיים וחקיקה רלוונטית שהתקבלה במהלך השנים. המאגר כולל בשלב זה למעלה מ-8,000 פריטים, והוא מתעדכן על בסיס יומי.

נוסף על מאגר המידע בשפה העברית, הרשות מתחזקת מאגר מידע בשפה האנגלית (<http://eng-archive.antitrust.gov.il>).

המאגר באנגלית מכיל שורה נבחרת של החלטות ממונה, פסקי דין, חקיקה בתחום ההגבלים העסקיים (לרבות נוסח מעודכן של חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988), הודעות לעיתונות, דו"חות שנתיים ופרסומים אחרים מתורגמים לשפה האנגלית. גם בשנה החולפת המאגר התעדכן מעת לעת בחומרים נבחרים נוספים, היסטוריים ועדכניים.

על מנת להקל על הגולשים ולשפר את דרכי התקשורת לממונה על הגבלים עסקיים או למחלקת חקירות, קיים בעמוד הבית "קו חם לממונה/למחלקת חקירות": אפשרות לפנייה ישירה לממונה או למנהל מחלקת חקירות ברשות בכל מקרה או עניין, לרבות בחשדות לעבירות על חוק ההגבלים העסקיים או בפעילות הפוגעת בתחרות במשק (הסדרים כובלים, ניצול מעמד לרעה של בעל מונופולין וכדומה).

האתר מושך אליו במהלך השנה גולשים רבים מהארץ ומחו"ל, והרשות רואה בו שירות חשוב לסקטור העסקי ולציבור הרחב כאחד.

בשלהי שנת 2010 העלתה הרשות לאתר האינטרנט שלה מנגנון לשליחת דיוור אלקטרוני (Newsletter) לרשימת תפוצה מפולחת. באמצעות רישום פשוט וללא תשלום לרשימת תפוצה של הרשות יכול כל אחד לקבל בזמן אמת עדכונים ישירות לתיבת הדוא"ל שלו, בכל פעם שאתר הבית ומאגר המידע של הרשות מתעדכנים. הגולש יכול לבחור מראש את תחומי העניין שבהם הוא מבקש לקבל הודעות, כמו הודעות לעיתונות, מכרזים, מודעות דרושים, הודעות על החלטות פטור, מיזוגים, מונופולין ועוד. לנמען יש אפשרות לערוך בכל עת את התחומים שבהם הוא מבקש לקבל את הודעות הרשות וכן להסיר את כתובת הדוא"ל מרשימת התפוצה.

כמו כן הרשות פועלת לשילובו של מנגנון תשלומים מקוון באתר הרשות כדי לאפשר ביצוע תשלומים

פעילות במסגרת ארגון התחרות הבין-לאומי (ICN)

נוסף על פעילותה ב-OECD הרשות פעילה בקבוצות עבודה מקצועיות של ארגון ה-ICN (International Competition Network) ועד לא מכבר כיהנה כחברה בצוות ההיגוי של הארגון, המאגד 112 רשויות תחרות מ-99 מדינות ברחבי העולם.

עבודת הארגון מתבצעת באמצעות קבוצות עבודה הכוללות חברים ממגוון מדינות בניסיון לקדם פרויקטים מקצועיים שונים: מסמכי מדיניות, דו"חות תקופתיים, שאלונים וסקרים, סדנאות וסמינרים, פרקטיקות מומלצות ועוד. רשות ההגבלים העסקיים נוטלת חלק פעיל בפרויקטים השונים ובדיונים של קבוצות העבודה שבהן היא חברה, ובכלל זה בקבוצות העבודה בתחום המיזוגים, קרטלים ומונופולין. בכל אחת מקבוצות העבודה הנזכרות לעיל הרשות תורמת מהניסיון המקצועי שנצבר בתחום ההגבלים העסקיים בישראל ובד בבד מתעדכנת בנעשה בנושאים אלה בעולם.

רשות ההגבלים העסקיים ורשות התחרות השוויצרית הובילו פרויקט מיוחד בנושא יישום של דיני תחרות בכלכלות קטנות. במסגרת הפרויקט, שהוצג בכנס ICN השנתי ביוני 2009, נאספו נתונים מהמדינות החברות, והוכן דו"ח מסכם הכולל התייחסות למגוון סוגיות תחרותיות בנוגע למיזוגים, להסדרים כובלים ולניצול מעמד מונופוליסטי לרעה בכלכלות קטנות.

מעבר לפיתוח הידע והמומחיות בתחום ההגבלים העסקיים, הפעילות הנמשכת בשני הארגונים תורמת רבות ליצירתם ולהתפתחותם של קשרי עבודה אמיצים בין הרשות לבין רשויות זרות.

קשרים בילטרליים

ארצות הברית

הרשות היא צד להסכם שיתוף פעולה בילטרלי משנת 1999 עם הרשויות המקבילות לה בארצות הברית (FTC ו-DOJ). כחלק מיישום הסכם שיתוף פעולה נציגי רשות ההגבלים העסקיים משתתפים בהשתלמויות מקצועיות ובהדרכות ברשויות התחרות בארצות הברית. לרשות קשרי עבודה הדוקים עם הרשויות האמריקאיות, והתייעצויות מקצועיות מתקיימות באופן שוטף, לפי הצורך.

התחרות של הארגון, ולאור השלמתו המוצלחת של התהליך המליצה הוועדה בשנת 2009 על קבלת רשות ההגבלים העסקיים כחברה בשורותיה. הוועדה חלקה שבחים למקצועיות הרשות, ליעילותה ולעצמאותה בקובעה כי:

"The IAA is highly respected. It has a body of dedicated and well qualified professional employees who have helped earn the IAA its reputation as perhaps the best agency in the Israeli government. The agency and its staff are widely praised for responsiveness, keen sensitivity to confidentiality concerns, efficient conduct of agency business (particularly merger reviews), and for valuing predictability, transparency, efficiency, and expedition. The agency's decisions are well regarded for the quality of their analysis and have won the IAA increased deference from the Supreme Court"³¹.

הוועדה המליצה, בין היתר, להקנות לרשות ההגבלים העסקיים סמכות בחוק להטיל עיצומים מנהליים נוסף על הסמכות להגיש כתבי אישום פליליים, הזאת על מנת לשפר ולייעל את מנגנוני האכיפה הקיימים. בשים לב להמלצות אלה, פרסמה הרשות בשנת 2010 תזכיר חוק שנועד לתקן את חוק ההגבלים העסקיים באופן שיכלול סמכות להטלת עיצומים מנהליים.

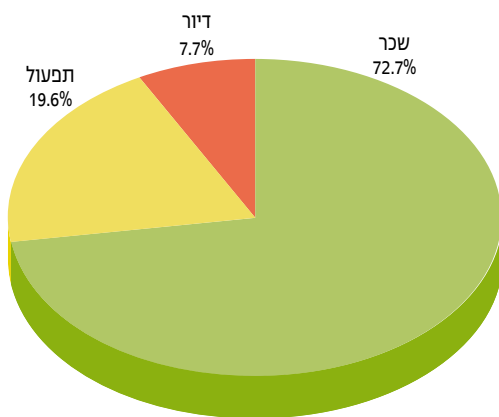
ועדת התחרות של ה-OECD היא אחד הגופים החשובים בעולם להגבלים עסקיים ולשיתופי פעולה בתחומים של מדיניות תחרות. פעילותה של הרשות בוועדה החלה כבר בשנת 2001, במעמד של משקיפה, ומאז נוטלים נציגי הרשות חלק פעיל בדיוני הוועדה שמתנסת שלוש פעמים בשנה ומציגים באופן קבוע ניירות עבודה בנושאים מגוונים במסגרת קבוצות העבודה וכן דו"חות שנתיים. הרשות אף נוטלת חלק פעיל בפורום התחרות הגלובלי (GFC) המתכנס אחת לשנה במסגרת ועדת התחרות ב-OECD. בשנת 2010 הגישה רשות ההגבלים העסקיים ניירות עבודה ומסמכי עמדה לדיוני ועדת התחרות בנושאים של הסכמיים אופייניים בהקשר של איכות הסביבה, חילופי מידע בין מתחרים והגינות של הליכי אכיפה אזרחיים ומנהליים.

ד.8. סיכום נתוני מנהל ותקציב לשנת 2010

תקציב הרשות

תקציב רשות ההגבלים העסקיים לשנת 2010 עמד על 21,675 אש"ח. התקציב נחלק בין המרכיבים האלה: הוצאות שכר - 15,748 אש"ח, הוצאות דיור - 1,675 אש"ח, תפעול ופעילות הרשות - 4,252 אש"ח.

חלוקת התקציב

כוח אדם

בשנת 2010 עמדה מצבת כוח האדם ברשות על שבעים ותשעה עובדים. הרוב המכריע של עובדי הרשות הם עובדים מקצועיים בעלי תארים אקדמיים. במחלקה המשפטית מועסקים עשרים ושניים עורכי דין ושבעה מתמחים, במחלקה הכלכלית מועסקים שלושה עשר כלכלנים ורשם, ובמחלקת חקירות מועסקים עשרים ואחד חוקרים. כמו כן הרשות מעסיקה תשעה עובדי מנהלה וכן שישה עובדים בלשכת הממונה.

האיחוד האירופי

לרשות ההגבלים העסקיים קשרי עבודה הדוקים עם נציבות האיחוד האירופי ועם רשויות התחרות במדינות החברות באיחוד. בשנת 2010 יצאה משלחת ממחלקת החקירות של הרשות לסדרה של פגישות עם הגורמים הרלוונטיים בנציבות האיחוד האירופי וכן עם נציגים מגרמניה, מהולנד ומבליה בנושא של טכניקות חקירה בתיקי הגבלים עסקיים.

במסגרת שיתוף הפעולה עם האיחוד האירופי הרשות נוטלת חלק פעיל בתכנית האירופית לקידום שיתוף פעולה אירופי עם מדינות אגן הים התיכון במסגרת תכנית ה-EUROMED (Regional Program for the Promotion of the Instruments and Mechanisms of the Euro-Mediterranean Market). בשנים קודמות שלחה רשות ההגבלים העסקיים נציגים מטעמה לדינאים מקצועיים ותרמה למאגר הידע של התכנית. הממונה על הגבלים עסקיים אף נשאה דברים בכנס המסכם של התכנית, שהתקיים במסגרת יום התחרות האירופי בנובמבר 2008. כיום שיתוף הפעולה ממשיך במסגרת תרומה למאגר הידע של הארגון, והוא כולל, בין השאר, הוצאת כתב עת ייעודי בנושאי תחרות: Mediterranean Competition Bulletin. כמו כן, הרשות משתתפת בתכנית TAIEX של נציבות האיחוד האירופי, שמטרתה הידוק שיתוף הפעולה המקצועי בין רשות ההגבלים העסקיים לבין הרשויות המקבילות לה באירופה.

חלק ה'

חוק חופש המידע

חלק ה'
חוק
חופש
המידע

שתי בקשות לא טופלו מאחר שלא שולמה אגרה. הטיפול באחת הבקשות הופסק לאחר שהמבקש משך את הבקשה.

מספר בקשות שנענו בחיוב או באופן חלקי: 4.

מבין הבקשות שנענו באופן חלקי:

בקשה אחת נענתה באופן חלקי בהתאם לסעיפים 9(ב)6, 9(ב)1 ו-8(3) לחוק.

בקשה אחת נענתה באופן חלקי בהתאם לסעיפים 9(ב)6, 9(ב)4 ו-11 לחוק.

בקשה אחת נענתה באופן חלקי בהתאם לסעיפים 9(ב)6 ו-11 לחוק.

שלוש בקשות עדיין נמצאות בטיפול.

הרשות השיבה בשלילה לבקשה אחת, שהחוק אינו חל עליה כאמור בסעיף 14(ד) לחוק.

כל הבקשות שעליהן חל חוק חופש המידע, בחריג אחד, נענו בהתאם למועדים הקבועים בחוק.

מספר העתירות שהוגשו לפי חוק חופש המידע נגד הרשות: 2.

עתירה אחת הוגשה נגד החלטת הרשות למסור למבקש מידע חלקי לרבות מידע על אודות צד שלישי. העתירה הוגשה על ידי הצד השלישי שמתנגד למסירת החומר על אודותיו³².

עתירה נוספת הוגשה, אך נמחקה על ידי העותרת³³.

בית המשפט העליון החליט בעניין ע"מ 11120/08 התנועה לחופש המידע ואח' נ' רשות ההגבלים העסקיים

ב-17 בנובמבר 2010 קיבל בית המשפט העליון בחלקו

חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, קובע כי לכל אזרח ישראלי או תושב הזכות לקבל מידע על פעילותו של גוף ציבורי. החוק מפרט את סוגי המידע שיש להעביר לציבור ואת אופן העברתו. ככלל, רשות ההגבלים העסקיים מקפידה להעמיד לרשות הציבור מידע מלא, ככל שהיא נדרשת, מתוך הכרת החשיבות בשקיפות התהליכים וההחלטות שהיא מקבלת, וכל זאת תוך שמירה על הסודיות המסחרית של הגופים המטופלים. החלטות הממונה מפורסמות בילקוט הפרסומים ובעיתונות, כנדרש על-פי חוק, במקביל לפרסומים שוטפים באתר האינטרנט של הרשות והפצת הודעות לעיתונות.

הממונה על הגבלים עסקיים מינתה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 3 לחוק חופש המידע, את עו"ד שירי גפני מהמחלקה המשפטית ברשות לתפקיד הממונה על העמדת מידע לרשות הציבור, על טיפול בבקשות לקבלת מידע ועל יישום הוראות חוק זה.

לממונה על חופש המידע ברשות ההגבלים העסקיים הוגשו בקשות לקבלת מידע על-פי חוק חופש המידע. נוסף על כך, התקבלו בשנה הנסקרת - כמו בשנים קודמות - בקשות רבות, חלקן שלא על-פי חוק חופש המידע, בעיקר לקבלת מידע על נושאים שהרשות עסקה בהם ועל נושאים שהחלטות עליהם פורסמו באמצעי התקשורת השונים ובאתר האינטרנט של הרשות. בקשות רבות כאלה נענו גם קודם לחקיקת חוק חופש המידע, והן נענות גם עתה, הגם שאינן מבוססות על חוק זה.

להלן פירוט הטיפול בבקשות לקבלת מידע שקיבלה הרשות לפי סעיף 7 לתקנות חופש המידע, תשנ"ט-1999, "דיווח של הממונה":

מספר הבקשות שהוגשו: 11.

מספר הבקשות שטופלו: 9.

בשלב הבא הגישו המערערים ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי. לאור הצעות פשרה שהוגשו על ידי הצדדים, קבע בית המשפט העליון כי "יש למצוא דרך לצמצם את היקף המידע שיימסר באופן שיבטיח הקצאת משאבים סבירה, ובה בעת יבטיח שהכפפת המידע להסכמת צדדים שלישיים לא תרוקן את הפתרון המוצע מתוכן". בית המשפט העליון קבע כי הרשות תידרש לבחון כמות מידע מצומצמת מזאת שנתבקשה מלכתחילה על ידי המערערים והורה כי מסירת המידע למערערים תיעשה תוך שמירה על אינטרסים כלכליים של צדדים שלישיים שמידע על אודותם מצוי בידי הרשות.³⁵

ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בעניין בקשה לפי חוק חופש המידע שהוגשה לרשות ההגבלים העסקיים בשנת 2005.

המערערים פנו לרשות בבקשה לפי חוק חופש המידע לקבל מידע הנוגע לבלעדיות במקרקעין המצוי בכל תיק מתיקי הרשות לצורך מחקר אקדמי. הרשות התנגדה למסירת המידע המבוקש בהיותו סוד מסחרי בהתאם לסעיף 9(ב)6 לחוק חופש המידע וכן בשל העובדה שהטיפול בבקשה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה בהתאם לסעיף 8(1) לחוק. המערערים עתרו נגד החלטת הרשות לבית המשפט המחוזי. עתירת המערערים נדחתה, ובית המשפט המחוזי קיבל את עמדת הרשות בנוגע לשתי הצדקות הסירוב למסירת מידע.³⁴

חלק ו'

רשימת תרשימים והפניות

חלק ו'
רשימת
תרשימים
והפניות

רשימת תרשימים

שם התרשים	עמ'
ההוצאה השנתית של משקי הבית על ספרים שאינם ספרי לימוד (ש) ומדד ספרי קריאה	38
הוצאה חודשית למשק בית (ש) אשר רכש ספרים שאינם ספרי לימוד, במחירים שוטפים	39
התפלגות בקשות מיזוג לפי צבע מסלול	43
התפלגות זמן טיפול במיזוגים לפי צבע מסלול	43
חלוקה לפי החלטות	43
אחוז החלטות התנגדות מסך בקשות המיזוג	44
אחוז האישורים בתנאים מסך בקשות המיזוג	44
התפלגות החלטות אישור בתנאים לפי סוג	45
התפלגות מיזוגים לפי סוג	45
התפלגות סגירת מיזוגים בחתך 30 יום	45
בקשות מיזוג שנסתיים בהן הטיפול - השוואה רב-שנתית	46
מיזוגים בין-לאומיים	46
החלטות בבקשות פטור מאישור הסדר כובל	46
חלוקת התקציב	54

רשימת הפניות

- 1 דנ"א 4465/98 טבעול (1993) בע"מ נ' שף הים (1994) בע"מ ואח'.
- 2 ע"א 3398/06 הממונה על הגבלים עסקיים ואח' נ' דור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ואח'.
- 3 ע"א 2247/95 הממונה על הגבלים עסקיים נ' תנובה מרכז שיתוף לשיווק תוצרת חקלאות בישראל בע"מ.
- 4 ה"ע 1393/96 הממונה על הגבלים עסקיים ואח' נ' המועצה הישראלית לצרכנות ואח'.
- 5 בג"צ 326/96 כספי ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'; ערר 7/95 (י-ם) "בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים.
- 6 דו"ח הועדה למיזוגים וקונגלומרטים (ירושלים, 1975).
- 7 ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ ואח'.
- 8 ע"פ 7068/06 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה בע"מ ואח'.
- 9 ע"פ 4148/03 כהן נ' מדינת ישראל.
- 10 ה"כ 47628-03-10 סופרגז חברה ישראלית להפצת גז בע"מ ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים.
- 11 ה"ע 601/06 ישראלכרט בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים; ה"ע 610/06 בנק לאומי לישראל בע"מ ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'.
- 12 ע"א 5529/10 איגוד חברת הנפט בישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'.
- 13 ה"כ 19545-04-10 שוברי בר יבוא מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים.
- 14 ה"ע 704/07 הממונה על הגבלים עסקיים נ' פריניר (הדס 1987) בע"מ ואח'.
- 15 ה"כ 49812-12-10 התאחדות סוכני נסיעות ותיירות בישראל נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'.
- 16 ה"ע 803/08 טרפלוקס קומפאונדס (1994) בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'.
- 17 ע"א 2893/10 טרפלוקס קומפאונדס (1994) בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'.
- 18 ה"כ 39427-08-10 הולנדיה המרכז להנדסת השינה בע"מ ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח'.
- 19 מקור: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סקרי הוצאות משק הבית לשנים 1998-2007. הוצאה על ספרים (שאינם ספרי לימוד), לוח 1.1. הנתונים הם במחירים שוטפים. עבור המדד: מדד המחירים לצרכן, לפי קבוצות צריכה ראשיות ומשניות, סדרה: 121150 - ספרי קריאה (ממוצע 1998=100).
- 20 מקור: עיבודי רשות ההגבלים העסקיים על נתוני יומן בסקרי הוצאות משק הבית לשנים 2008-1997, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- 21 הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 11), (התשע"א-2010).
- 22 דו"ח מבקר המדינה מס' 360' לשנת 2009 (עמ' 1172).
- 23 ת"פ 22847-12-10 מדינת ישראל נ' בובליל ואח'.
- 24 ת"פ 118/10 מדינת ישראל נ' רוזנהויז ואח'.
- 25 ת"פ 366/04 מדינת ישראל נ' בידרמן ואח'.
- 26 ת"פ 1274/00 מדינת ישראל נ' מודגל בע"מ ואח'.
- 27 ע"פ 8109/10 מדינת ישראל נ' מודגל בע"מ ואח'.
- 28 ת"פ 285/08 מדינת ישראל נ' רכטמן ואח'.
- 29 ת"פ 1142/01 מדינת ישראל נ' שולשטיין.
- 30 ע"פ 4783/09 שולשטיין נ' מדינת ישראל.
- 31 OECD Competition Committee Report 22.10.2008, Unpublished.
- 32 עת"מ 33067-10-10 ישראלכרט בע"מ נ' רשות ההגבלים העסקיים.
- 33 עת"מ 53066-08-10 פרטנר תקשורת בע"מ נ' משרד התקשורת ואח'.
- 34 עת"מ 2346/05 אטר ואח' נ' רשות ההגבלים העסקיים.
- 35 עע"מ 11120/08 התנועה לחופש המידע ואח' נ' רשות ההגבלים העסקיים.

דו"ח רשות ההגבלים העסקיים

2010

לפניות הציבור:

לשכת הממונה על הגבלים עסקיים

טל': 02-6556103/4 פקס: 02-6515330

דוא"ל: lishka@aa.gov.il

הממונה על יישום חוק חופש המידע

טל': 02-6556122 פקס: 02-6515329

כתובתנו:

רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים 91341

יש לפנות בכתב בציון שמו וכתובתו של הפונה.

לקבלת החלטות הרשות ומידע נוסף, שוטף ועדכני

על פעילות הרשות בקרו באתר הרשות:

WWW.ANTITRUST.GOV.IL